

Mhx 191202

วิทยานิพนธ์ งานวิจัย

สำนักวิทยบริการฯ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน
เรื่อง การใช้ชีวิตแบบพอเพียง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

นางสาวปัทมา นันดิลก

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

พ.ศ. 2564

สงวนลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ใบอนุญาตวิทยานิพนธ์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

คณะกรรมการสอบได้พิจารณาวิทยานิพนธ์ของ นางสาวปัทมา นันดิลก แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาสังคมศึกษา ของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ประสาธ เนืองเฉลิม)

 กรรมการ กรรมการ
(อาจารย์ ดร.ทัชชวัฒน์ เหล่าสุวรรณ) (อาจารย์ ดร.ฉัญญลักษณ์ เขจรภักดิ์)

 กรรมการ ว่าที่ร้อยตรี กรรมการ
(อาจารย์ ดร.วรเวช ศิริประเสริฐศรี) (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรรณู ชูยกระเตื้อง)

มหาวิทยาลัยอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

 (ผู้ช่วยศาสตราจารย์กนกวรรณ ศรีวาปี)
คณบดีคณะครุศาสตร์

 (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพศาล วรคำ)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
วันที่.....เดือน..... 14 ต.ค. 2564

ชื่อเรื่อง : การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่อง การใช้ชีวิตแบบพอเพียง
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

ผู้วิจัย : นางสาวปัทมา นันดิลก

ปริญญา : ครุศาสตรมหาบัณฑิต (สังคมศึกษา)
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

อาจารย์ที่ปรึกษา : อาจารย์ ดร.วรวេช ศิริประเสริฐศรี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่ร้อยตรี ดร.อรัญญา ชูกระเดื่อง

ปีการศึกษา : 2564

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่อง การใช้ชีวิตแบบพอเพียง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75 2) ศึกษา ดัชนีประสิทธิผลของกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่อง การใช้ชีวิตแบบพอเพียง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 3) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียน ของนักเรียน ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่อง การใช้ชีวิตแบบพอเพียง 4) ศึกษา ความพึงพอใจของนักเรียน ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่อง การใช้ชีวิต แบบพอเพียง กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านคอกม้า ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวน 9 คน เครื่องมือวิจัยได้แก่ 1) แผนกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน จำนวน 7 แผน 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ 3) แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้ แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 10 ข้อ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบ Wilcoxon Singed Rank Test

ผลการวิจัยพบว่า 1) ได้แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 7 แผน แต่ละแผนประกอบด้วย สาระสำคัญ มาตรฐานตัวชี้วัด จุดประสงค์การเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ กระบวนการจัดการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อ/แหล่งการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ บันทึกหลังการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ และ ผลการประเมินความเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 4.90-5.0 ซึ่งอยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด และผลการหา ประสิทธิภาพ 88.10/83.33 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด 2) ค่าดัชนีประสิทธิผลของกิจกรรมการเรียนรู้ ใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่อง การใช้ชีวิตแบบพอเพียง เท่ากับ 0.71 แสดงว่านักเรียนมีความก้าวหน้า ทางการเรียน เรื่อง การใช้ชีวิตแบบพอเพียง เพิ่มขึ้นร้อยละ 71.0 3) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่อง การใช้ชีวิตแบบพอเพียง มีคะแนน

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 4) พบว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ใช้ชุมชนเป็นฐาน โดยรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{x} = 4.7$, S.D. = 0.40) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ($\bar{x} = 5$, S.D. = 0) โดยลำดับที่สอง คือ ($\bar{x} = 4.6$, S.D. = 0.57)

คำสำคัญ: การเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน; ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน; การใช้ชีวิตแบบพอเพียง

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

Title : The development of community-based learning activities on self-sufficiency Grade 4 Students

Author : Miss Pattama Nandilok

Degree : Master of Education (Social Studies)
Rajabhat Maha Sarakham University

Advisors : Dr. Voraveach Siriprasertsri
Assiatant Professor Acting Sub.L.t Dr.Arun Suikraduang

Year : 2021

ABSTRACT

This research aims to 1) Developing learning activities using community-based About living a self-sufficient life Grade 4 To be effective according to the criteria 75/75 2) Study the effectiveness index of learning activities Using the community as a base About living a self-sufficient life Grade 4 3) Compare academic achievement before and after class The students have been learning activities using the community as a base About living a self-sufficient life 4) Study student satisfaction Towards the organization of community-based learning activities About living a self-sufficient life The sample group was students Grade 4 Horse stable house school In the semester 2 year 2563 number 1 Classroom number 9 people Research tools include 1) Community-based learning activities plan 7 2) Optional type of achievement test 4 Number of Options 30 Clause 3) Questionnaire on student satisfaction with learning Is an approximate scale (Rating Scale) 5 Number level 15 Clause The statistics used for data analysis were percentage, mean, standard deviation and test statistics. Wilcoxon signed Rank Test

The results showed that 1) Get a number of learning management plans 7 Each plan contains Standard essence, metric Learning purpose Learning Learning management process Learning activities Media/learning resources Measuring and evaluating learning outcomes Notes after learning activities Suitability assessment results Have mean since 4.90-5.0 Which is at the most appropriate level and the results were obtained for efficiency 88.10/83.33 Which meet the specified criteria 2) The effectiveness index of the community-based learning activities. About living a life of sufficiency equal to 0.86

Shows that students have progressed in their studies About living a self-sufficient life Increase 86.0 3) Grade 4 students The place is taught by organizing learning activities using the community as a base for self-sufficiency life. Had a statistically higher academic achievement score than before studying at the .05 4) Found that students grade 4 They were satisfied with the community-based learning activities. Overall at the highest level ($\bar{x} = 4.7$, S.D. =0.40) When considered individually, it was found that the item with the highest mean was 4,5,6 ($\bar{x} = 5$, S.D. = 0) Where the second is 1, 2, 3, 6, 7, 9, 10 ($\bar{x} = 4.6$, S.D. = 0.57)

Keywords: Community-based Learning, Academic achievement, Living a self-sufficient life

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

Major Advisor

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วย ความกรุณาและความช่วยเหลืออย่างสูงยิ่ง จาก อาจารย์ ดร.วรเวช ศิริประเสริฐศรี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่ร้อยตรี ดร.อรรักษ์ ชูยกระเดื่อง อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ ดร.ประสาธ เนืองเฉลิม อาจารย์ ดร.ทัชชวัฒน์ เหล่าสุวรรณ อาจารย์ ดร.ธัญลักษณ์ เขจรภักดี คณะกรรมการสอบ ที่กรุณาให้ความรู้ คำแนะนำ ข้อเสนอแนะ ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จำเนียร พลหาญ อาจารย์ ดร.ดรุณา นาชัยฤทธิ์ อาจารย์พัสกร เชิดพานิชย์ ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญที่ได้กรุณาให้ข้อเสนอแนะและตรวจสอบเครื่องมือ ในการทำวิจัย

ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการโรงเรียน คณะครูและบุคลากรโรงเรียนบ้านคอกม้า ทุกท่าน ที่คอยให้ความร่วมมือให้กำลังใจช่วยเหลือ และอำนวยความสะดวกเป็นอย่างดีในระหว่างการศึกษา

ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา และครอบครัวที่เป็นทั้งผู้ให้และผู้วางรากฐานทางการศึกษา รวมถึงให้การอุดหนุนปัจจัยพร้อมกำลังใจในการศึกษาอย่างดีมาโดยตลอด และขอขอบคุณพี่น้องทุกคน เพื่อนร่วมชั้นเรียนสาขาสังคมศึกษา รุ่น 4 ทุกท่านที่ได้กรุณาให้ความช่วยเหลือ แนะนำและเป็นกำลังใจ เสมอมา จนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดีจนผู้วิจัยสำเร็จการศึกษา

นางสาวปัทมา นันติลก

สารบัญ

หัวเรื่อง	หน้า
บทคัดย่อ	ค
ABSTRACT	จ
กิตติกรรมประกาศ	ช
สารบัญ	ซ
สารบัญตาราง	ญ
สารบัญภาพ	ฎ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย	4
1.3 สมมติฐานการวิจัย	4
1.4 ขอบเขตการวิจัย	5
1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ	5
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	7
บทที่ 2 การทบทวนวรรณกรรม	8
2.1 หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5	8
2.2 การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน	14
2.3 แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	20
2.4 ดัชนีประสิทธิภาพดัชนีประสิทธิผล	26
2.5 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	28
2.6 ความพึงพอใจ	35
2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	38
2.8 กรอบแนวคิดการวิจัย	44
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	45
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	45
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	45

หัวเรื่อง	หน้า
3.3 การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือวิจัย	46
3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล	51
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล	52
3.6 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	53
บทที่ 4 ผลการวิจัย	55
4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	55
4.2 การวิเคราะห์ข้อมูล	55
4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	56
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	60
5.1 สรุป	60
5.2 อภิปรายผล	61
5.3 ข้อเสนอแนะ	64
บรรณานุกรม	66
ภาคผนวก	70
ภาคผนวก ก แผนการจัดการเรียนรู้	71
ภาคผนวก ข แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	84
ภาคผนวก ค แบบวัดความพึงพอใจ	91
ภาคผนวก ง แบบประเมินการวิจัย (ผู้เชี่ยวชาญ)	95
การเผยแพร่ผลงานวิจัย	98
ประวัติผู้วิจัย	99

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า	
3.1	เนื้อหาสาระที่ใช้ในการวิจัยเรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยชุมชนเป็นฐาน เรื่อง การใช้ชีวิตแบบพอเพียง กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4	46
3.2	การวิเคราะห์แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาเศรษฐศาสตร์ เรื่อง การใช้ชีวิตแบบพอเพียง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4	48
3.3	แบบแผนการทดลองแบบกลุ่มเดียวทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน	51
4.1	ประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่อง การใช้ชีวิตแบบพอเพียง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4	56
4.2	ดัชนีประสิทธิผลของกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่อง การใช้ชีวิตแบบพอเพียง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4	57
4.3	ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่องการใช้ชีวิตแบบพอเพียง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังเรียน	57
4.4	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน	58

สารบัญภาพ

ภาพที่

หน้า

2.2	กรอบแนวคิดการวิจัย	44
-----	--------------------------	----

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่มีความเหมาะสมและชัดเจนยิ่งขึ้น ทั้งเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนและกระบวนการนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติ และได้มีการจัดทำ สาระการเรียนรู้แกนกลางในแต่ละระดับชั้น เพื่อนำไปใช้เป็นกรอบและทิศทางในการพัฒนาหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอนในการเรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม มีเป้าหมายช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจ การดำรงชีวิตของมนุษย์ ทั้งในฐานะปัจเจกบุคคลและการอยู่ร่วมกันในสังคม เข้าใจถึงการพัฒนาเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย กาลเวลา ตามเหตุปัจจัยต่าง ๆ เกิดความเข้าใจตนเองและผู้อื่น มีความอดทน อดกลั้น ยอมรับความแตกต่าง มีคุณธรรม สามารถนำความรู้ ไปปรับใช้ในการดำรงชีวิต เป็นพลเมืองดีของประเทศชาติและสังคมโลก (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, น. 1)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตรา 22 ระบุไว้ว่า “การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคน มีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษา ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ” และส่วนของการจัด กิจกรรมการเรียนรู้ ดังมาตรา 24(3) และมาตรา 24(5) ได้กล่าวถึง การจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็นทำเป็น รักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง และสามารถเกิดขึ้นได้ทุกที่ทุกเวลา โดยอาศัยการประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชนทุกฝ่าย เพื่อพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ สำหรับมาตรา 57 ใหหน่วยงานทางการศึกษาระดมทรัพยากรบุคคล ในชุมชนให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยนำประสบการณ์และความรอบรู้ ความชำนาญและ ภูมิปัญญาท้องถิ่นของบุคคลมาใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์ทางการศึกษา และมีการยกย่องเชิดชูเกียรติ ผู้ที่ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับหลักการเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (Creative Economy) เป็นการต่อยอดถึงหลักเศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economy) เป็นปรัชญาที่สามารถ นำมาปรับใช้ในการจัดการเรียนรู้ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนได้อย่างกลมกลืนเหมาะสมอย่างยิ่ง วิจารย์ พานิช (2555, น. 6) ได้กล่าวว่า ในการดำรงชีวิตและทำงานในยุคปัจจุบันให้ประสบความสำเร็จ นักเรียนจะต้องพัฒนาทักษะชีวิตและอาชีพที่สำคัญในด้านต่าง ๆ ให้เพียงพอ เช่น ความยืดหยุ่นและ

ความสามารถในการปรับตัว (Flexibility and Adaptability) การริเริ่มและการกำกับดูแลตนเองได้ (Initiative and Self-direction) ทักษะด้านสังคมและทักษะข้ามวัฒนธรรม (Social and Cross-cultural Skills) การมีผลงานและความรับผิดชอบ ตรวจสอบได้ (Productivity and Accountability) และภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ (Leadership and Responsibility)

การเรียนการสอนในกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กำหนดให้องค์ความรู้ประกอบด้วย 5 สาระคือ สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม และจริยธรรม สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์ สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์ และ สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์ มุ่งให้ผู้เรียนเกิดทักษะด้านความรู้ ด้านความความคิด ด้านคุณลักษณะค่านิยม คุณธรรม การคำนึงถึงส่วนร่วม ในสาระที่ 2 คือ วิชาหน้าที่พลเมือง มุ่งเน้นพัฒนาให้ผู้เรียนได้ตระหนักถึง บทบาทหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติสอดคล้องกับหลักธรรม วัฒนธรรม ประเพณี รวมทั้งบทบาททางสังคม ที่ตนดำรงอยู่ เมื่อสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างถูกต้องสมบูรณ์ ย่อมเกิดความภูมิใจ และเกิดผลดี ทั้งต่อตนเองและสังคม

การจัดการเรียนรู้แบบชุมชนเป็นฐาน คือ การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เป็นกลยุทธ์ หรือรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการเนื้อหา ตามหลักสูตรให้เชื่อมโยงกับชุมชนโดยใช้การปฏิบัติงาน เป็นฐาน ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติงานจากสถานการณ์จริงในชุมชน ภายใต้การมีส่วนร่วม ระหว่างครู ผู้เรียน และกลุ่มคนในชุมชน เช่น การไปศึกษาเรื่องประวัติศาสตร์วัฒนธรรม การทำมาหากิน หัตถกรรม การศึกษา พยาบาลแบบพื้นบ้าน จากบุคคล และองค์กรในชุมชน นอกเหนือจากการเรียนรู้ ในห้องเรียน กระบวนการสำคัญของการเรียนรู้ ใช้การสะท้อนคิดเชิงวิพากษ์ซึ่งจะช่วยให้เกิดความรู้อยู่ ในเนื้อหาตามหลักสูตรและเข้าใจชุมชนมากขึ้น โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาผู้เรียน ด้านความรู้ และทักษะอย่างหลากหลาย เช่น การคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ การคิดเชิงวิพากษ์ ซึ่งเป็น ทักษะที่จำเป็นในศตวรรษ 21 มีคุณธรรมจริยธรรม เจตคติ ที่พึงประสงค์ ตระหนักในความรับผิดชอบ ในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน รวมทั้งเพื่อตอบสนองความต้องการที่แท้จริงของชุมชน ชุมชนและ ผู้เรียนจะได้รับประโยชน์ร่วมกัน ทั้งโดยการบรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตรและตามเป้าหมายที่กำหนด โดยชุมชน และสร้างการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในเชิงบวก อันเป็นการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน อย่างยั่งยืน (วิจารณ์ พานิช, 2557, อ้างถึงใน กล้า ทองขาว, 2561, น. 3)

หมู่บ้านลุมพุกแต่ก่อนเป็นป่ากร้าง และมีหนองน้ำอยู่ทางทิศตะวันออกของหมู่บ้าน ประกอบด้วย ต้นลุมพุกรอบ ๆ จำนวนมาก จึงได้ตั้งชื่อว่าบ้านหนองลุมพุก โดยการนำของนายพรหมบุตร ภูกุล ซึ่งได้อพยพมาจากบ้านหมีดแอ ตำบลท่าเพลิง อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด มาจำนวน 15 ครัวเรือน ได้พาพวกมาจับจอง ด่างปากว่างแห่งนี้ เพื่อปลูกสำนเรือน ในปี พ.ศ. 2442 ในเวลาต่อมาไม่กี่ปีก็มีพวก มาเพิ่มเติมจากบ้านตัว บ้านหม้อ จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 5 ครัวเรือน และมาจากบ้านคอกม้า 10 ครัวเรือน อาชีพรองจากการทำนาก็มีการทำหัตถกรรมกระติบข้าวด้วยไม้ไผ่เป็นรายได้เสริม

โดยการนำของนายชาย มูลเสนา ซึ่งนายชาย มูลเสนา เป็นผู้ริเริ่มใช้ภูมิปัญญาของตนทำกระทิบข้าว ครั้งแรก เมื่อ พ.ศ. 2515 ทำให้นายชาย มูลเสนา มีรายได้ที่ดีมาก ชาวบ้านจึงทำตามและได้รวมตัว กลุ่มกันได้ประมาณ 9 ครัวเรือน ได้ทำเป็นอาชีพเสริมจากการทำนา ปัจจุบันนี้เกือบทุกครัวเรือน ได้ทำกระทิบข้าวเป็นรายได้เสริมหลังจากการวางเว้นจากการทำนา ได้มีหน่วยงานพัฒนาชุมชน เข้ามาช่วยเหลือให้จัดตั้งกลุ่มจัดสาน จำนวน 29 ครัวเรือน โดยมีงบประมาณ 20,000 บาท เพื่อให้ มีสมาชิกในกลุ่มกู้ยืมหมุนเวียนภายในกลุ่มโดยแปรรูปกระทิบข้าว ทำให้เกิดการรวมกลุ่มภายในชุมชน เป็นการส่งเสริมให้คนในชุมชนมีรายได้ ตลอดจนเป็นการกระตุ้นให้เกิดการหมุนเวียนรายได้ ประชากรในชุมชนอยู่ได้ด้วยตนเอง เป็นการนำเอาหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ได้ อย่างเหมาะสม

จากผลการประเมินคุณภาพการศึกษาภายใน (LAS) ประจำปีของโรงเรียนบ้านคอกม้า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ในกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและ วัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2561 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียน บ้านคอกม้า มีคะแนนเฉลี่ยกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม มาตรฐานการเรียนรู้ ปีการศึกษา 2561 มีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 47.70 ปีการศึกษา 2561 มีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 45.26 ซึ่งมีค่าผลสัมฤทธิ์ลดลง (โรงเรียนบ้านคอกม้า, 2561) แสดงให้เห็นว่า การเรียนการสอนยังเป็นปัญหา และจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับนักเรียนยังขาดการใช้สื่อและนวัตกรรม สื่อการเรียนรู้ ไม่เพียงพอ ไม่กระตุ้นความสนใจ นักเรียนส่วนใหญ่ยังไม่เข้าใจเกี่ยวกับค่านิยมที่พึงงามและธำรงรักษา ประเพณีวัฒนธรรมไทย ยังลุ่มหลงกับเทคโนโลยีสมัยใหม่ ไม่ได้รับการฝึกฝนทักษะทางด้านกระบวนการคิด การแก้ปัญหา การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนยังไม่หลากหลายเป็นเนื้อหาที่ยากสลับซับซ้อน ต้องใช้การคิด และตัดสินใจในปัญหาต่าง ๆ ที่มีผลต่อสังคม คุณภาพชีวิต สิ่งแวดล้อม ต้องใช้เทคนิค และวิธีการ เทคโนโลยี สื่อการเรียนรู้ นวัตกรรมใหม่ ๆ จากการปฏิบัติกิจกรรมนักเรียนยังขาด ความกระตือรือร้นในการร่วมกิจกรรมการเรียนการสอน เช่น ไม่พร้อมที่จะเรียน เวลาเรียนมักจะพูดคุย หยอกล้อเล่นกัน ไม่กล้าถามหรือแสดงความคิดเห็น ยังขาดความเชื่อมั่นในตนเอง นอกจากนี้ ยังพบว่า ผู้สอนขาดการวางแผนการประเมินผลที่ถูกต้องตามจุดประสงค์การเรียนรู้

เพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว ได้มีการนำแนวคิดชุมชนเป็นฐาน ที่เกี่ยวกับกระบวนการจัดการเรียนรู้ ที่เหมาะสมกับผู้เรียน และเน้นความแตกต่างระหว่างบุคคลให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง เกิดการเรียนรู้เกิดกระบวนการคิด รวมทั้งทักษะที่นำเอาสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ สภาพภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ เอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่นที่นำเอาสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ และ สภาพภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ เอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่น ดังนั้น วิธีการจัดการเรียนรู้ ตามแนวคิดชุมชนเป็นฐาน เป็นรูปแบบหนึ่งที่มีประสิทธิภาพที่ได้รับการนิยมนอย่างมากในการสอน ทุกวิชาทุกระดับการศึกษา เพราะเป็นวิธีการฝึกฝนให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิด เกิดทักษะการเรียนรู้

สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง สามารถขยายความรู้และประยุกต์ใช้กับสถานการณ์ในสังคมที่ผันผวนอย่างรวดเร็วได้ทันต่อเหตุการณ์ การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดชุมชนเป็นฐาน เป็นทักษะที่ใช้ประโยชน์ในชุมชนของผู้เรียนก่อให้เกิดประโยชน์ในการใช้ชีวิตประจำวัน ได้เป็นวิถีทางหนึ่งที่น่าไปสู่จุดมุ่งหมายปลายทางที่มีประสิทธิภาพ การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดชุมชนเป็นฐานโดยมีพื้นฐานมาจากแนวทฤษฎีการพัฒนาการทางสติปัญญาของ Piaget เชื่อว่า พัฒนาการของผู้เรียนจะเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและทฤษฎีการสร้างสรรคองค์ความรู้ด้วยตนเอง (Constructivism) โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนสร้างความรู้ใหม่ด้วยตนเอง ความรู้ที่ได้จะคงทนถาวรอยู่ในความจำระยะยาว โดยครูเป็นเพียงผู้จัดประสบการณ์เรียน (พิมพันธ์ เดชะคุปต์, 2554, น. 56)

จากความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน สาระเศรษฐศาสตร์ เรื่อง การใช้ชีวิตแบบพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุง และพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ให้สามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย

1.2.1 เพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่อง การใช้ชีวิตแบบพอเพียง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75

1.2.2 เพื่อศึกษาดัชนีประสิทธิผลของกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่อง การใช้ชีวิตแบบพอเพียง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

1.2.3 เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียน ของนักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่อง การใช้ชีวิตแบบพอเพียง

1.2.4 เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียน ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่อง การใช้ชีวิตแบบพอเพียง

1.3 สมมติฐานการวิจัย

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่อง การใช้ชีวิตแบบพอเพียง มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

1.4 ขอบเขตการวิจัย

1.4.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.4.1.1 ประชากรในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนกลุ่มศูนย์มิ่งเมือง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ที่เรียนวิชาเศรษฐศาสตร์ ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 11 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 191 คน

1.4.1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านคอกม้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ที่เรียนวิชาเศรษฐศาสตร์ ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวน 9 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling)

1.4.2 เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ เนื้อหาในสาระเศรษฐศาสตร์ เรื่อง การใช้ชีวิตแบบพอเพียง โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน จำนวน 7 แผน 14 ชั่วโมง

1.4.3 ตัวแปรในการวิจัย

1.4.3.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน

1.4.3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความพึงพอใจของนักเรียน

1.4.4 พื้นที่ที่ใช้ในการวิจัย

โรงเรียนบ้านคอกม้า ตำบลโคกพระ อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

1.4.5 ระยะเวลาในการวิจัย

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย คือ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563

1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ

กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน (Community Based Learning: CBL) หมายถึง การนำชุมชนมาใช้เป็นฐานในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้ความสำคัญกับชุมชนเป็นหลัก โดยการนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในขั้นตอนต่าง ๆ ของการจัดกิจกรรม ประกอบด้วย การร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ โดยให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติงานในแต่ละขั้นตอนด้วยตนเอง เพื่อให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับสภาพปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของชุมชน แล้วนำองค์ความรู้ที่ได้กลับไปแก้ปัญหาหรือมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์เพื่อพัฒนาชุมชน ซึ่งถือว่าเป็นการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างโรงเรียนและชุมชน

เป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน หมู่บ้านลุ่มพุกเป็นชุมชนที่มีชื่อเสียงในด้านการทำกระติบข้าว จึงให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้จากการได้ลงมือปฏิบัติจริง อีกทั้งให้ผู้เรียนได้ตระหนักถึงความสำคัญของการนำสภาพแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติในชุมชนมาใช้และสร้างจิตสำนึกให้ผู้เรียนเข้าใจถึง ภูมิปัญญาวิถีชีวิต วัฒนธรรม ตลอดจนสถานการณ์ที่เป็นปัญหาของชุมชน โดยมีขั้นตอนที่สำคัญ ในการจัดการเรียนรู้ 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. การนำเข้าสู่บทเรียนที่แท้จริงจะเริ่มขึ้นก็ต่อเมื่อผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนได้สัมผัส “ธรรมชาติที่แท้จริงขององค์ความรู้นั้น” เช่น การเรียนการสอนในห้องเรียน การศึกษาแหล่งเรียนรู้ในชุมชน การอ่านหนังสือการทดลองการพูดคุยและการประชุม

2. การสอนเป็นกระบวนการเรียนรู้ต้องมีการจัดสรรเวลาให้ขั้นตอนนี้อย่างเหมาะสม เนื่องจากเป็นธรรมชาติของผู้เรียนที่จะต้องมีการสะท้อนคิดอยู่ตลอดเวลา เช่น การเขียนสรุปสิ่งที่เรียนรู้ การบันทึกการเรียนรู้การทำการบ้าน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้เรียน

3. ขั้นตอนให้ผู้เรียนจัดวางองค์ความรู้ใหม่ผสมผสานกับองค์ความรู้เก่าด้วยตนเอง เช่น การเขียนแผนภาพมโนทัศน์ (Mind Mapping) การสรุปการเรียนรู้ออกมาเป็นรูปแบบหรือกรอบความคิด การนำเสนอผลการเรียนรู้ของผู้เรียน

4. การสรุปบทเรียน ผู้เรียนจะต้องลงมือปฏิบัติอีกครั้งเพื่อพิสูจน์การเรียนรู้ของตนเองว่าเข้าใจได้ถูกต้องหรือไม่ เพื่อรวบรวมสิ่งที่เรียนรู้ที่ถูกต้องหรือสิ่งที่ควรปรับปรุงสำหรับดำเนินการเรียนรู้

ดัชนีประสิทธิผล หมายถึง ค่าที่แสดงถึงความก้าวหน้าในการเรียนรู้ เรื่อง การใช้ชีวิตแบบพอเพียง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยเทียบคะแนนที่เพิ่มขึ้นระหว่างคะแนนของการทดสอบก่อนเรียน กับคะแนนทดสอบหลังเรียน

ประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้ หมายถึง คุณภาพของการจัดการเรียนโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่อง การใช้ชีวิตแบบพอเพียง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่จะทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น โดยใช้เกณฑ์ 75/75

75 ตัวแรก หมายถึง ประสิทธิภาพของกระบวนการ ซึ่งคำนวณจากร้อยละของคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนทั้งหมดที่ได้จากการทำแบบทดสอบย่อยระหว่างเรียน จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จำนวน 7 ครั้ง ซึ่งต้องได้คะแนนตั้งแต่ร้อยละ 75 ขึ้นไป

75 ตัวหลัง หมายถึง ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ ซึ่งคำนวณจากร้อยละของคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนทุกคนที่ได้จากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการเรียนรู้ด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแบบชุมชนเป็นฐาน เรื่องการใช้ชีวิตแบบพอเพียง ชั้นชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 สิ้นสุดลง ซึ่งได้คะแนนตั้งแต่ร้อยละ 75 ขึ้นไป

ดัชนีประสิทธิผล หมายถึง ตัวเลขที่แสดงถึงความก้าวหน้าในการเรียนของผู้เรียน โดยเปรียบเทียบคะแนนที่เพิ่มจากคะแนนการทดสอบก่อนเรียนกับคะแนนที่ได้จากการทดสอบหลังเรียน และคะแนนเต็ม

หรือคะแนนสูงสุดกับคะแนนที่ได้จากการทดสอบก่อนเรียน เมื่อมีการประเมินสื่อการสอนที่ผลิตขึ้น จะดูประสิทธิผลทางการสอนและการวัดผลประเมินผลสื่อการสอนนั้น ตามปกติ การประเมินความแตกต่างของค่าคะแนนใน 2 ลักษณะคือ ความแตกต่างของคะแนนทดสอบก่อนเรียนและคะแนนการทดสอบหลังเรียน หรือเป็นการทดสอบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุมในการหาค่าดัชนีประสิทธิผล

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความรู้ความสามารถของผู้เรียนที่เกิดจากการพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน โดยคะแนนทดสอบของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน วัดโดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ

ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกชอบพอใจหรือชอบใจหรือสนุกของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่อง การใช้ชีวิตแบบพอเพียง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ซึ่งวัดได้จากการตอบแบบวัดความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ตามชีวิตพอเพียง แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 10 ข้อ

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.6.1 ทำให้ทราบวิธีการพัฒนากิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน

1.6.2 ได้แนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการสอนโดยใช้ชุมชนเป็นฐานไปใช้พัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.6.3 สถานศึกษา หรือครูผู้สอนรายวิชาสังคมศึกษา ระดับชั้นประถมศึกษา มีทางเลือกในการสอน โดยการนำกิจกรรมการเรียนรู้ไปใช้สอนได้อย่างมีประสิทธิภาพตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรการศึกษาที่กำหนดไว้

บทที่ 2

ทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยเรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่อง การใช้ชีวิตแบบพอเพียง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้าจากเอกสารแนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

1. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
2. การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน
3. แผนการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้
4. ดัชนีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ
5. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
6. ความพึงพอใจ
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
8. กรอบแนวคิดในการวิจัย

2.1 หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 21 กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

2.1.1 หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองและพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนฐานความเชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้เต็มศักยภาพ สอดคล้องกับกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ที่มุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ การอยู่ร่วมกัน การปรับตัวตามยุคสมัย สามารถนำความรู้ไปปรับใช้ ในการดำเนินชีวิต เป็นพลเมืองดีของประเทศชาติ และสังคมโลก ศาสนา ศีลธรรมและจริยธรรม จัดเป็น สาระการเรียนรู้หนึ่งในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมที่มีความสำคัญในการพัฒนา ด้านสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ การเมืองการปกครอง การพัฒนาตนเองและสังคม จุดมุ่งหมายของ การศึกษา ศาสนา ศีลธรรมและจริยธรรม มุ่งเน้นให้ผู้เรียนรู้เกิดแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับศาสนา ศีลธรรม

จริยธรรม หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ การนำหลักธรรมคำสอนไปปฏิบัติ ในการพัฒนาตนเองและการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข เป็นผู้กระทำความดี มีค่านิยมที่ดีงาม พัฒนาตนเอง อยู่เสมอ รวมทั้งบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคมและส่วนรวม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, น. 1)

2.1.1 วิสัยทัศน์

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติ ให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้คุณธรรม มีจิตสำนึกในการเป็นพลเมืองไทย และพลโลก ยึดมั่นการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, น. 4)

2.1.2 หลักการของหลักสูตร

หลักการของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, น. 4) ดังนี้

2.1.2.1 เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อความเป็นเอกภาพของชาติ มีจุดหมายและมาตรฐานการเรียนรู้ เป็นเป้าหมายสำหรับพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณธรรมบนพื้นฐานของความเป็นไทยควบคู่กับการเป็นสากล

2.1.2.2 เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อปวงชนที่ประชาชนทุกคนที่จะได้รับการศึกษาอย่างเสมอภาคและมีคุณภาพ

2.1.2.3 เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อสนองการกระจายอำนาจให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น

2.1.2.4 เป็นหลักสูตรที่มีโครงสร้างยืดหยุ่น ทั้งด้านสาระการเรียนรู้ เวลา และการจัดการเรียนรู้

2.1.2.5 เป็นหลักสูตรการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2.1.2.6 เป็นหลักสูตรการศึกษาสำหรับการศึกษาในระบบนอกระบบและตามอัธยาศัย ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย สามารถเทียบโอนผลการเรียนรู้และประสบการณ์

2.1.3 จุดหมายของหลักสูตร

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ จึงกำหนดเป็นจุดหมายเพื่อให้เกิดกับผู้เรียน เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, น. 5) ดังนี้

2.1.3.1 มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยและปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนเองนับถือ ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2.1.3.2 มีความรู้ ความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี และมีทักษะชีวิต

2.1.3.3 มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุขนิสัยและรักการออกกำลังกาย

2.1.3.4 มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลกยึดมั่นในวิถีชีวิตและการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

2.1.3.5 มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งดีงามในสังคม และอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข

2.1.4 สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐาน การเรียนรู้ ซึ่งการพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดนั้นจะช่วยให้ผู้เรียนเกิด สมรรถนะสำคัญ 5 ประการ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, น. 6) ดังนี้

2.1.4.1 ความสามารถในการสื่อสารเป็นความสามารถในการรับและส่งสารมีวัฒนธรรมในการใช้ภาษา ถ่ายทอดความคิด ความรู้ความเข้าใจ ความรู้สึกและทัศนะของตนเอง เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและประสบการณ์อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองและสังคม รวมทั้งเจรจาต่อรอง เพื่อขจัดและลดปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ การเลือกรับหรือไม่รับข้อมูลข่าวสารด้วยหลักเหตุผลและความถูกต้องโดยคำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อตนเองและสังคม

2.1.4.2 ความสามารถในการคิดเป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ การคิดสร้างสรรค์ องค์กรประกอบความรู้หรือสารสนเทศ เพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม

2.1.4.3 ความสามารถในการแก้ปัญหาเป็นความสามารถในการแก้ปัญหา อุปสรรคต่าง ๆ ที่เผชิญได้ถูกต้องเหมาะสมบนพื้นฐานของหลักเหตุผล คุณธรรม และข้อมูลสารสนเทศ เข้าใจความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่าง ๆ ในสังคม แสวงหาความรู้ ประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหา และมีการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อตนเอง สังคม และสิ่งแวดล้อม

2.1.4.4 ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต เป็นความสามารถในการนำกระบวนการต่าง ๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การทำงานและการอยู่ร่วมกันในสังคม ด้วยการสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัดการปัญหาและ

ความขัดแย้งต่าง ๆ อย่างเหมาะสม การปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม และสภาพแวดล้อม และการรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น

2.1.4.5 ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี เป็นความสามารถในการเลือกและใช้เทคโนโลยี ด้านต่าง ๆ และมีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาตนเองและสังคมในด้านความรู้ การสื่อสาร การทำงาน การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ถูกต้องเหมาะสมและมีคุณธรรม

2.1.5 คุณลักษณะอันพึงประสงค์

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลโลก (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, น. 7) ดังนี้

2.1.5.1 รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์

2.1.5.2 ซื่อสัตย์สุจริต

2.1.5.3 มีวินัย

2.1.5.4 ใฝ่เรียนรู้

2.1.5.5 อยู่อย่างพอเพียง

2.1.5.6 มุ่งมั่นในการทำงาน

2.1.5.7 รักความเป็นไทย

2.1.5.8 มีจิตสาธารณะ

2.1.6 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, น. 132-133) ดังนี้

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

มาตรฐาน ส1.1 รู้และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสนา หลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรมเพื่ออยู่ร่วมกัน อย่างสันติสุข

มาตรฐาน ส1.2 เข้าใจ ตระหนักและปฏิบัติตนเป็นศาสนิกชนที่ดี และธำรงรักษา พระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ

สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม

มาตรฐาน ส2.1 เข้าใจและปฏิบัติตนตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี มีค่านิยมที่ดีงาม และธำรงรักษาประเพณีและวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและสังคมโลกอย่างสันติ

มาตรฐาน ส2.2 เข้าใจระบบการเมืองการปกครองในสังคมปัจจุบัน ยึดมั่นศรัทธา และธำรงรักษาไว้ ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์

มาตรฐาน ส3.1 เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและการบริโภค การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพ และคุ้มค่า รวมทั้งเข้าใจหลักการของเศรษฐกิจ อย่างพอเพียง เพื่อดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ

มาตรฐาน ส3.2 เข้าใจระบบและสถาบันทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ความสัมพันธ์ของระบบเศรษฐกิจ และความจำเป็นของการร่วมมือกันทางเศรษฐกิจในสังคมโลก

สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์

มาตรฐาน ส4.1 เข้าใจความหมายและความสำคัญของเวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ และสามารถใช่วิธีการทางประวัติศาสตร์บนพื้นฐานของความเป็นเหตุเป็นผลมาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ

มาตรฐาน ส4.2 เข้าใจพัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตจนถึงปัจจุบันในแง่ความสัมพันธ์ และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ ตระหนักถึงความสำคัญและสามารถวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้น

มาตรฐาน ส4.3 เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทยมีความภูมิใจ และธำรงความเป็นไทย

สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์

มาตรฐาน ส5.1 เข้าใจลักษณะทางกายภาพของโลกและความสัมพันธ์ของสรรพสิ่ง ซึ่งมีผลต่อกัน ใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ในการค้นหา วิเคราะห์ และสรุปข้อมูลตามกระบวนการทางภูมิศาสตร์ ตลอดจนใช้ภูมิสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ

มาตรฐาน ส5.2 เข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่ก่อให้เกิด การสร้างสรรค์วิถีการดำเนินชีวิต มีจิตสำนึกและมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากร และสิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

2.1.7 คุณภาพผู้เรียนเมื่อจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 กำหนดคุณภาพของผู้เรียนเมื่อจบ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ควรจะมีคุณภาพดังต่อไปนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, น. 134-135)

2.1.7.1 ได้เรียนรู้เรื่องของจังหวัด ภาค และประเทศของตนเอง ทั้งเชิงประวัติศาสตร์ ลักษณะทางกายภาพ สังคม ประเพณี และวัฒนธรรม รวมทั้งการเมืองการปกครอง สภาพเศรษฐกิจ โดยเน้นความเป็นประเทศไทย

2.1.7.2 มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม ปฏิบัติตนตาม หลักธรรมคำสอนของศาสนาที่ตนนับถือ รวมทั้งมีส่วนร่วมศาสนพิธีและพิธีกรรมทางศาสนามากยิ่งขึ้น

2.1.7.3 ปฏิบัติตนตามสถานภาพ บทบาท สิทธิหน้าที่ในฐานะพลเมืองดีของท้องถิ่น จังหวัด ภาค และประเทศ รวมทั้งได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมตามขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรม ของท้องถิ่นตนเอง มากยิ่งขึ้น

2.1.7.4 สามารถเปรียบเทียบเรื่องราวของจังหวัดและภาคต่าง ๆ ของประเทศไทยกับ ประเทศเพื่อนบ้าน ได้รับการพัฒนาแนวคิดทางสังคมศาสตร์ เกี่ยวกับศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม หน้าที่พลเมือง เศรษฐศาสตร์ ประวัติศาสตร์ และภูมิศาสตร์ เพื่อขยายประสบการณ์ไปสู่การทำความเข้าใจ ในภูมิภาคซีกโลกตะวันออกและตะวันตกเกี่ยวกับศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม ความเชื่อ ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม การดำเนินชีวิต การจัดระเบียบทางสังคม และการเปลี่ยนแปลง ทางสังคมจากอดีตสู่ปัจจุบัน

2.1.8 สารเศรษฐศาสตร์

สารเศรษฐศาสตร์เป็นวิชาที่ศึกษาพฤติกรรมของมนุษย์ที่เกี่ยวกับการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ของมนุษย์ เช่น การเลือกใช้ปัจจัยการผลิต (ทรัพยากร) ที่มีอยู่อย่างจำกัด เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด นอกจากนั้นยังศึกษาเกี่ยวกับการกระจายและการแลกเปลี่ยนผลผลิต เพื่อให้สังคมมีความเป็นอยู่ที่ดี ทั้งหมดนี้เศรษฐศาสตร์อาจจะกล่าวว่าเป็นการจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด เพื่อก่อให้เกิด ประโยชน์ที่ดีที่สุดของมนุษย์และสังคม ตลอดจนการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวัน ได้อย่างเหมาะสม

2.1.8.1 มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐาน ส3.1 เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและการบริโภค การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า รวมทั้งเข้าใจหลักการของเศรษฐกิจ อย่างเป็นพอเพียง เพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ

มาตรฐาน ส3.2 เข้าใจระบบและสถาบันทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ความสัมพันธ์ของระบบ เศรษฐกิจ และความจำเป็นของการร่วมมือกันทางเศรษฐกิจในสังคมโลก

2.1.8.2 เป้าหมายของการเรียนวิชาเศรษฐศาสตร์

เศรษฐศาสตร์มีเป้าหมายที่สำคัญในการมุ่งทำความเข้าใจในพฤติกรรมทางด้านเศรษฐกิจ ของมนุษย์ เพื่อใช้ความรู้ที่ก่อให้เกิดประโยชน์ในการนำเอาทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดมาใช้ให้เกิด ประสิทธิภาพสูงสุด ทำให้สังคมมีสภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ประชาชนมีการกินดีอยู่ดี โดยรัฐบาล จะมึบทบาทสำคัญในการศึกษา กำหนดนโยบายและเป้าหมายในการจัดสรรทรัพยากรของแต่ละสังคม หรือแต่ละระบบเศรษฐกิจ (ปฐมพร แซ่เจียง, 2561, น. 1) ดังนี้

1) เพื่อความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ คือ การขยายตัวทางเศรษฐกิจ การผลิต สินค้าและบริการ เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคที่เพิ่มสูงขึ้นตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ตลอดจนทำให้ประชาชนมีระดับความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

2) สร้างเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ คือ รักษาระดับราคาสินค้าและบริการ ให้มีความมั่นคง ไม่ผันผวนขึ้นลงอย่างรวดเร็ว อันจะก่อให้เกิดปัญหาภาวะเงินเฟ้อ และเงินฝืดขึ้น จนกระทั่งผู้ผลิตไม่กล้าลงทุน และผู้บริโภคไม่มั่นใจที่จะซื้อสินค้าและบริการมาบริโภคในระยะเวลาสั้น

3) การกระจายรายได้ที่เท่าเทียมกัน คือ ให้รายได้ส่วนใหญ่ของประเทศตกอยู่กับกลุ่มบุคคลที่เป็นประชากรส่วนใหญ่ของประเทศ หรืออีกนัยหนึ่งประชากรส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยใกล้เคียงกัน ทำให้ช่องว่างระหว่างคนรวยและคนจนมีน้อยมาก ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ไม่มีปัญหาการกักขังที่ยั่งยืน

4) ประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจ คือ ความสามารถในการใช้ทรัพยากรการผลิตต่าง ๆ เช่น ที่ดิน แรงงาน เครื่องจักรอุปกรณ์ต่าง ๆ เป็นต้น ซึ่งมีอยู่อย่างจำกัดให้คุ้มค่ามากที่สุด

5) เสรีภาพทางเศรษฐกิจ คือ สิทธิเสรีภาพส่วนบุคคลของประชาชนในการตัดสินใจกระทำการต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการประกอบอาชีพ การใช้จ่ายใช้สอย ตลอดจนการแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการ ทั้งนี้เพื่อให้บรรลุสิ่งที่ตนต้องการ

6) คุณภาพชีวิต คือ สถานะความเป็นอยู่ที่แสดงถึงการกินดีอยู่ดีของประชาชน ประกอบด้วย รายได้ที่สมดุลกับรายจ่าย สุขภาพอนามัยแข็งแรง มีระดับการศึกษาที่ดี มีความสมบูรณ์ทางด้านการอุปโภค และมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

2.1.8.3 เศรษฐกิจพอเพียง

เป็นหลักคิดและหลักปฏิบัติที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ได้พระราชทานให้แก่ปวงชนชาวไทย สำหรับใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตของแต่ละบุคคล และแนวการปฏิบัติทั้งในระดับครอบครัว ชุมชน องค์กร และประเทศชาติเพื่อให้เจริญก้าวหน้าไปพร้อมกับความสมดุล โดยอาศัยหลักการ 3 ประการ ได้แก่ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี บนเงื่อนไขของการมีคุณธรรมเป็นพื้นฐานของจิตใจ กำกับการใช้ความรู้ด้วยความรอบรู้ รอบคอบและระมัดระวัง

2.2 การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน

การจัดการศึกษาโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน มีแนวความคิดต่อประเด็นพัฒนาการของการจัดการศึกษาในระบบของไทยว่า โรงเรียนหรือสถานศึกษาเป็นแหล่งผลิตขนาดใหญ่สถานศึกษา เป็นกลไกการพัฒนาคนและพัฒนาประเทศให้ก้าวหน้าโลก การศึกษาทำให้คนไทยรู้เท่าทัน ประเทศมีความเจริญก้าวหน้าและในสังคมแข่งขัน คนไทยให้ความสำคัญต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต และใช้ความรู้เป็นเครื่องมือพัฒนาคุณภาพชีวิต สามารถใช้ความรู้จัดการตนเองได้เพิ่มมากขึ้น แต่ในทางกลับกันแบบแผนการจัดการศึกษา

โดยสถานศึกษาได้แยกคนออกจากชุมชน สังคม วัฒนธรรมกับจิตวิญญาณของความเป็นท้องถิ่น จนลืมรากเหง้าวิถีชีวิตและความเป็นตัวตนเกือบสิ้นเชิง แยกการศึกษาออกจากครอบครัว ชุมชน ท้องถิ่น วัด ศาสนสถาน ที่มีบรรพบุรุษ ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและคุณธรรมศีลธรรม เป็นกลไกเชื่อมโยงให้คนเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ (พิณสุตา สิริรังศรี, 2542, น. 12)

การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เป็นกลยุทธ์หรือรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการเนื้อหาตามหลักสูตรให้เชื่อมโยงกับชุมชน โดยใช้การปฏิบัติงานเป็นฐานให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติงาน จากสถานการณ์จริงในชุมชนภายใต้การมีส่วนร่วมระหว่างครูผู้เรียน และกลุ่มคนในชุมชน เช่น การไปศึกษาเรื่องประวัติศาสตร์วัฒนธรรม การทำมาหากิน ทัศนกรรมการศึกษาพยาบาลแบบพื้นบ้านจากบุคคล และองค์กรในชุมชน นอกเหนือไปจากการเรียนรู้ในห้องเรียน กระบวนการสำคัญของการเรียนรู้ใช้การสะท้อนคิดเชิงวิพากษ์ ซึ่งจะช่วยให้เกิดความรู้ในเนื้อหาตามหลักสูตรและเข้าใจชุมชนมากขึ้น โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาผู้เรียนด้านความรู้และทักษะอย่างหลากหลาย เช่น การคิดวิเคราะห์สังเคราะห์ การคิดเชิงวิพากษ์ ซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นในศตวรรษ 21 มีคุณธรรม จริยธรรม เจตคติที่พึงประสงค์ ตระหนักในความรับผิดชอบ ในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน รวมทั้งเพื่อตอบสนองความต้องการที่แท้จริงของชุมชน ชุมชนและผู้เรียนจะได้รับประโยชน์ร่วมกัน ทั้งโดยการบรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตรและตามเป้าหมายที่กำหนดโดยชุมชน และสร้างการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในเชิงบวกเป็นการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนอย่างยั่งยืน (วิจารณ์ พานิช, 2557, อ้างถึงใน กล้า ทองขาว, 2561, น. 3)

2.2.1 ความหมายของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน

กล้า ทองขาว (2556, น. 1) กล่าวว่า การจัดการศึกษาฐานชุมชน เป็นการจัดการศึกษาที่เน้นการเรียนรู้ร่วมกันในการปฏิบัติ กระบวนการชุมชน คือ หัวใจของการพัฒนา แผนการพัฒนาของชุมชนเป็นแผนอย่างบูรณาการ คือ เศรษฐกิจ จิตใจ สังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม สุขภาพ การศึกษา และประชาธิปไตย เพราะเชื่อว่า การเรียนรู้ร่วมกันในการปฏิบัติจะนำไปสู่ชีวิตและการอยู่ร่วมกันที่ดี เป็นการเรียนรู้ที่สำคัญที่สุด ไม่ใช่การท่องวิชา การเรียนรู้ร่วมกันในการปฏิบัติทำให้ชีวิต เศรษฐกิจ และสังคมพัฒนาอย่างบูรณาการ โดยกำหนดกระบวนการจัดการศึกษาฐานชุมชนไว้ดังนี้ คือ ร่วมวางแผน ร่วมคิด ตัดสินใจ ร่วมดำเนินการ ร่วมรับผิดชอบ ร่วมแก้ปัญหาในชั้นปฏิบัติ ร่วมติดตามผล ประเมินผล ร่วมชื่นชม ร่วมเรียนรู้ประสบการณ์ของกันและกัน

วณิชชา แม่นยำ (2561, น. 55) กล่าวว่า การเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เป็นแนวคิดหนึ่ง ที่นำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้เข้าใจชุมชน ความต้องการหรือธรรมชาติของชุมชนนั้น ๆ และสร้างความรู้ โดยผ่านกระบวนการเรียนการสอนที่ผู้เรียนได้สัมผัสกับชุมชนที่แท้จริง ได้ร่วมมือกับชุมชน ใช้ทรัพยากรและภูมิปัญญาที่มีอยู่ในชุมชนนั้น ซึ่งก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งตัวผู้เรียนและชุมชน

ทรงศักดิ์ สุริโยธิน และคณะ (2562, น. 40) ได้กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้แบบชุมชนเป็นฐาน หมายถึง กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในสิ่งที่ต้องการจากชุมชน โดยบูรณาการการบริการชุมชนกับการเรียนรู้ในห้องเรียน ให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะของตนเอง และความรู้สึกรับผิดชอบในบทบาทหน้าที่พลเมือง รวมทั้งทักษะทางวิชาการ ซึ่งตั้งอยู่บนฐานของการเรียนรู้ทางสังคม และวัฒนธรรม และเน้นการมีส่วนร่วมในชุมชน ทั้งนี้ในการจัดกิจกรรมการมีส่วนร่วมของชุมชนเมือง

จากความหมายข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน หมายถึง การจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมกับชุมชนทั้งด้านการคิด การวางแผน การปฏิบัติ การเข้าใจ ถึงภูมิปัญญาท้องถิ่น ตลอดจนการนำทรัพยากรของชุมชนมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

2.2.2 การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน

การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานมีฐานรากมาจากทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ (Constructivist Theory) เป็นกระบวนการลงมือกระทำ (Active Process) ที่เกิดขึ้นในแต่ละบุคคล ความรู้ต่าง ๆ จะถูกสร้างด้วยตัวผู้เรียนเอง โดยใช้ข้อมูลที่ได้รับมาใหม่ร่วมกับข้อมูลหรือความรู้เดิมที่มีอยู่แล้ว รวมทั้งประสบการณ์เดิมมาสร้างความหมายในการเรียนรู้ของตนเอง ประสบการณ์ของผู้เรียนจะถูกนำมาเป็นพื้นฐานในการตัดสินใจ และจะมีผลโดยตรงต่อการสร้างความรู้ใหม่ แนวคิดใหม่ หรือการเรียนรู้ นั่นเอง กระบวนการเรียนรู้จึงมักเป็นลักษณะที่ให้ผู้เรียนสร้างความรู้จากการร่วมมือกัน แก้ปัญหา โดยมีหลักการพื้นฐานสำคัญ 5 ประการ ดังนี้ (สุมาลี ชัยเจริญ, 2557, น. 375-378)

2.2.2.1 สถานการณ์ปัญหา (Problem Based) มาจากพื้นฐาน Cognitive Constructivism ของเพียเจต์ที่เชื่อว่า ถ้าผู้เรียนได้รับการกระตุ้นให้เกิดความขัดแย้งทางปัญญา หรือที่เรียกว่าเกิดจากการเสียสมดุลทางปัญญา ผู้เรียนต้องพยายามปรับโครงสร้างทางปัญญาหรือสกีมา (Schema) ให้เข้าสู่ภาวะสมดุล โดยการดูดซึมหรือการปรับโครงสร้างทางปัญญาสามารถที่จะสร้างความรู้ใหม่ขึ้นมาได้ หรือเกิดการเรียนรู้ที่ตนเองภายใต้สิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นสถานการณ์ปัญหาจะเป็นเสมือนประตูที่นำผู้เรียนเข้าสู่เนื้อหา

2.2.2.2 แหล่งเรียนรู้ (Resource) เป็นที่รวบรวมข้อมูลเนื้อหาสารสนเทศที่ผู้เรียนใช้ในการแก้ปัญหาในสถานการณ์ เช่น ชุมชนการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น แหล่งการเรียนรู้ธรรมชาติ แหล่งสารสนเทศ เป็นต้น

2.2.2.3 ฐานการช่วยเหลือ (Scaffolding) ซึ่งจะสนับสนุนผู้เรียนในการแก้ปัญหาหรือการเรียนรู้ในกรณีที่ไม่สามารถปฏิบัติภารกิจการเรียนรู้ให้สำเร็จด้วยตัวเองได้ หรือเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้ความพยายามในการเรียนรู้โดยอาจเป็นคำแนะนำ แนวทางตลอดจนกลยุทธ์ต่าง ๆ ในการแก้ปัญหา หรือปฏิบัติภารกิจการเรียนรู้ รวมทั้งกระบวนการคิด เป็นต้น

2.2.2.4 การโค้ช (Coaching) เป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ โดยเปลี่ยนบทบาทของครูจากหน้าที่ในการถ่ายทอดความรู้หรือบอกความรู้มาเป็น “ผู้ชี้แนะ” ที่ต้องให้ความช่วยเหลือและคำแนะนำแก่ผู้เรียน ซึ่งมุ่งเน้นการให้ความรู้ในเชิงพุทธิปัญญาหรือการให้รู้คิด และการสร้างปัญญา

2.2.2.5 การร่วมมือกันแก้ปัญหา (Collaboration) เป็นองค์ประกอบหนึ่งที่ช่วยสนับสนุนให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์กับผู้อื่น เพื่อขยายมุมมองให้แก่ตนเองการร่วมมือกันแก้ปัญหา และสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดการคิดไตร่ตรอง เป็นการเปิดโอกาสให้ทั้งผู้เรียน ผู้สอน ผู้เชี่ยวชาญ ได้สนทนา แสดงความคิดเห็นของตนเองกับผู้อื่น นอกจากนี้ยังเป็นส่วนสำคัญในการป้องกันและปรับมโนคติที่คลาดเคลื่อนที่อาจเกิดขึ้นในขณะที่เรียนรู้

2.2.3 กลยุทธ์การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน

การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน มีหลายรูปแบบเป็นการผสมผสานทั้งทฤษฎีและการปฏิบัติ มณฑล จันท์แจ่มใส (2558, น. 143) กล่าวว่า ปัจจัยที่ส่งผลทำให้เกิดความสำเร็จ การจัดการเรียนรู้ โดยใช้ชุมชนเป็นฐานนั้นประกอบไปด้วยการสร้างเครือข่ายทางการศึกษา (Partnership) กระบวนการทำงานร่วมกันระหว่างเครือข่าย (Procession) และการมีส่วนร่วมระหว่างชุมชนและผู้เรียน (Public Participation)

1. ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน
 - 1.1 การนำเสนอบทเรียนต่อนักเรียนทั้งชั้น
 - 1.2 ครูทบทวนความรู้เดิมของนักเรียนโดยการอภิปรายซักถาม
 - 1.3 ครูแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้
 - 1.4 นำเข้าสู่บทเรียน เพื่อให้ให้นักเรียนมีความพร้อมและเราความสนใจที่จะเรียน โดยการเลือกใช้กิจกรรมต่าง ๆ เช่น การอภิปรายซักถาม
2. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มมารับใบความรู้และใบงาน
3. นักเรียนศึกษาใบความรู้ และทำใบงาน
 - 3.1 นักเรียนดูรูปภาพสินค้าต่าง ๆ แล้วร่วมกันแยกประเภทของสินค้า เช่น นม อาหาร ยารักษาโรค เป็นสินค้า เพื่อการบริโภค เสื้อผ้า รองเท้า บ้าน รถยนต์ เป็นสินค้า เพื่อการอุปโภค
 - 3.2 นักเรียนแบ่งกลุ่มตามความเหมาะสม และมอบหมายให้แต่ละกลุ่มช่วยกัน เขียนชื่อสินค้าและบริการที่มีการซื้อขายในร้านค้าใกล้หมู่บ้านให้ได้มากที่สุด โดยแบ่งสิ่งของออกเป็น 3 กลุ่ม คือ อุปโภค บริโภค บริการ
 - 3.3 นักเรียนแต่ละกลุ่มศึกษาใบความรู้ดังนี้ ใบความรู้เรื่อง สินค้าและบริการ (ป.4)
 - 3.4 นักเรียนทำใบงานที่ 01
 - 3.5 ยกตัวอย่างสินค้าเพื่อการบริโภคและอุปโภค (ป.4)

3.6 นักเรียนช่วยกันบอกความหมายของการผลิตสินค้าและบริการ บทบาทของการผลิตและประโยชน์ของการผลิตสินค้าและบริการที่มีคุณภาพ โดยครูช่วยอธิบายเพิ่มเติม

4. ครูสังเกตพฤติกรรมการทำงานนักเรียน และกระตุ้นให้นักเรียนทุกคนทำแบบฝึกหัดและอธิบายจนเข้าใจ

5. เมื่อนักเรียนทำใบงานเสร็จแล้วมารับใบเฉลยไปตรวจใบงานที่ได้ทำไป

Melville, Berg and Blank (2015, pp. 36-45) ได้สรุปกลยุทธ์การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานไว้ 6 กลยุทธ์ ดังนี้

1. การให้บริการชุมชนเชิงวิชาการ (Academically Based Community Service: ABCS) จะเชื่อมต่อภารกิจด้านการศึกษาของสถานศึกษากับชุมชนที่ล้อมรอบ ทั้งสถาบันอุดมศึกษาและโรงเรียนของรัฐ จะถูกออกแบบมาเพื่อมุ่งเน้นในการฟื้นฟูชุมชน หลักการสำคัญของการให้บริการชุมชนเชิงวิชาการ คือ การร่วมกันแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในโลกแห่งความเป็นจริง ช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาความเป็นพลเมืองในสังคมประชาธิปไตยโดยการให้บริการแก่ชุมชนรูปแบบนี้เริ่มต้นจากความต้องการของชุมชน กระบวนการเรียนรู้การวิจัย และการดำเนินการต่าง ๆ ในวันที่มีการเรียนการสอนตามปกติและหลังเลิกเรียน

2. การศึกษาความเป็นพลเมือง (Civic Education) มีจุดมุ่งหมายเพื่อเตรียมความพร้อมเป็นพลเมืองที่มีพลังและรับผิดชอบ สนับสนุนการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยให้ประสบการณ์การเรียนรู้เชื่อมโยงการเรียนรู้ทางวิชาการของผู้เรียนกับการมีส่วนร่วมของประชาชน มีความสำคัญต่อประชาธิปไตยตามรัฐธรรมนูญมีหลักการสำคัญ คือ

2.1 สนับสนุนการมีส่วนร่วมของผู้เรียนในบทบาทของพลเมืองอย่างชัดเจน

2.2 สะท้อนถึงเจตนาและความพยายามมุ่งเน้นที่ผลลัพธ์ของความเป็นพลเมือง

2.3 ให้ประสบการณ์การเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงการเรียนรู้ในห้องเรียนและการมีส่วนร่วมของประชาชน

2.4 เน้นแนวคิดที่จำเป็นต่อระบอบประชาธิปไตย

2.5 ช่วยให้ผู้เรียนเห็นความเชื่อมโยง ระหว่างแนวความคิดประชาธิปไตยกับชีวิตของตนเอง

3. การศึกษาด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Education) เป็นการใช้ประโยชน์จากความอยากรู้อยากเห็นของผู้เรียนในประเด็นที่เกี่ยวกับโลกธรรมชาติและความสัมพันธ์ทางสังคม โดยใช้สภาพแวดล้อมของโรงเรียนและชุมชนเป็นกรอบให้ผู้เรียนสร้างการเรียนรู้ของตนเอง กลยุทธ์นี้ไม่ได้มุ่งเน้นการเรียนรู้เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมเป็นหลัก แต่จะใช้สิ่งแวดล้อมสร้างความสนใจของผู้เรียนก่อน โดยมีหลักการสำคัญคือต้องสอนแนวคิดทางนิเวศวิทยาที่สำคัญและความสัมพันธ์ในระบบนิเวศ เสริมสร้างความรู้ที่ลุ่มลึกเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมให้ผู้เรียนลงพื้นที่จริง เพื่อศึกษา

สภาพแวดล้อมในชุมชนอย่างเหมาะสม เพื่อกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมส่วนบุคคลในเชิงบวก ฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์และการสืบเสาะเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติ รวมทั้งปลูกฝังทักษะความเป็นพลเมืองในการมีส่วนร่วมแก้ไขปัญหาชุมชน

4. การเรียนรู้โดยใช้สถานที่เป็นฐาน (Place-Based Learning) หรือการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ จะใช้ประวัติศาสตร์สภาพแวดล้อม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจ ที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน เป็นบริบทในการเรียนรู้การทำงานของผู้เรียนตามความต้องการและความสนใจของสมาชิก ชุมชน โดยชุมชนทำหน้าที่เป็นแหล่งข้อมูลและให้ความร่วมมือในทุก ๆ ด้าน โรงเรียนและชุมชนมีส่วนร่วมในการทำงาน เพื่อให้ท้องถิ่นเป็นแหล่งเรียนรู้การทำงานและการใช้ชีวิตที่ดี โดยชุมชนมีบทบาทเป็นที่ปรึกษาให้กับผู้เรียน มีการเรียนรู้และทำงานร่วมกันระหว่างผู้เรียน ครูผู้บริหารโรงเรียน และคนในชุมชน รวมทั้งมีส่วนร่วมในการประเมินผลการเรียนของผู้เรียนโดยใช้วิธีการและเครื่องมือที่หลากหลาย

5. การเรียนรู้โดยการบริการ (Service Learning) การบูรณาการระหว่างการให้บริการชุมชนกับการศึกษา เนื้อหาสาระตามหลักสูตรเพื่อเสริมสร้างความรับผิดชอบต่อประชาสังคมและชุมชน กิจกรรมการให้บริการที่ผู้เรียนกำหนดขึ้น ต้องตอบสนองความต้องการของชุมชน และเชื่อมโยง กับเป้าหมายของการเรียนรู้ตามหลักสูตรโดยมีหลักการสำคัญคือ

5.1 เป็นการเรียนรู้แบบบูรณาการที่มีเป้าหมายด้านความรู้ ความสามารถ และทักษะที่ชัดเจน

5.2 การบริการตอบสนองความต้องการของชุมชนที่แท้จริง มีช่วงเวลาการปฏิบัติอย่างเหมาะสม เกิดประโยชน์ทั้งต่อผู้เรียนและชุมชน

5.3 มีการร่วมมือ ระหว่างผู้เกี่ยวข้องเป็นจำนวนมากโดยผู้เกี่ยวข้องทั้งหมดมีส่วนร่วมในการวางแผนการให้บริการและ ทุกฝ่ายได้รับประโยชน์ร่วมกัน

5.4 ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนโครงการและดำเนินการในตามภาระงานที่ได้รับมอบหมาย

5.5 การสะท้อนคิด ซึ่งเกิดขึ้นก่อน ระหว่าง และหลังการเรียนรู้

5.6 ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผลการเรียนรู้ โดยมีเป้าหมายเพื่อวัดความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของตน

6. การเรียนรู้โดยใช้การทำงานเป็นฐาน (Work-Based Learning) เป็นกลยุทธ์ที่จะช่วยให้ผู้เรียนใช้เวลาอยู่กับผู้ที่มีประสบการณ์เพื่อขอคำปรึกษา หรือการให้ข้อมูลเพื่อเรียนรู้เกี่ยวกับอาชีพ และซึมซับแบบอย่างที่ดีจากผู้มีประสบการณ์ อย่างไรก็ตามการแบ่งกลยุทธ์การจัดการเรียนรู้ดังกล่าวข้างต้น ไม่อาจแบ่งกันอย่างชัดเจนตายตัว ขึ้นอยู่กับบริบทและวัตถุประสงค์ของกิจกรรมหรือโครงการที่เฉพาะเจาะจง เช่น การนำผู้เรียนศึกษาแหล่งเรียนรู้การบริการสังคมและการวิจัยชุมชน (Community-Based Research) บางครั้งอาจใช้สลับกันหรือร่วมกันกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชน

เป็นฐาน ทั้งนี้การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานเป็นส่วนใหญ่ของการบริการสังคมและการวิจัยชุมชน ดังนั้นการนำไปใช้จะต้องระบุงลยุทธ์และเป้าหมายการจัดการเรียนรู้อย่างชัดเจน อนึ่ง การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ยังมีเงื่อนไขสำคัญที่ทำให้ประสบผลสำเร็จ ประกอบด้วย ชุมชนให้การส่งเสริมสนับสนุน และมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน ผู้เรียนลงพื้นที่ในชุมชนเพื่อเก็บข้อมูลด้วยตนเอง ฝึกการคิด และการแก้ปัญหาจากสถานการณ์จริงที่พบในชุมชน และมีการยืดหยุ่นเวลาในการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับกิจกรรมนอกห้องเรียน

สรุปได้ว่า จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ส่งเสริมความสามารถในการจัดการสิ่งแวดล้อม ทั้งด้านตัวครูผู้สอน ด้านกิจกรรมการ ด้านการเรียนการสอน ด้านวัดและประเมินผล และด้านประโยชน์ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ในระดับดีมากที่สุด

2.3 แผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้

2.3.1 ความหมายของแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้

แผนการจัดการเรียนรู้ มีความสำคัญหลายประการ เพื่อเป็นแนวทางให้กับผู้สอน สอนด้วยความมั่นใจ ในการจัดการเรียนรู้นั้นจำเป็นต้องศึกษา วิเคราะห์ วางแผน และออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้มาใช้ในการจัดการชั้นเรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ที่หลากหลาย เกิดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับวัย คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างผู้เรียนเป็นสำคัญ การจัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ช่วยให้ผู้สอนจัดกิจกรรมได้อย่างเป็นระบบ และสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สร้างแนวทางการสอนที่เป็นขั้นตอนและตอบสนองวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

ชนาธิป พรกุล (2552, น. 85) กล่าวว่า แผนการจัดการเรียนรู้เป็นแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เขียนไว้ล่วงหน้า ทำให้ผู้สอนมีความพร้อมและมั่นใจว่า สามารถสอนได้บรรลุจุดประสงค์ที่กำหนดไว้และดำเนินการสอนได้ราบรื่น

เอกรินทร์ สีมหาศาล (2552, น. 1) กล่าวว่า หลักสูตรที่ควรพัฒนามาจากหน่วยการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนบรรลุเป้าหมายตามมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตร เป็นส่วนที่แสดงการจัดการเรียนการสอนตามบทเรียน และประสบการณ์การเรียนรู้เป็นรายวันหรือรายสัปดาห์

ขวลิต ชูกำแพง (2553, น. 20) กล่าวว่า แผนการจัดการเรียนรู้ หมายถึง เอกสารที่เป็นลายลักษณ์อักษรของครูผู้สอน ซึ่งเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละครั้ง โดยใช้สื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอนให้สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง เนื้อหา เวลา เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนให้เป็นไปอย่างเต็มศักยภาพ

วิลรัตน์ สุนทรวิโรจน์ (2553, น. 34) กล่าวว่า แผนการจัดการเรียนรู้ เป็นแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การใช้สื่อการจัดการเรียนรู้ การวัดผลประเมินผลให้สอดคล้องกับเนื้อหาและจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ในหลักสูตร หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่า แผนการจัดการเรียนรู้เป็นแผนที่จัดทำขึ้นจากคู่มือครู หรือแนวทางการจัดการเรียนรู้ของกรมวิชาการ ทำให้ผู้จัดการเรียนรู้ทราบว่าจัดการเรียนรู้เนื้อหาใด เพื่อจุดประสงค์ใด จัดการเรียนรู้อย่างไร ใช้สื่ออะไร และวัดผลประเมินผลโดยวิธีใด

อาภรณ์ ใจเที่ยง (2553, น. 216) กล่าวว่า แผนการสอนมีความหมายเช่นเดียวกันกับแผนการจัดการเรียนรู้ กล่าวคือ เป็นแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การใช้สื่อการเรียนรู้ และการวัดผลประเมินผล ที่สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ และจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนด

สรุปได้ว่า แผนการจัดการเรียนรู้ หมายถึง แนวการจัดการเรียนการสอนของครู ภายใต้กรอบเนื้อหาสาระที่ต้องการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ โดยกำหนดจุดประสงค์ วิธีการดำเนินการหรือกิจกรรมให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ สื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย และวิธีวัดผลประเมินผลที่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้

2.3.2 ความสำคัญของแผนการจัดการเรียนรู้

การวางแผนการจัดการเรียนรู้มีส่วนสำคัญที่ทำให้การจัดการเรียนรู้ประสบความสำเร็จ หรือล้มเหลวนั้น จำเป็นต้องศึกษาวิเคราะห์และออกแบบหลายประการ จากการศึกษารวบรวมข้อมูลทัศนะของนักวิชาการได้อธิบายความสำคัญของแผนการจัดการเรียนรู้ไว้ ดังนี้

อาภรณ์ ใจเที่ยง (2553, น. 20) ได้อธิบายไว้ว่า แผนการจัดการเรียนรู้มีความสำคัญหลายประการดังนี้

1. ทำให้ผู้สอนสอนด้วยความมั่นใจ เมื่อเกิดความมั่นใจในการสอนย่อมจะสอนด้วยความคล่องแคล่ว เป็นไปตามลำดับขั้นตอนอย่างราบรื่น ไม่ติดขัด การสอนจะดำเนินไปสู่จุดหมายปลายทางอย่างสมบูรณ์
2. ทำให้เป็นการสอนที่มีคุณค่าคุ้มกับเวลาที่ผ่านไป เพราะผู้สอนอย่างมีแผนมีเป้าหมาย และมีทิศทางในการสอน มิใช่สอนอย่างเลื่อนลอย ผู้เรียนจะได้รับความรู้ ความคิด เกิดเจตคติ เกิดทักษะ เกิดประสบการณ์ใหม่ตามที่ผู้สอนวางแผนไว้ ทำให้เป็นการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณค่า
3. ทำให้เป็นการสอนที่ตรงตามหลักสูตร ทั้งนี้เพราะในการวางแผนการจัดการเรียนรู้ ผู้สอนต้องศึกษาหลักสูตรทั้งด้านจุดประสงค์ เนื้อหาสาระที่จะสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การใช้สื่อการสอน และการวัดผลและประเมินผล แล้วจัดทำออกมาเป็นแผนการจัดการเรียนรู้หลักสูตร
4. ทำให้การสอนบรรลุผลอย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากผู้สอนต้องวางแผนการจัดการเรียนรู้อย่างรอบคอบในทุกองค์ประกอบ รวมทั้งการจัดเวลา สถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ดังนั้น เมื่อมีการวางแผนการจัดการเรียนรู้ที่รอบคอบ และปฏิบัติตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่วางไว้ ผลของการสอนย่อมสำเร็จได้ดีกว่าการไม่ได้วางแผนการจัดการเรียนรู้

5. ทำให้ผู้สอนมีเอกสารเตือนความจำ สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการสอนต่อไป ทำให้ไม่เกิดความซ้ำซ้อนและเป็นแนวทางในการทบทวนหรือการออกข้อสอบเพื่อวัดผลและประเมินผล ผู้เรียนได้ นอกจากนี้ทำให้ผู้สอนมีเอกสารไว้เป็นแนวทางแก่ผู้ที่เข้าสอนในกรณีจำเป็น เมื่อผู้สอนไม่สามารถเข้าสอนเองได้ ผู้เรียนจะได้รับความรู้และประสบการณ์ที่ต่อเนื่องกัน

6. ทำให้ผู้เรียนเกิดเจตคติที่ดีต่อผู้สอนและต่อวิชาที่เรียน ทั้งนี้เพราะผู้สอนสอนด้วยความพร้อม เป็นความพร้อมทั้งทางด้านจิตใจ คือ ความมั่นใจในการสอน และความพร้อมทางด้านวัตถุ คือ การที่ผู้สอนได้เตรียมเอกสาร หรือสิ่งการสอนไว้อย่างพร้อมเพรียง เมื่อผู้สอนมีความพร้อมในการสอน ย่อมสอนด้วยความกระฉ่างแจ้ง ทำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจอย่างชัดเจนในบทเรียน อันจะส่งผลให้ผู้เรียนเกิดเจตคติที่ดีต่อผู้สอนและต่อวิชาที่เรียน

สงบ ลักษณะ (2533, อ้างถึงใน ศศิธร เวียงวงษ์, 2556, น. 51) ได้อธิบายไว้ว่า ผลดีของการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ มีดังนี้

1. ทำให้เกิดการวางแผนวิธีการจัดการเรียนรู้ วิธีเรียนที่มีความหมายมากขึ้น เพราะเป็นการจัดทำอย่างมีหลักการที่ถูกต้อง

2. ช่วยให้ครูมีสื่อการจัดการเรียนรู้ที่ทำด้วยตนเอง ทำให้เกิดความสะดวกในการจัดการเรียนรู้ ทำให้การจัดการเรียนรู้ครบถ้วนตรงตามหลักสูตรและจัดการเรียนรู้ได้ทันเวลา

3. เป็นผลงานทางวิชาการที่สามารถเผยแพร่เป็นตัวอย่างได้

4. ช่วยอำนวยความสะดวกแก่ครูผู้จัดการเรียนรู้แทน ในกรณีที่ผู้จัดการเรียนรู้ไม่สามารถจัดการเรียนรู้ได้เอง

ศิริวรรณ วณิชวัฒน์วรชัย (2558, น. 347-348) ได้อธิบายไว้ว่า แผนการจัดการเรียนรู้ มีรายละเอียดสำคัญ ดังนี้

1. แผนการจัดการเรียนรู้เป็นหลักฐานที่แสดงถึงการเป็นครูมืออาชีพ มีการเตรียมล่วงหน้า แผนการจัดการเรียนรู้จะสะท้อนให้เห็นถึงการใช้เทคนิคการสอน สื่อนวัตกรรม และจิตวิทยา การเรียนรู้มาผสมผสานกันหรือประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสภาพของนักเรียนที่ตนเองสอนอยู่

2. แผนการจัดการเรียนรู้ช่วยส่งเสริมให้ผู้สอนได้ศึกษาค้นคว้า หาความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร เทคนิคการสอน สื่อนวัตกรรม และวิธีการวัดและประเมินผล

3. แผนการจัดการเรียนรู้ทำให้ครูผู้สอนและครูที่จะปฏิบัติการสอนแทน ปฏิบัติการสอนแทนได้อย่างมั่นใจและมีประสิทธิภาพ

4. แผนการจัดการเรียนรู้ที่เป็นหลักฐานที่แสดงข้อมูลด้านการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลที่จะนำไปใช้ประโยชน์ในการจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

5. แผนการจัดการเรียนรู้เป็นหลักฐานที่แสดงถึงความเชี่ยวชาญในวิชาชีพครู ซึ่งสามารถนำไปเสนอเป็นผลงานทางวิชาการ เพื่อขอเลื่อนวิทยฐานะหรือตำแหน่งได้

สรุปได้ว่า การวางแผนการจัดการเรียนรู้มีความสำคัญต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นอย่างมาก คือ ทำให้ผู้สอนสอนด้วยความมั่นใจ ทำให้เป็นการสอนที่มีคุณค่าคุ้มกับเวลาที่ผ่านไป ทำให้เป็นการสอนที่ตรงตามหลักสูตร ทำให้การสอนบรรลุผลอย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้ผู้สอนมีเอกสารเตือนความจำ และทำให้ผู้เรียนเกิดเจตคติที่ดีต่อผู้สอนและต่อวิชาที่เรียน

2.3.4 ประเภทของแผนการจัดการเรียนรู้

แผนการจัดการเรียนรู้สำหรับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามหลักสูตรอิงมาตรฐาน สรุปได้เป็น 2 ประเภท มีรายละเอียด ดังนี้

2.3.4.1 แผนการจัดการเรียนรู้ระดับหน่วยการเรียนรู้ เป็นแผนที่ระบุเป้าหมายหลัก และระบุเฉพาะกิจกรรมหลัก ๆ

2.3.4.2 แผนการจัดการเรียนรู้ระดับบทเรียนหรือแผนรายชั่วโมง เป็นแผนที่ระบุกิจกรรมหลัก และกิจกรรมย่อยอย่างละเอียดชัดเจนเป็นรายชั่วโมงหรือรายครึ่ง

สรุปได้ว่า แผนการจัดการเรียนรู้ระดับหน่วยการเรียนรู้ และแผนการจัดการเรียนรู้ระดับบทเรียน มีลักษณะที่คล้ายคลึงกัน และจะสอดคล้องสัมพันธ์กันด้วย เพราะแผนการจัดการเรียนรู้ระดับบทเรียน จะให้รายละเอียดของเป้าหมายการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เนื้อหาสาระ สื่อการเรียนการสอน การวัดประเมินผล ในบทเรียนย่อย ๆ ที่ประกอบกันเป็นหน่วยการเรียนรู้

2.3.5 ลักษณะของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ดี

แผนการจัดการเรียนรู้ถือเป็นเครื่องมือสำคัญของผู้สอนที่จะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสามารถสรุปลักษณะของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ดีได้ จากการศึกษา นักวิชาการได้อธิบายลักษณะของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ดี ดังนี้

นายดา ปิลันธนาพันธ์ (2545, น. 172-173) กล่าวว่า ลักษณะของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ดี ต้องประกอบไปด้วย

1. เจตคติที่ดี ผู้สอนควรมีความรู้สึที่ดีต่อการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ ไม่ควรมองว่างานเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เป็นการสร้างภาระ ความยุ่งยาก เพราะแผนการจัดการเรียนรู้ ควรจะเป็นประโยชน์ต่อทั้งผู้สอน ผู้เรียน ผู้บริหารสถานศึกษาและต่อสังคม ที่จะจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ หากผู้สอนมีความรู้สึก มีเจตคติที่ดีต่อการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ ก็จะทำให้แผนการจัดการเรียนรู้มีคุณภาพและนำไปใช้ได้จริง

2. นักวางแผน นักคิด การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ก็เช่นเดียวกับประมวลการสอนหรือแนวการสอน หรือกำหนดการสอน คุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้สามารถสะท้อนความเป็นนักวางแผน นักคิดสร้างสรรค์ของผู้สอนได้

3. เครื่องมือสื่อสาร แผนการจัดการเรียนรู้ ก็เช่นเดียวกับประมวลการสอนที่ใช้เป็นเครื่องมือสื่อสาร ความเข้าใจสำหรับตัวผู้สอน ผู้บริหาร พ่อแม่ ผู้ปกครองและชุมชน ได้รับทราบว่าเป็นโรงเรียนจัดการศึกษาอย่างไร ผู้เรียนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างไร

4. เฉพาะเจาะจง ครอบคลุม พอเพียง การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ควรต้องระบุสิ่งที่เรียนจะสอนให้ชัดเจน ครอบคลุมและพอเพียงที่จะทำให้ผู้เรียนมีคุณภาพ ความรู้ ความสามารถ ตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ในหลักสูตร ไม่ออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยการกำหนดจุดประสงค์ที่กว้างมากเกินไปหรือน้อยเกินไป และต้องเป็นประโยชน์กับผู้เรียน

5. ยืดหยุ่นปรับเปลี่ยนได้ แผนการจัดการเรียนรู้เป็นสิ่งที่ได้เตรียมการล่วงหน้าก่อนจะมีการเรียนการสอนจริง ๆ การกำหนดข้อมูลใด ๆ ไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้ ควรมีความยืดหยุ่นที่จะสามารถปรับเปลี่ยนแก้ปัญหาได้ ในกรณีที่มีปัญหาเมื่อมีการนำไปใช้ หรือไม่สามารถดำเนินการตามแผนการจัดการเรียนรู้นั้น สามารถปรับเปลี่ยนเป็นอย่างอื่นได้ โดยไม่กระทบกระเทือนต่อการเรียนการสอน และผลการเรียนรู้

สรุปได้ว่า แผนการจัดการเรียนรู้ที่ดี ควรมีลักษณะที่ช่วยส่งเสริมเจตคติที่ดี ช่วยสะท้อนให้ผู้สอนเป็นนักคิด นักวางแผน เป็นเครื่องมือสื่อสารที่ดี มีความเฉพาะเจาะจง ครอบคลุม และมีความยืดหยุ่น สามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสม ตลอดจนมีความชัดเจน ทุกคนสามารถแปลความได้ตรงกัน และมีการนำไปใช้และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

2.3.6 องค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้

องค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้เป็นสิ่งที่ควรตระหนักถึงเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้จำเป็นต้องเขียนตามลำดับองค์ประกอบและหากขาดองค์ประกอบใดก็อาจทำให้แผนการจัดการเรียนรู้นั้นสมบูรณ์ เมื่อพิจารณาแล้วการศึกษา วิเคราะห์ องค์ประกอบของแผนโดยทั่วไปจะมี 7 องค์ประกอบ ดังนี้ (เอกรินทร์ สีมหาศาล และคณะ, 2552, น. 45-46)

2.3.6.1 สารสำคัญ เป็นการเขียนในลักษณะเป็นความคิดรวบยอด หรือ Concept

2.3.6.2 จุดประสงค์การเรียนรู้ เขียนในลักษณะจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ซึ่งเมื่อผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติทุกพฤติกรรมในแต่ละแผนการเรียนรู้ของหน่วยการเรียนรู้ แล้วบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ตัวชี้วัด และมาตรฐานผลการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในแต่ละหน่วย

2.3.6.3 สารการเรียนรู้ เป็นการเขียนเนื้อหาสาระในลักษณะเป็นประเด็นสำคัญสั้น ๆ สอดคล้องกับเนื้อหาสาระที่กำหนดไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้

2.3.6.4 กิจกรรมการเรียนรู้ ระบุวิธีสอน กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เทคนิคการสอนที่หลากหลาย เมื่อจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ครอบคลุมบรรลุวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้ เมื่อเรียนครบทุกแผนการจัดการเรียนรู้ ผู้เรียนจะได้รับความรู้ ทักษะกระบวนการ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์

ครบถ้วนตามเป้าหมายการเรียนรู้ของตัวชี้วัด และมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ โดยออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนต้องปฏิบัติในแต่ละรายชั่วโมงอย่างชัดเจน

2.3.6.5 สื่อ แหล่งการเรียนรู้ในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ จะกำหนดสื่อการเรียนรู้ที่ใช้ประกอบการเรียนการสอนไว้อย่างชัดเจน มีใบความรู้ ใบงาน แบบฝึกทักษะการเรียนรู้ เอกสารเพิ่มเติมสำหรับผู้สอนตามความเหมาะสม และบอกแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญที่จะช่วยให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด

2.3.6.6 การวัดและประเมินผล ทุกแผนการจัดการเรียนรู้ จะระบุรายละเอียดเกี่ยวกับเรื่องการวัดและประเมินผล ทุกแผนการจัดการเรียนรู้จะระบุรายละเอียดเกี่ยวกับเรื่องการวัดและประเมินผลคือ หลักฐานการเรียนรู้ ร่องรอยการเรียนรู้ วิธีการวัดและประเมินผล เครื่องมือในการวัดและประเมินผล

2.3.6.7 บันทึกผลการจัดการเรียนรู้ เป็นการบันทึกผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อนำไปปรับปรุงและพัฒนาวิธีการจัดการเรียนรู้ให้บรรลุเป้าหมาย

สรุปได้ว่า องค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย สาระสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อและแหล่งการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล บันทึกผลหลังสอน

2.3.7 หลักในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้

การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ ควรคำนึงถึงหลักในการเขียนว่าจะต้องเขียนอะไร เขียนอย่างไร และเพื่อให้เกิดความเข้าใจง่ายในการนำไปใช้ศึกษา หรือจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทางในการสอนผู้เรียน ควรคำนึงถึงรายละเอียดดังนี้

2.3.7.1 ควรเขียนให้ชัดเจน แจ่มแจ้งในทุกหัวข้อ เพื่อให้ความกระจ่างแก่ผู้อ่าน มีรายละเอียดพอสมควร ไม่ย่อและไม่ละเอียดเกินไป

2.3.7.2 ใช้ภาษาเขียนที่สื่อความหมายให้เข้าใจได้ตรงกัน เป็นประโยคที่ได้ใจความ ไม่ใช่ความค้ำ ไม่ยืดเยื้อ เหนื่อย

2.3.7.3 เขียนทุกหัวข้อเรื่องให้สอดคล้องกัน

2.3.7.4 สาระสำคัญต้องสอดคล้องกับเนื้อหา

2.3.7.5 จุดประสงค์ต้องสอดคล้องกับเนื้อหา กิจกรรมและการวัดผล

2.3.7.6 สื่อการสอนต้องสอดคล้องกับกิจกรรมและการวัดผล

2.3.7.7 เขียนให้เป็นลำดับขั้นตอนก่อนหลังในทุกหัวข้อ

2.3.7.8 เขียนหัวข้อให้ถูกต้องชัดเจน เช่น จุดประสงค์ต้องเขียนให้เป็นจุดประสงค์

เชิงพฤติกรรม

2.3.7.9 จัดเนื้อหา กิจกรรม ให้เหมาะสมกับเวลาที่กำหนด

2.3.7.10 คิดกิจกรรมที่น่าสนใจอยู่เสมอ

2.3.7.11 เขียนให้เป็นระเบียบ ง่ายแก่การอ่าน และสะอาดชวนอ่าน

2.3.7.12 เขียนในสิ่งที่สามารถปฏิบัติได้จริงและสอนตามแผนที่วางไว้

สรุปได้ว่า หลักในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ ผู้เขียนจะต้องวางแผนล่วงหน้า ก่อนการเรียนการสอน โดยศึกษาเนื้อหาที่จะเขียนให้ละเอียดและตามลำดับขั้นตอน แบ่งหน่วยเนื้อหาย่อย แบ่งเวลาที่ใช้การสอนทุกหัวข้อมีความสอดคล้องกัน ใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย รวมทั้งต้องมีการหาประสิทธิภาพ ของแผนการจัดการเรียนรู้

2.4 ดัชนีประสิทธิภาพดัชนีประสิทธิผล

2.4.1 ขั้นตอนการหาประสิทธิภาพ

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2537, น. 496-497) กล่าวว่า กำหนดขั้นตอนในการหาประสิทธิภาพ ของแผนการจัดการเรียนรู้ มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. แบบ 1: 1 (แบบเดี่ยว) คือ ทดลองกับนักเรียน 1 คน โดยใช้เด็กก่อน ปานกลาง และเด็กเก่งคำนวณหาประสิทธิภาพเสร็จแล้วปรับให้ดีขึ้นโดยปกติคะแนนที่ได้จากการทดสอบ แบบเดี่ยวนี้อาจได้คะแนนต่ำกว่าเกณฑ์มากแต่ไม่ ต้องวิตกเมื่อปรับปรุงแล้วจะสูงขึ้นก่อนนำไปทดลอง แบบกลุ่มในขั้นนี้ E_1/E_2 ที่ได้จะมีค่าประมาณ 60/60

2. แบบ 1: 10 (แบบกลุ่ม) คือ ทดสอบกับผู้เรียน 6/10 คน (ละผู้เรียนที่เก่งกับอ่อน) คำนวณหาประสิทธิภาพแล้วปรับปรุง ในคราวนี้คะแนนของผู้เรียนจะเพิ่มขึ้นอีกเกือบเท่า เกณฑ์โดยเฉลี่ย จะห่างจากเกณฑ์ประมาณ 10 % นั่นคือ E_1/E_2 ที่ได้จะมีค่าประมาณ 70/70

3. แบบ 1: 100 (ภาคสนาม) ทดลองกับผู้เรียนทั้งชั้น 40-100 คน คำนวณหา ประสิทธิภาพแล้วทำการปรับปรุงผลลัพธ์ที่ได้ควรใกล้เคียงกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้หากต่ำกว่าเกณฑ์ไม่เกิน 2.5% ก็ยอมรับหากแตกต่างกันมากผู้สอนจะต้องกำหนดเกณฑ์ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ใหม่ โดยยึดสภาพความเป็นจริงเป็นเกณฑ์สมมติว่า เมื่อทดสอบหาประสิทธิภาพของบทเรียนแล้วได้ 83.5/85.4 ก็แสดงว่าบทเรียนนั้น มีประสิทธิภาพ 83.5/85.4 ใกล้เคียงกับเกณฑ์ 85/85 ที่ตั้งไว้ แต่ถ้า ตั้งเกณฑ์ไว้ 75/75 เมื่อผลการทดลองเป็น 83.5/85.4 ก็อาจเลื่อนเกณฑ์มาเป็น 85/85 ได้

2.4.2 ขั้นตอนการหาประสิทธิผล

ดัชนีประสิทธิผล หมายถึง ตัวเลขที่แสดงถึงความก้าวหน้าในการเรียนของผู้เรียน โดยเปรียบเทียบ คะแนนที่เพิ่มจากคะแนนการทดสอบก่อนเรียนกับคะแนนที่ได้จากการทดสอบหลังเรียน และคะแนนเต็ม หรือคะแนนสูงสุดกับคะแนนที่ได้จากการทดสอบก่อนเรียน เมื่อมีการประเมินสื่อการสอนที่ผลิตขึ้น

จะดูประสิทธิผลทางการสอน และการวัดผลประเมินผล สื่อการสอนนั้น ตามปกติ การประเมินความแตกต่างของค่าคะแนนใน 2 ลักษณะ คือ ความแตกต่างของคะแนนทดสอบก่อนเรียนและคะแนนการทดสอบหลังเรียน หรือเป็นการทดสอบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุมในการหาค่าดัชนีประสิทธิผล

Good and Schneider (1980, p. 30, อ้างถึงใน ชนิดา นนันทนา, 2545, น. 48-34) ได้กล่าวถึงดัชนีประสิทธิผลไว้ว่า เป็นการประเมินสื่อการเรียนที่ผลิตขึ้นมาเพื่อที่จะดูถึงประสิทธิภาพทางการเรียนการสอนและการวัดผล ประเมินผลสื่ออื่น ตามปกติแล้ว จะเป็นการประเมินความแตกต่างระหว่างคะแนนใน 2 ลักษณะ คือ ความแตกต่างของคะแนนการทดสอบก่อนเรียน และคะแนนการทดสอบหลังเรียน หรือเป็นการทดสอบความแตกต่างระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม ในทางปฏิบัติส่วนมากเน้นที่ผลความแตกต่างที่แท้จริงมากกว่าผลความแตกต่างทางสถิติ แต่ในบางกรณีเป็นการเปรียบเทียบเพียง 2 ลักษณะ ก็อาจจะยังไม่เป็นการเพียงพอ เช่น กรณีของการทดลองใช้สื่อในการเรียนการสอนครั้งหนึ่งปรากฏว่า กลุ่มที่ 1 การทดสอบก่อนเรียน ได้คะแนน 18% การทดสอบหลังเรียนได้ 74% เมื่อนำผลมาวิเคราะห์ทางสถิติทั้ง 2 กลุ่ม ปรากฏว่า คะแนนทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทั้ง 2 กลุ่ม แต่เมื่อเปรียบเทียบคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน ระหว่างกลุ่มทั้ง 2 กลุ่มปรากฏว่าไม่มีความแตกต่างกัน ซึ่งไม่สามารถบอกได้ว่าเกิดขึ้นเพราะตัวแปรทดลองหรือไม่ เนื่องจากทดสอบทั้งสองกรณีนั้นคะแนนพื้นฐาน (คะแนนทดสอบก่อนเรียนแตกต่างกันซึ่งจะส่งผล ถึงคะแนนสอบหลังเรียนที่เพิ่มขึ้นได้สูงของแต่ละกรณี)

ศุภสิริ โสมาเกตู (2544, น. 54-56, อ้างอิงใน เผชัญญ กิจระการ, ม.ป.ป., น. 1-6) ได้กล่าวถึงดัชนีประสิทธิผลว่า ดัชนีประสิทธิผล คือความแตกต่างของคะแนนการทดสอบก่อนเรียนและคะแนนการทดสอบหลังเรียนหรือเป็นการทดสอบหลังเรียนหรือเป็นการทดสอบความแตกต่างเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุมดัชนีประสิทธิผลหามาได้จากการหาความแตกต่างของการทดสอบก่อนการทดลองและการทดสอบหลังการทดลองด้วยคะแนนพื้นฐาน (คะแนนทดสอบก่อนเรียน) และคะแนนที่สามารถทำได้สูงสุดดัชนีประสิทธิผลจะเป็นตัวบ่งชี้ถึงขอบเขตและการหาประสิทธิภาพสูงสุดของสื่อการเรียนการสอน

$$\text{ดัชนี} = \frac{\text{ผลรวมคะแนนทดสอบหลังเรียน} - \text{ผลรวมคะแนนทดสอบก่อนเรียน}}{(\text{จำนวนนักเรียน} \times \text{คะแนนเต็ม}) - \text{ผลรวมคะแนนทดสอบก่อนเรียน}}$$

$$\text{E.I.} = \frac{P2 - P1}{100 - P1}$$

เมื่อ P1 แทน คะแนนทดสอบก่อนเรียน
P2 แทน คะแนนทดสอบหลังเรียน

จำนวนเศษของ E.I. จะเป็นเศษที่ได้จากการวัดระหว่างการทดสอบก่อนเรียน (P1) และการทดสอบหลังเรียน (P2) ซึ่งคะแนนทั้ง 2 ชนิดนี้ จะแสดงถึงค่าร้อยละของคะแนนรวมสูงสุด ที่ทำได้ (100%) ตัวหารดัชนี คือ ความแตกต่างระหว่างคะแนนทดสอบก่อนเรียน (P1) และคะแนนสูงสุดที่นักเรียนสามารถทำได้

ดัชนีประสิทธิผลสามารถนำมาประยุกต์ใช้เพื่อประเมินโดยเริ่มทดสอบก่อนเรียน ซึ่งเป็นตัววัดว่า ผู้เรียนมีความรู้พื้นฐานอยู่ในระดับใด รวมถึงการวัดทางด้านความเชื่อ เจตคติและความตั้งใจ คะแนนที่ได้นี้สามารถนำมาแปลงเป็นร้อยละ หากค่าคะแนนสูงสุดที่เป็นไปได้การหาค่าดัชนีประสิทธิผล โดยการนำคะแนนก่อนเรียนไปลบออกจากคะแนนหลังเรียนได้เท่าใดนำมาหารด้วยค่าที่ได้จากค่าทดสอบก่อนเรียนสูงสุดที่ผู้เรียนสามารถทำได้ ลบด้วยคะแนนทดสอบก่อนเรียนโดยการทำให้อยู่ในรูปร้อยละ

ค่าดัชนีประสิทธิผลจะมีค่าระหว่าง -1.00 ถึง 1.00 หากค่าทดสอบก่อนเรียนได้เป็น 0 และการทดสอบหลังเรียนปรากฏว่านักเรียนไม่มีการเปลี่ยนแปลง คือ คะแนน 0 เท่าเดิมแต่ถ้า 23

คะแนนทดสอบก่อนเรียน = 0 และคะแนนทดสอบหลังเรียนทำคะแนนสูงสุด คือ เต็ม 100 ค่า E.I. จะมีค่า = 1.00 และในทางตรงกันข้าม ถ้าคะแนนทดสอบหลังเรียนน้อยกว่าคะแนนทดสอบก่อนเรียน ค่าที่ออกมาได้จะเป็นค่าลบ เช่น $P1 = 73\%$ $P2 = 45\%$ ค่า E.I. = - 0.38 สภาพการรอบรู้ ซึ่งนักเรียนแต่ละคนจะต้องเรียนให้ถึงเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ค่าดัชนีประสิทธิผลสามารถนำมาดัดแปลงเพื่ออ้างอิงเกณฑ์ด้วยค่าของเกณฑ์สูงสุดที่สามารถเป็นไปได้ ซึ่งกรณีค่าดัชนีประสิทธิผล อาจมีค่ามากถึง 1.00

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

2.5 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2.5.1 ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นผลที่เกิดจากปัจจัยต่าง ๆ ในการจัดการศึกษา นักศึกษา ได้ให้ความสำคัญกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเนื่องจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นดัชนีประการหนึ่งที่สามารถบอกถึงคุณภาพการศึกษาดังที่

ไพศาล หวังพานิช (2536, น. 89) ที่ให้ความหมายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนว่า หมายถึง คุณลักษณะและความสามารถของบุคคลอันเกิดจากการเรียนการสอนเป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและประสบการณ์การเรียนรู้ที่เกิดขึ้น จากการฝึกอบรมหรือการสอบ เป็นการตรวจสอบระดับความสามารถของบุคคลว่าเรียนแล้วมีความรู้เท่าใด สามารถวัดได้โดยการใช้แบบทดสอบต่าง ๆ เช่น ใช้ข้อสอบวัดผลสัมฤทธิ์ ข้อสอบวัดภาคปฏิบัติ เป็นต้น จากความหมายข้างต้นสรุปได้ว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ผลการวัดการเปลี่ยนแปลงและประสบการณ์การเรียนรู้ ในเนื้อหาสาระที่เรียนมาแล้วว่า

เกิดการเรียนรู้เท่าใด มีความสามารถชนิดใดโดยสามารถวัดได้จากแบบทดสอบวัดสัมฤทธิ์ในลักษณะต่าง ๆ และการวัดผลตามสภาพจริง เพื่อบอกถึงคุณภาพการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (Achievement) เป็นสมรรถภาพของสมองในด้านต่าง ๆ ที่นักเรียนได้รับจากประสบการณ์ทั้งทางตรงและทางอ้อม จากครู นักการศึกษาได้ให้ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ไว้มากมายดังต่อไปนี้

ศศิธร ศรีวิเชียร (2539, น. 31) กล่าวว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความรู้ ความสามารถหรือความสำเร็จของบุคคลอันเป็นผลที่เกิดจากการเรียนการสอนทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมการตอบสนองของผู้เรียนที่มีต่อสื่อและอุปกรณ์การสอนในแต่ละชนิดที่มีการตอบสนอง ที่แตกต่างกันไป

สุวิทย์ หิรัญยกานต์ และคณะ (2540, น. 5) ได้เรียบเรียงความหมายของผลสัมฤทธิ์หรือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไว้ในพจนานุกรมศัพท์ทางการศึกษาสรุปรูปได้ว่า หมายถึง ความสำเร็จที่ได้รับ จากความสามารถความรู้หรือทักษะหรือหมายถึงผลของการเรียนการสอนหรือผลงานที่เด็กได้จากการประกอบกิจกรรมส่วนนั้น

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2540, น. 15-24) ได้ให้ความหมายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สรุปรูปได้ว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นตัวชี้ความสำเร็จในการจัดการศึกษาตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ โดยในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมุ่งเน้นที่การพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถเพิ่มขึ้นและมีทักษะพื้นฐานบางอย่าง

สุดา มากบุญ (2542, น. 13) กล่าวว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความรู้ความสามารถ ที่บุคคลจะพัฒนาให้ดีขึ้นอันเกิดจากกระบวนการแสวงหาความรู้โดยวิธีการสอนและอบรมซึ่งประกอบด้วย ความสามารถทางสมองความรู้ทักษะความรู้สีก่านิยมต่าง ๆ

กระทรวงศึกษาธิการ (2545, น. 13) ได้ให้ความหมายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไว้ในหนังสือ ประมวลศัพท์ทางการศึกษาว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความสำเร็จหรือความสามารถ ในการกระทำใด ๆ ที่ต้องอาศัยทักษะหรือมีฉะนั้นก็ต้องอาศัยความรู้ในวิชาหนึ่งวิชาใดได้โดยเฉพาะ

Good (1973, p. 7, อ้างถึงใน อรรถญา นามแก้ว, 2538, น. 49) กล่าวถึง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สรุปรูปได้ว่า ความรู้หรือทักษะอันเกิดจากการเรียนรู้ที่ได้เรียนมาแล้วที่ได้จากผลการสอน ของครูผู้สอน ซึ่งอาจพิจารณาจากคะแนนสอบที่กำหนด ให้คะแนนที่ได้จากงานที่ครูมอบหมายให้หรือ ทั้งสองอย่าง

จากความหมายที่กล่าวมาสรุปได้ว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความรู้ ความสามารถของนักเรียนที่เกิดจากการเรียนการสอนหรือการแสวงหาความรู้ของนักเรียน ซึ่งประกอบด้วย ความสามารถทางด้านสมองความรู้และทักษะต่าง ๆ เป็นสิ่งชี้วัดถึงการพัฒนาของผู้เรียน

2.5.2 ประเภทของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ไพศาล หวังพานิช (2526, น. 89) ได้แบ่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามจุดมุ่งหมายและลักษณะวิชาที่สอน ซึ่งสามารถวัดได้ 2 แบบ ตามจุดมุ่งหมายและลักษณะวิชาที่สอน ดังนี้

1. การวัดผลด้านปฏิบัติเป็นการตรวจสอบความสามารถในการปฏิบัติหรือทักษะของผู้เรียน โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้แสดงความสามารถในรูปแบบของการกระทำจริงเป็นผลงาน เช่น วิชาศิลปศึกษา พลศึกษา การงาน การวัดผลแบบนี้จึงต้องใช้ข้อสอบภาคปฏิบัติ (Performance Test)

2. การวัดผลด้านเนื้อหาเป็นการตรวจสอบความสามารถเกี่ยวกับเนื้อหาอันเป็นประสบการณ์ของการเรียนรู้ของผู้เรียน อันรวมถึงพฤติกรรมความสามารถด้านต่าง ๆ สามารถวัดผลได้โดยใช้ข้อสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (Achievement Test)

บุญชม ศรีสะอาด (2543, น. 53) ได้แบ่งประเภทของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์เป็น 2 ประเภท คือ

1. แบบทดสอบอิงเกณฑ์ หมายถึง แบบทดสอบสร้างขึ้นตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม มีคะแนนจุดตัดหรือคะแนนเกณฑ์สำหรับใช้ตัดสินว่าผู้สอบมีความรู้ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้หรือไม่ การวัดตรงตามจุดประสงค์เป็นหัวใจสำคัญของข้อสอบในแบบทดสอบประเภทนี้

2. แบบทดสอบอิงกลุ่ม หมายถึง แบบทดสอบที่มุ่งสร้างเพื่อวัดให้ครอบคลุมหลักสูตร จึงสร้างตามตารางวิเคราะห์หลักสูตรสามารถใช้ในการจำแนกผู้สอบตามความเก่งอ่อนได้ดีเป็นหัวใจสำคัญของข้อสอบในแบบทดสอบประเภทนี้ การรายงานผลการสอบอาศัยคะแนนมาตรฐาน ซึ่งเป็นคะแนนที่สามารถให้ความหมายแสดงถึงสถานภาพความสามารถของบุคคลนั้น เมื่อเปรียบเทียบกับบุคคลอื่น ๆ ที่ใช้เป็นกลุ่มเปรียบเทียบ

Bloom (1976, p. 139) กล่าวว่า การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจะต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม 3 ด้าน คือ

1. ด้านความรู้ความคิด (Cognitive Domain) พฤติกรรมด้านนี้เกี่ยวกับกระบวนการต่าง ๆ ทางด้านสติปัญญาและสมอง ประกอบด้วย พฤติกรรม 6 ด้าน ดังนี้

1.1 ด้านความรู้ความจำ หมายถึง ความสามารถระลึกถึงเรื่องราวประสบการณ์ที่ผ่านมา

1.2 ด้านความเข้าใจ หมายถึง ความสามารถในการจับใจความ การแปลความ การตีความ การขยายความของเรื่องได้

1.3 การนำไปใช้ หมายถึง ความสามารถในการนำความรู้หรือหลักวิชาที่เรียนมาแล้วมาใช้ในการสร้างสถานการณ์จริง ๆ หรือสถานการณ์ที่คล้ายคลึงกัน

1.4 การวิเคราะห์ หมายถึง ความสามารถในการแยกแยะเรื่องราวต่าง ๆ หรือ วัตถุประสงค์ของเพื่อต้องการค้นหาสาเหตุเบื้องต้น หาความสัมพันธ์ระหว่างใจความ ระหว่างส่วนรวม ระหว่าง ตอนตลอดจนหาหลักการที่แฝงอยู่ในเรื่อง

1.5 การสังเคราะห์ หมายถึง ความสามารถในการนำความรู้มาจัดระบบใหม่ เป็นเรื่องใหม่ที่ไม่เหมือนเดิมมีความหมายและประสิทธิภาพสูงกว่าเดิม

1.6 การประเมินค่า หมายถึง การวินิจฉัยคุณค่าของบุคคล เรื่องราว วัสดุสิ่งของ อย่างมีหลักเกณฑ์

2. ด้านความรู้สึก (Affective Domain) พฤติกรรมด้านนี้เกี่ยวข้องกับการเจริญเติบโต และพัฒนาการในด้านความสนใจ คุณค่าความซาบซึ้งและเจตคติต่าง ๆ ของนักเรียน

3. ด้านการปฏิบัติการ (Psycho-motor Domain) พฤติกรรมด้านนี้เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะในการปฏิบัติและการดำเนินการ เช่น การทดลอง

สรุปว่าการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนั้นเป็นการวัดผลด้านปฏิบัติและด้านเนื้อหา โดยมีแบบทดสอบที่สร้างขึ้นตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมผู้สอบที่มีความรู้ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้หรือตามจุดประสงค์โดยออกแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมทางการเรียนสังคมศึกษาของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนโดยการพัฒนากิจกรรมการจัดการเรียนรู้ โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน

2.5.3 แนวคิดที่ใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

บุญชม ศรีสะอาด (2545, น. 122-123) ได้เสนอแนวคิดที่ใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนว่า ในการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เพื่อนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลนั้น นิยมสร้างโดยยึดตามการจำแนกจุดประสงค์ทางการศึกษาตามปกติ การวัดจะมี 3 ด้าน ได้แก่

1. พฤติกรรมด้านพุทธิพิสัยเป็นพฤติกรรมทางด้านสมองและสติปัญญาแบ่งย่อยได้ ดังนี้

1.1 ความรู้ หมายถึง ความสามารถในการที่จะจดจำกับความรู้ที่รับไปแล้ว
 1.2 ความเข้าใจ หมายถึง ความสามารถในการตีความแปลความและการขยายความ
 1.3 การนำไปใช้ หมายถึง ความสามารถในการนำความรู้ความสามารถที่ได้เรียนรู้มาประยุกต์ใช้ได้

1.4 การวิเคราะห์ หมายถึง ความสามารถในการหาข้อเท็จจริงหาความสัมพันธ์ และหลักการนั้นต่างของสิ่งนั้น

1.5 การสังเคราะห์ หมายถึง ความสามารถในการรวบรวมเข้ามารวมกันหรือทำให้เกิดเรื่องใหม่สิ่งใหม่

1.6 การประเมินค่า หมายถึง ความสามารถในการตัดสินสิ่งต่าง ๆ โดยมีเกณฑ์หรือมาตรฐานเป็นเครื่องตัดสิน

2. พฤติกรรมด้านจิตพิสัยเป็นพฤติกรรมทางด้านจิตใจที่แสดงออกมาในรูปของค่านิยม เจตคติ ความสนใจ

3. พฤติกรรมด้านทักษะพิสัยเป็นพฤติกรรมที่เกี่ยวกับทักษะในการเคลื่อนไหว การใช้อวัยวะต่าง ๆ ของร่างกาย ตลอดจนงานประสานงานของประสาทและกล้ามเนื้อจากการเรียนรู้ อาจแยกลักษณะการประมวลผลจากข้อมูลออกเป็น 2 วิธีที่สำคัญ คือ

3.1 การประเมินผลแบบอิงเกณฑ์

3.2 การประเมินผลแบบอิงกลุ่ม

การสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสรุปได้ว่า เป็นการสร้างแบบทดสอบหรือเครื่องมือในการวัดผลสัมฤทธิ์เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูล โดยนิยมสร้างโดยยึดตามการจำแนกจุดประสงค์ 3 ด้าน ได้แก่ พฤติกรรมด้านพุทธิพิสัย พฤติกรรมด้านจิตพิสัย พฤติกรรมด้านทักษะพิสัย

2.5.4 หลักในการสร้างใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแบบเลือกตอบ

วารี วองพินยรัตน์ (2530, น. 10) เมื่อครูทำการสอนนักเรียนจบ จำเป็นต้องมีเครื่องมือที่มีความเชื่อมั่นและความเที่ยงตรงในการประเมินผลการเรียนการสอนนั้น ซึ่งข้อทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนับว่าเป็นเครื่องมือในการประเมินการเรียนการสอนอย่างหนึ่ง ดังนั้นการสร้างแบบทดสอบที่ดีจะต้องมีการวางแผนหลักการสร้างแบบทดสอบ วัดผลสัมฤทธิ์อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนี้

1. ก่อนที่จะลงมือสร้างแบบทดสอบ จะต้องทำตารางวิเคราะห์หลักสูตร (A Table of Specification) ตารางวิเคราะห์หลักสูตรเป็นตารางที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกับเนื้อหาวิชา ซึ่งจะช่วยให้ครูทราบว่าจะต้องสร้างแบบทดสอบวัดเนื้อหาหรือพฤติกรรมอย่างละเท่าไร เพราะแต่ละเนื้อหาแต่ละพฤติกรรมมีความสำคัญต่างกัน ตารางวิเคราะห์หลักสูตรจึงควรเตรียมไว้ก่อนเริ่มสอน และเมื่อสร้างเสร็จแล้วควรนำไปปรึกษาผู้เชี่ยวชาญด้านการสร้างแบบทดสอบเพื่อตรวจความถูกต้องอีกครั้ง

2. แบบทดสอบทั้งฉบับจะต้องประกอบด้วยข้อทดสอบหลาย ๆ ข้อ และหลายรูปแบบ ทั้งนี้ เพราะธรรมชาติของเนื้อหาวิชาบางตอนอาจจะเหมาะกับรูปแบบหนึ่งโดยเฉพาะ แล้วรวบรวมข้อทดสอบให้เป็นหมวดหมู่ตามประเภทของข้อสอบ เช่น แบบเติมคำ แบบถูกผิด หรือแบบหลายตัวเลือก

3. เขียนคำชี้แจงในการทำข้อสอบแต่ละประเภทให้รัดกุมชัดเจน เพื่อให้ นักเรียนทราบว่าจะต้องทำอะไร

4. ควรให้ข้อทดสอบแต่ละข้อจบในหน้าเดียวกัน ไม่ควรมีคำถามอยู่บนหน้าหนึ่งคำตอบอยู่อีกหน้าหนึ่ง เพราะอาจทำให้เกิดการสับสนหรือเสียเวลาพลิกไปพลิกมา

5. สร้างข้อสอบทันทีภายหลังที่สิ้นสุดการสอน เพื่อให้ข้อสอบวัดได้ตรงตามเนื้อหา มากยิ่งขึ้น

6. ควรสร้างข้อสอบให้มีความยากพอเหมาะ ทั้งนี้เพื่อให้ได้ข้อทดสอบที่มีประสิทธิภาพ และเพื่อให้แบบทดสอบมีความเชื่อมั่นสูงสุด

7. ควรสร้างข้อทดสอบให้มีจำนวนมากกว่าที่ต้องการในตารางวิเคราะห์หลักสูตร ประมาณ 25–50% เพราะภายหลังจากการตรวจทานหรือการวิเคราะห์ข้อทดสอบแล้วอาจมีการตัดข้อสอบ บางข้อที่ใช้ไม่ได้ออกไป

8. หลังจากสร้างข้อสอบเสร็จแล้วควรตรวจทานแก้ไขขั้นสุดท้าย โดยพิจารณาในสิ่ง ต่อไปนี้

8.1 ข้อทดสอบจะต้องวัดพฤติกรรมและเนื้อหาตามตารางวิเคราะห์หลักสูตร

8.2 ข้อทดสอบจะต้องมีคำถามที่เป็นข้อเท็จจริงที่ถูกต้องและมีตัวเลือกที่ถูกต้อง เพียงตัวเดียว

8.3 ข้อทดสอบทุกข้อต้องมีความอิสระจากกัน

8.4 ข้อทดสอบจะต้องเขียนให้ถูกหลักภาษา

8.5 คำถามในแต่ละข้อต้องชัดเจน รัดกุม และเข้าใจง่าย

8.6 ถ้าเป็นข้อทดสอบแบบหลายตัวเลือกต้องพิจารณาถึงสิ่งต่อไปนี้

8.6.1 คำถามต้องเป็นประโยคคำถามที่สมบูรณ์

8.6.2 คำตอบที่ถูกต้องมีเพียงตัวเดียว

8.6.3 ตัวลวงต้องเป็นคำตอบผิดจริง ๆ

8.6.4 ตัวเลือกทุกตัวมีลักษณะเอกพันธ์จากกัน

9. ควรให้เพื่อนครูด้วยกันช่วยอ่านและตรวจทานอีกครั้งเพื่อตรวจสอบ ด้านภาษา สมณี กัทฑยธนี (2546, น. 64-65) ได้กล่าวถึงหลักในการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแบบเลือกตอบไว้ ดังนี้

1. เขียนตอนนำให้เป็นประโยคที่สมบูรณ์ แล้วใส่เครื่องหมายปรัศนี ไม่ควรสร้าง ตอนนำให้เป็นแบบอ่านต่อความเพราะทำให้คำถามไม่กระชับเกิดปัญหาสองแง่หรือข้อความไม่ต่อกัน หรือเกิดความสับสนในการคิดหาคำตอบ

2. เน้นเรื่องจะถามให้ชัดเจนและตรงจุดไม่คลุมเครือเพื่อว่าผู้อ่านจะไม่เข้าใจไขว่เขว สามารถมุ่งความคิดในคำตอบไปถูกทิศทาง

3. ควรถามในเรื่องที่มีคุณค่าต่อการวัด หรือถามในสิ่งที่ตีงามมีประโยชน์คำถาม แบบเลือกตอบ สามารถถามพฤติกรรมในสมองได้หลายหลายด้านไม่ใช่ถามเฉพาะความจำหรือความจริง ตามตำราแต่ต้องถามให้คิดหรือนำความรู้ที่เรียนไปใช้ในสถานการณ์ใหม่

4. หลีกเลี่ยงคำถามปฏิเสธ ถ้าจำเป็นต้องใช้ก็ควรขีดเส้นใต้คำปฏิเสธแต่คำปฏิเสธซ้อนไม่ควรใช้อย่างยิ่ง เพราะปกติผู้เรียนจะยุ่งยากต่อการแปลความหมายของคำถามและคำตอบคำถามที่ถามกลับหรือปฏิเสธซ้อนผิดมากกว่าถูก

5. อย่าใช้คำฟุ่มเฟือย ควรถามปัญหาโดยตรง สิ่งใดไม่เกี่ยวข้องหรือไม่ได้ใช้เป็นเงื่อนไขในการคิดก็ไม่ต้องนำมาเขียนไว้ในคำถาม จะช่วยให้คำถามรัดกุมชัดเจนขึ้น

6. เขียนตัวเลือกให้เป็นเอกพจน์ หมายถึง เขียนตัวเลือกทุกตัวให้เป็นลักษณะใดลักษณะหนึ่งหรือมีทิศทางแบบเดียวกันหรือมีโครงสร้างสอดคล้องเป็นทำนองเดียวกัน

7. ควรเรียงลำดับตัวเลขในตัวเลือกต่าง ๆ ได้แก่ คำตอบที่เป็นตัวเลขนิยมเรียงจากน้อยไปหามาก เพื่อช่วยให้ผู้ตอบพิจารณาหาคำตอบได้สะดวกไม่หลงและป้องกันการเดาตัวเลือกที่มีค่ามาก

8. ใช้ตัวเลือกปลายเปิดหรือปลายปิดให้เหมาะสม ตัวเลือกปลายเปิด ได้แก่ ตัวเลือกสุดท้ายใช้คำว่า ไม่มีคำตอบถูก ที่กล่าวมาผิดหมด ผิดหมดทุกข้อ หรือสรุปแน่นอนไม่ได้

9. ข้อเดียวต้องมีคำตอบเดียว แต่บางครั้งก็ออกข้อสอบคาดไม่ถึงว่าจะมีปัญหา หรืออาจจะเกิดการแต่งตั้งตัวลวงไม่รัดกุมจึงมองตัวลวงเหล่านั้นได้อีกแห่งหนึ่งทำให้เกิดปัญหาสองแง่สองมุมได้

10. เขียนทั้งตัวถูกและตัวผิดให้ถูกหรือผิดตามหลักวิชา หรือจะกำหนดตัวถูกหรือผิดเพราะสอดคล้องกับความเชื่อของสังคมหรือกับคำพังเพยทั่ว ๆ ไปไม่ได้ ทั้งนี้เนื่องจากการเรียนการสอนมุ่งให้ผู้เรียนทราบความจริงตามหลักวิชาเป็นสำคัญ จะนำความเชื่อ โศกกลางหรือขนบธรรมเนียมประเพณีเฉพาะท้องถิ่นมาอ้างไม่ได้

11. ควรมีตัวเลือก 4-5 ตัว ข้อสอบแบบเลือกตอบนี้ ถ้าเขียนตัวเลือกเพียงสองตัวก็กลายเป็นข้อสอบแบบกาถูก-ผิด และเพื่อป้องกันไม่ให้เดาได้ง่ายจึงควรมีตัวเลือกมาก ๆ ตัวที่นิยมใช้หากเป็นข้อสอบระดับประถมศึกษาปีที่ 1-3 ควรใช้ 3 ตัวเลือก ระดับประถมศึกษาปีที่ 4-6 ควรใช้ 4 ตัวเลือก และตั้งแต่มัธยมขึ้นไป ควรใช้ 5 ตัวเลือก

จากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สรุปได้ว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ผลที่ได้หลังจากได้รับการเรียนการสอนแล้วสรุปและประมวลผลออกมาเป็นความรู้ความสามารถทั้งด้านพุทธิพิสัยและทักษะพิสัย รวมทั้งด้านจิตพิสัยด้วย ดังนั้น การที่ครูผู้สอนจะเลือกออกข้อสอบประเภทใดนั้น ต้องพิจารณาข้อดี ข้อจำกัด ความเหมาะสมของแบบทดสอบกับเนื้อหาหรือจุดประสงค์การเรียนรู้ ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอิงเกณฑ์ แบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก

2.6 ความพึงพอใจ

2.6.1 ความหมายของความพึงพอใจ

ความพึงพอใจ ตรงกับภาษาอังกฤษว่า Satisfaction ซึ่งมีนักวิชาการหลายท่านได้ศึกษาและให้ความหมายไว้ต่าง ๆ กัน ดังนี้

สมยศ นาวิการ. (2533, น. 222–224) กล่าวถึง ความพอใจในการทำงานคือ ความรู้สึกที่ดี โดยส่วนรวมของคนต่องานของพวกเขา เมื่อเราพูดว่าคนมีความพึงพอใจในงานสูงเรา หมายถึง สิ่งที่คนชอบและให้คุณค่ากับงานของเขาสูงและมีความรู้สึกที่ดีต่องานของเขาด้วย

วิชัย โสสุวรรณจินดา (2535, น. 111) กล่าวว่า ความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน คือ ภาวะอารมณ์มีอารมณ์ในทางบวกที่เกิดขึ้นจากการประเมินประสบการณ์ในงานของบุคคล ความพอใจในการปฏิบัติงานจะส่งผลถึงขวัญของบุคคล อันเป็นพลังผลักดันต่อการทำงานในอนาคต

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ (2541, น. 24) กล่าวว่า ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของบุคคล เป็นทัศนคติความพึงพอใจหรือไม่พึงพอใจ หรือเป็นความแตกต่างระหว่างรางวัลของแรงงานที่ได้รับ และจำนวนรางวัลที่เขาเชื่อว่าเขาควรจะได้รับ บุคคลที่เกิดความพึงพอใจจะมีผลผลิตมากกว่าบุคคลที่ไม่พึงพอใจ และยังเกี่ยวข้องกับการขาดงาน หรือการลาออกจากงานด้วยจึงอาจกล่าวได้ว่า ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานจะสะท้อนถึงทัศนคติมากกว่าพฤติกรรม

Blum and Naylor (1968, p. 365) กล่าวว่า เจตคติของผู้ปฏิบัติงาน (Employee Attitude) ความพึงใจในการทำงาน (Job Satisfaction) สัมพันธ์กันและได้ให้ข้อคิดเห็นไว้ว่า มีความหมายไม่เหมือนกัน โดยให้เหตุผลว่า เจตคติก่อให้เกิดความพึงพอใจในงานความพึงพอใจในงานก่อให้เกิดขวัญดี และได้ให้ความหมายของความพึงพอใจในการทำงานว่าเป็นผลรวมของเจตคติต่าง ๆ ของบุคคลที่มีต่อองค์ประกอบของงาน

Vroom (1964, p. 99) ได้ให้ทัศนะว่า เจตคติต่องานมีทั้งทางบวกและทางลบ ทางบวกก็คือ ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานส่วนทางลบก็คือ ไม่พึงพอใจในการปฏิบัติงาน Gilmer (1971, p. 114) กล่าวว่า ทัศนคติที่ก่อให้เกิดความพึงพอใจในการทำงานเช่นเดียวกับความพึงพอใจย่อมก่อให้เกิดขวัญดี ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานจะเกี่ยวข้องกับองค์ประกอบภายใน ได้แก่ การจูงใจ และองค์ประกอบภายนอก ได้แก่ รางวัลที่ได้รับ

Good. (1973, pp. 373-374) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจในการปฏิบัติงานใน 2 ลักษณะ ดังนี้คือ

1. เจตคติและความรู้สึกเกี่ยวกับหน้าที่ความรับผิดชอบเป้าหมายผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน

2. สถานภาพของคนที่มีต่องาน อาจได้รับอิทธิพลจากปัจจัยต่าง ๆ เช่น ความพึงพอใจของรายได้ การลาป่วย สถานการณ์ให้ออกจากงาน การให้บำเหน็จบำนาญ การบริหาร การมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย การมีโอกาสก้าวหน้า และทางด้านสติปัญญา คือ ให้มีการสร้างสรรค์งานที่เกิดจากการควบคุมการปฏิบัติงาน

Locke (1976, p. 160) กล่าวว่า ความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน หมายถึง ความรู้ความเข้าใจ (Cognitive) ความรู้สึก (Affective) และการประเมินปฏิกิริยาโต้ตอบ (Evaluative Reaction) ของบุคคลแต่ละคนที่มีต่อการปฏิบัติงานของตน

Robbins (1982, p. 78) กล่าวว่า การที่จะเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารงานของบุคลากร คือ การจูงใจ ซึ่งเป็นแนวทางที่จะทำให้บุคลากรเกิดความพึงพอใจในการทำงาน ผู้มีความพอใจในการทำงานสูงเท่าใดแสดงว่าบุคคลนั้นมีทัศนคติที่ดีต่อการทำงานสูงขึ้นเท่านั้น

2.6.2 ความสำคัญของความพึงพอใจ

ความพึงพอใจ เป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งซึ่งช่วยให้งานสำเร็จโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ถ้าเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการ นอกจากผู้บริหารจะดำเนินการให้ผู้ปฏิบัติงานให้บริการเกิดความพึงพอใจในการทำงานแล้วยังจำเป็นต้องดำเนินการที่จะให้ผู้มาใช้บริการเกิดความพึงพอใจด้วย เพราะความเจริญเติบโตของงานบริการ ปัจจัยที่เป็นตัวบ่งชี้ คือ จำนวนผู้มาใช้บริการ ดังนั้นผู้บริหารที่ชาญฉลาด จึงควรอย่างยิ่งที่จะศึกษาให้ลึกซึ้งถึงปัจจัยและองค์ประกอบต่าง ๆ ที่จะทำให้เกิดความพึงพอใจ ทั้งผู้ให้บริการและผู้รับบริการ (มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2555, น. 1)

2.6.3 การวัดระดับความพึงพอใจ

ความพึงพอใจจะเกิดขึ้นหรือไม่ ขึ้นอยู่กับการให้บริการขององค์กรประกอบกับระดับความรู้สึกของผู้มารับบริการในมิติต่าง ๆ ของแต่ละบุคคล ดังนั้นการวัดระดับความพึงพอใจ สามารถกระทำได้หลายวิธีต่อไปนี้ (บุรินทร์ รุจจนพันธุ์, 2554, น. 1)

2.6.3.1 การใช้แบบสอบถาม ซึ่งเป็นวิธีที่นิยมใช้กันอย่างแพร่หลาย โดยการขอความร่วมมือจากกลุ่มบุคคลที่ต้องการวัด แสดงความคิดเห็นลงในแบบฟอร์มที่กำหนด

2.6.3.2 การสัมภาษณ์ ต้องอาศัยเทคนิคและความชำนาญพิเศษของผู้สัมภาษณ์ที่จะจูงใจให้ผู้ตอบคำถามตอบตามข้อเท็จจริง

2.6.3.3 การสังเกต เป็นการสังเกตพฤติกรรมทั้งก่อนการรับบริการ ขณะรับบริการและหลังการรับบริการ โดยวิธีนี้จะต้องกระทำอย่างจริงจังและมีแบบแผนที่แน่นอนจะเห็นได้ว่าการวัดความพึงพอใจต่อการให้บริการนั้น สามารถกระทำได้หลายวิธี ขึ้นอยู่กับความสะดวกเหมาะสมตลอดจนจุดมุ่งหมายของการวัดด้วย จึงจะส่งผลให้การวัดนั้นมีประสิทธิภาพและน่าเชื่อถือได้

2.6.4 องค์ประกอบของความพึงพอใจ

โดยทั่วไป เจตคติประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 ประการ คือ

2.6.4.1 องค์ประกอบด้านความรู้ความเข้าใจ (Cognitive Component) เป็นองค์ประกอบด้านความรู้ ความเข้าใจของบุคคลที่มีต่อสิ่งเร้านั้น ๆ เพื่อเป็นเหตุผลที่จะสรุปความ และรวมเป็นความเชื่อหรือช่วยในการประเมินค่าสิ่งเร้านั้น ๆ

2.6.4.2 องค์ประกอบด้านความรู้สึกและอารมณ์ (Affective Component) เป็นองค์ประกอบด้านความรู้สึกหรืออารมณ์ของบุคคล ที่มีความสัมพันธ์กับสิ่งเร้า ต่างเป็นผลต่อเนื่องมาจากที่บุคคลประเมินค่าสิ่งเร้านั้น แล้วพบว่าพอใจหรือไม่พอใจ ต้องการหรือไม่ต้องการ ดีหรือเลว องค์ประกอบทั้งสองอย่างมีความสัมพันธ์กัน เจตคติบางอย่างจะประกอบด้วยความรู้ความเข้าใจมาก แต่ประกอบด้วยองค์ประกอบด้านความรู้สึกและอารมณ์น้อยใจ เช่น เจตคติที่มีต่องานที่ทำ ส่วนเจตคติที่มีต่อแพชชั่นเสื้อผ้า จะมีองค์ประกอบด้านความรู้สึกและอารมณ์สูง แต่มีองค์ประกอบด้านความรู้ความเข้าใจต่ำ

2.6.4.3 องค์ประกอบด้านพฤติกรรม (Behavioral Component) เป็นองค์ประกอบทางด้านความพร้อม หรือความโน้มเอียงที่บุคคลประพฤติปฏิบัติ หรือตอบสนองต่อสิ่งเร้าในทิศทางที่จะสนับสนุนหรือคัดค้าน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความเชื่อ หรือความรู้สึกของบุคคลที่ได้รับจากการประเมินค่าให้สอดคล้องกับความรู้สึกที่มีอยู่เจตคติที่บุคคลมีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดหรือบุคคลหนึ่งบุคคลใดต้องประกอบด้วยทั้งสามองค์ประกอบเสมอ แต่จะมีปริมาณมากน้อยแตกต่างกันไป โดยปรกติบุคคลมักแสดงพฤติกรรมในทิศทางที่สอดคล้องกับเจตคติที่มีอยู่แต่ก็ไม่เสมอไปทุกกรณี ในบางครั้งเรามีเจตคติอย่างหนึ่งแต่ก็ไม่ได้แสดงพฤติกรรมตามเจตคติที่มีอยู่ก็มี

2.6.5 ลักษณะของความพึงพอใจ

2.6.5.1 เจตคติเกิดจากประสบการณ์ สิ่งเร้าต่าง ๆ รอบตัวบุคคล การอบรมเลี้ยงดู การเรียนรู้ขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรม เป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดเจตคติ แม้ว่าจะมีประสบการณ์ที่เหมือนกันก็เป็นเจตคติที่แตกต่างกันได้ ด้วยสาเหตุหลายประการ เช่น สติปัญญา อายุ เป็นต้น

2.6.5.2 เจตคติเป็นการเตรียม หรือความพร้อมในการตอบสนองต่อสิ่งเร้า เป็นการเตรียมความพร้อมภายในของจิตใจมากกว่าภายนอกที่สังเกตได้ สภาวะความพร้อมที่จะตอบสนอง มีลักษณะที่ซับซ้อนของบุคคลว่าชอบหรือไม่ชอบ ยอมรับหรือไม่ยอมรับ เกี่ยวข้องกับอารมณ์ด้วย

2.6.5.3 เจตคติมีทิศทางของการประเมิน ทิศทางของการประเมินคือลักษณะความรู้สึกหรืออารมณ์ที่เกิดขึ้น ถ้าเป็นความรู้สึกหรือประเมินว่าชอบ พอใจ เห็นด้วย ก็คือเป็นทิศทางในทางที่ดี เรียกว่าเป็นทิศทางในทางบวก และถ้าประเมินออกมาในทางไม่ดี เช่น ไม่ชอบ ไม่พอใจ ก็มีทิศทางในทางลบ เจตคติทางลบไม่ได้หมายความว่าไม่ควรมีเจตคตินั้นเป็นเพียงความรู้สึกที่ไม่ดีต่อสิ่งนั้น

2.6.5.4 เจตคติมีความเข้มคือมีปริมาณมากน้อยของความรู้สึก ถ้าชอบมากหรือไม่เห็นด้วยอย่างมากก็แสดงว่ามีความเข้มสูง ถ้าไม่ชอบเลยหรือเกลียดที่สุดก็แสดงว่ามีความเข้มสูงไปอีกทางหนึ่ง

2.6.5.5 เจตคติมีความคงทน เจตคติเป็นสิ่งที่บุคคลยึดมั่นถือมั่น และมีส่วนในการกำหนดพฤติกรรมของคนนั้น การยึดมั่นในเจตคติต่อสิ่งใด ทำให้การเปลี่ยนแปลงเจตคติเกิดขึ้นได้ยาก

2.6.5.6 เจตคติมีทั้งพฤติกรรมภายในและพฤติกรรมภายนอก พฤติกรรมภายในเป็นสภาวะทางจิตใจ ซึ่งหากไม่ได้แสดงออกก็ไม่สามารถรู้ได้ว่าบุคคลนั้นมีเจตคติอย่างไรในเรื่องนั้น เจตคติเป็นพฤติกรรมภายนอกแสดงออกเนื่องจากถูกกระตุ้น และการกระตุ้นยังมีสาเหตุอื่น ๆ ร่วมอยู่ด้วย

2.6.5.7 เจตคติต้องมีสิ่งเร้าจึงมีการตอบสนองขึ้น ไม่จำเป็นว่าเจตคติที่แสดงออกจากพฤติกรรมภายในและพฤติกรรมภายนอกจะต้องตรงกัน เพราะก่อนแสดงออกนั้นก็จะต้องปรับปรุงให้เหมาะสมกับสภาพของสังคม แล้วจึงแสดงออกเป็นพฤติกรรมภายนอก

สรุปได้ว่า ความพึงพอใจ คือ ความรู้สึกที่ดี หรือทัศนคติที่ดีของบุคคล ซึ่งมักเกิดจากการได้รับการตอบสนองตามที่ตนต้องการ ก็จะเกิดความรู้สึกที่ดีต่อสิ่งนั้น ตรงกันข้ามหากความต้องการของตนไม่ได้รับการตอบสนองความไม่พึงพอใจก็จะเกิดขึ้น

2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.7.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเทศ

ศิบยุทธ์ บัวจุม (2556, น. 58) ได้ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เพื่อสร้างความสนใจและทักษะในอาชีพท้องถิ่นของนักเรียนโรงเรียนบ้านพะเนางวิทยา การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมนี้ มี 3 วนรอบ คือ 1) ระดมความคิดเห็นของผู้ร่วมวิจัยเพื่อการวางแผนด้วยเทคนิค A-M-C และร่วมพัฒนาหลักสูตรและจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการสอนให้นักเรียนสร้างความรู้จากหลักสูตรอาชีพทอผ้าลายลูกแก้วและทำอุปกรณ์ทอผ้า 2) สร้างความสนใจและทักษะในอาชีพท้องถิ่นให้นักเรียน โดยผู้ร่วมวิจัยและดำเนินโครงการเสริมการเรียนรู้ 2 โครงการ และ 3) ปรับปรุงกิจกรรมการเรียนรู้และจัดโครงการเพิ่มเติม 3 โครงการ และเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ เพื่อประเมินความสนใจและทักษะการทำงานในอาชีพท้องถิ่น ผลการวิจัยพบว่า 1) พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน 2) ศึกษาผลการเปลี่ยนแปลงความสนใจและทักษะในอาชีพท้องถิ่นจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน 3) พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานการดำเนินการวิจัยเริ่มตั้งแต่ระยะเตรียมความพร้อมผู้ร่วมวิจัยและระยะดำเนินการวิจัย

ศรียรรณ ฉัตรสุริยวงศ์ (2557, น. 127-259) ได้ทำการศึกษา เรื่อง กระบวนทัศน์การจัดการเรียนรู้อยู่โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/1 โรงเรียนบ้านปล่องเหล็กม สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรสาคร จำนวน 34 คน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย กระบวนทัศน์การจัดการเรียนรู้อยู่โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน คู่มือการใช้กระบวนทัศน์ หน่วยการเรียนรู้ แบบประเมินความสามารถด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ค่าทีแบบไม่อิสระ (t-test Dependent) และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ผลการวิจัย พบว่า 1) กระบวนทัศน์การจัดการเรียนรู้อยู่โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา มีชื่อว่า “CLTE” มีองค์ประกอบหลักที่สำคัญในการจัดการเรียนรู้ 4 ด้าน ที่ต้องคำนึงถึง ประกอบด้วย 1) ชุมชน (Community) 2) การจัดการเรียนรู้ (Learning) 3) เทคโนโลยี (Technology) และ 4) การประเมินผล (Evaluation) กระบวนทัศน์การจัดการเรียนรู้มี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการเป็นการเรียนรู้บนฐานของชุมชน โดยคำนึงถึงองค์ประกอบ 4 ด้านของ “CLTE” โดยจัดการเรียนรู้ตามขั้นตอน PSRA ซึ่งผู้เรียนต้องลงมือปฏิบัติจริงและแก้ปัญหาที่พบในชุมชน ด้วยการเรียนรู้ที่หลากหลายและได้ชิ้นงานที่สร้างสรรค์ 2) วัตถุประสงค์ เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา 3) ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ PSRA ประกอบด้วย 1) ขั้นเตรียมความพร้อม (Preparing: P) 2) ขั้นกลยุทธ์การเรียนรู้ (Strategies: S) 3) ขั้นสู่ผลสะท้อนคิด (Reflection: R) และ 4) ขั้นประเมินประสิทธิผล (Assessing: A) 4) การวัดและประเมินผล ประเมินภาพรวมของกระบวนทัศน์การจัดการเรียนรู้อยู่โดยใช้ชุมชนเป็นฐานจากการสะท้อนคิดของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย และ 5) เงื่อนไขในการนำกระบวนทัศน์ไปใช้ให้ประสบผลสำเร็จ ได้แก่ 1) ชุมชนให้การส่งเสริม สนับสนุนและมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน 2) ผู้เรียนลงพื้นที่ในชุมชน เพื่อเก็บข้อมูลด้วยตนเอง ผึกการคิดและการแก้ปัญหาจากสถานการณ์จริงที่พบในชุมชน และ 3) การยืดหยุ่นเวลาในการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับกิจกรรมนอกห้องเรียน พบว่า กระบวนทัศน์การจัดการเรียนรู้อยู่โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน มีประสิทธิภาพเท่ากับ 82.20/83.50 2) ประสิทธิภาพของกระบวนทัศน์การจัดการเรียนรู้อยู่โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน พบว่า 2.1) หลังเรียนตามกระบวนทัศน์การจัดการเรียนรู้อยู่โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน นักเรียนมีความสามารถด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือ การค้นคว้า การแสวงหาคำตอบ ค้นหาความจริง ด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ความสามารถในการสรุปผลจากข้อมูลและหลักฐานต่าง ๆ ที่ปรากฏ 2.2) หลังเรียนตามกระบวนทัศน์การจัดการเรียนรู้อยู่โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน นักเรียนมีความสามารถด้านการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ที่ระดับ .05 ด้านที่มีคะแนนสูงที่สุด คือ การค้นพบแนวคิดและด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ทักษะการสร้างสรรค์ความรู้ 3) ผลการขยายผลกระบวนการค้นคว้าจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน พบว่า หลังเรียนตามกระบวนการค้นคว้าจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน นักเรียนมีความสามารถด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีความพึงพอใจต่อกระบวนการค้นคว้าจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานอยู่ในระดับมาก

ชนภัทร์ อินทวาริ (2558, น. 3) วิจัยเรื่อง พัฒนาการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นโดยใช้ชุมชนเป็นฐานการจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดโบสถ์ จังหวัดสิงห์บุรี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดโบสถ์ จังหวัดสิงห์บุรี โดยใช้การจัดการเรียนรู้ชุมชนเป็นฐาน จำนวน 37 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบประเมินคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 12 ข้อ โดยมีค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาอยู่ระหว่าง 0.6-1.0 และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 20 ข้อ โดยมีค่าเฉลี่ยความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา 0.6-1.0 ค่าความยากง่าย 0.20-0.89 และค่าอำนาจจำแนก 0.21-0.58 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบน แบบมาตรฐาน และสถิติทดสอบ t-test แบบ Dependent ผลการวิจัยพบว่า แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น จำนวน 5 แผน มีองค์ประกอบดังนี้ สารการเรียนรู้ จุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหาหลักสูตร การจัดกิจกรรมการเรียนรู้การวัดและประเมินผล โดยมีวิธีจัดการเรียนรู้ คือ การทัศนศึกษา ในสถานที่จริง การอภิปรายกลุ่ม การสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องในท้องถิ่น การสร้างแผนผังความคิด และผลการทดลองพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนของนักเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อุเทน วาหงา (2560, น. 78-117) ได้ทำการศึกษาเรื่องการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน สังคมศึกษาโดยประยุกต์แนวคิดชุมชนเป็นฐานการเรียนรู้ และทฤษฎีการสร้างความรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์และความสามารถในการสื่อสารของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การวิจัยดำเนินการเป็น 5 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ระยะที่ 2 การออกแบบรูปแบบการเรียนการสอน และเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ระยะที่ 3 การพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพรูปแบบการเรียนการสอนและเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ระยะที่ 4 การนำรูปแบบการเรียนการสอนไปใช้ และระยะที่ 5 การประเมินผล การใช้รูปแบบการเรียนการสอน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1 โรงเรียนเทศบาล วัดดอนไก่อี (สังวรจันทรราชวรวิทยา) สังกัดเทศบาลเมืองกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร จำนวน 30 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม ระยะเวลาที่ใช้เวลาในการเรียนการสอนตามรูปแบบดังกล่าว 15 ชั่วโมง สรุปได้ว่า 1) รูปแบบการเรียนการสอนสังคมศึกษาสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย หลักการ วัดดูประสงค์การจัดการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผล

2) ผลการประเมินผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนสังคมศึกษา พบว่า 1) นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยของความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยของความสามารถในการสื่อสารหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สุปรียา ไผ่ล้อม (2562, น. 96) ได้ทำวิจัยเรื่อง รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้ชุมชนเมืองเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการสิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยการจัดการเรียนรู้แบบใช้ชุมชนเป็นฐาน ตัวอย่างการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ของโรงเรียนเทศบาลสวนสนุก ภาคเรียน ที่ 1 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 40 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) แผนการจัดการเรียนรู้ 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 3) แบบประเมินทักษะทางสังคม และ 4) แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ ผลการวิจัยพบว่า 1) เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเมืองเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการสิ่งแวดล้อมของนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 4 2) เพื่อทดลองใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเมืองเป็นฐานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการสิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

ศรียรรณ ฉัตรสุริยวงศ์ (2557) กระทบวนทัศน์การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาและหาประสิทธิภาพของกระทบวนทัศน์การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา 2) ศึกษาประสิทธิผลของกระทบวนทัศน์การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน และ 3) ขยายผลกระทบวนทัศน์การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/1 โรงเรียนบ้านปล่องเหลียม สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรสาคร จำนวน 34 คน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย กระทบวนทัศน์การจัดการเรียนรู้ โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน คู่มือการใช้กระทบวนทัศน์ หน่วยการเรียนรู้ แบบประเมินความสามารถด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ค่าทีแบบไม่อิสระ (t-test Dependent) และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาและหาประสิทธิภาพของกระทบวนทัศน์การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา 2) ศึกษาประสิทธิผลของกระทบวนทัศน์การจัด

การเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน และ 3) ขยายผลกระบวนการทัศน์การจัดการเรียนรู้ โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/1 โรงเรียนบ้านปล่องเหลียม สังกัด องค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรสาคร จำนวน 34 คน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย กระบวนการทัศน์การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน คู่มือการใช้กระบวนการทัศน์ หน่วยการเรียนรู้ แบบประเมินความสามารถด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ค่าทีแบบไม่อิสระ (t-test Dependent) และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

2.7.2 งานวิจัยต่างประเทศ

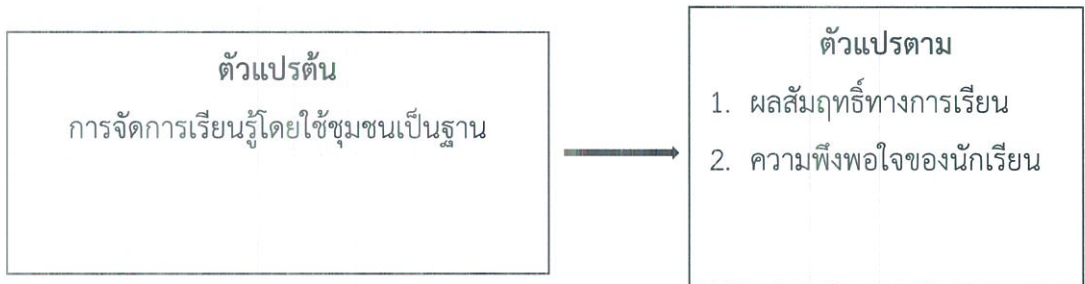
Brooks (2010, pp. 97-101) ได้ศึกษาประสิทธิภาพของวิธีการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ในรายวิชาวิทยาศาสตร์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแรงจูงใจของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาว่าการใช้วิธีการสอนตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ในรายวิชาวิทยาศาสตร์ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแรงจูงใจของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นอย่างไร คำถามหลักในการวิจัยคือวิธีการที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนรายวิชาวิทยาศาสตร์ วิธีใดน่าจะเป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งนำไปสู่การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนให้ดียิ่งขึ้นได้คำถามย่อยอื่น ๆ คือ ปัจจัยใดเป็นปัจจัยที่จะช่วยส่งเสริมในด้านแรงจูงใจของผู้เรียนในการเรียนวิทยาศาสตร์และวิธีการที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน รายวิชาวิทยาศาสตร์วิธีใดที่ผู้เรียนยอมรับว่าส่งผลให้พวกเขาเกิดแรงจูงใจในการเรียนวิทยาศาสตร์เพิ่มขึ้น สำหรับการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมข้อมูลในเชิงปริมาณโดยใช้แบบทดสอบก่อนและหลังการทดสอบแบบกลุ่มเดี่ยวและใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลคือค่าที (t-test) และค่าความแปรปรวนร่วม ANCOVA ในการทดสอบสมมติฐานเชิงปริมาณ นอกจากนี้การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยวิเคราะห์จากแบบบันทึกข้อมูลตามทัศนะของผู้เรียน ๆ ได้ทำการใส่รหัสข้อมูลและนำมาวิเคราะห์ผลในเชิงปริมาณเพิ่มเติมด้วยผลรายวิชาวิทยาศาสตร์เป็นวิธีการที่ดีและเหมาะสมกับผู้เรียนมาก คือวิธีการสอนตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ และพบว่าแสดงทัศนคติว่าชอบวิธีการสอนตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์มากกว่าการอภิปรายผล จากการวิจัยในลักษณะของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมระดับท้องถิ่นเพิ่มขึ้น คือ มีความเป็นไปได้ว่าการใช้วิธีการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ เกิดการเปลี่ยนแปลงในลักษณะเดียวกันนี้ได้เช่นกัน และจากการสรุปผลการสำรวจความคิดเห็นจากกลุ่มตัวอย่างพบว่า การใช้วิธีการจัดการเรียนตรัคติวิสต์น่าจะส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความสนใจต่อการเรียนรู้ในรายวิชาวิทยาศาสตร์มากขึ้นและกลายเป็นผู้ที่มีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้และใฝ่หาความรู้ทางวิทยาศาสตร์ต่อไป

Brown (2010, p. 58) ได้ศึกษาคุณลักษณะของวิธีการเรียนรู้ตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ในการเรียนรู้เฉพาะกลุ่ม โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้คือเพื่อศึกษาว่าคุณลักษณะด้านสิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้ตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์แบบใดที่ได้รับการยอมรับจากกลุ่มผู้เรียนที่เป็นชนพื้นเมืองซึ่งลงทะเบียนเรียนในวิทยาลัย Fresno City College และวิทยาลัย Reedley College โดยใช้วิธีการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นและตัวแปรตาม และเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสำรวจเพื่อศึกษาคุณลักษณะด้านสิ่งแวดล้อมที่ดีและเหมาะสมสำหรับการเรียนรู้ตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ตามทัศนะของผู้เรียนในแต่ละกลุ่มกลุ่มตัวอย่างใน

Brown (2010, p. 58) ได้ศึกษาคุณลักษณะของวิธีการเรียนรู้ตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ในการเรียนรู้เฉพาะกลุ่ม โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้คือเพื่อศึกษาว่าคุณลักษณะด้านสิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้ตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์แบบใดที่ได้รับการยอมรับจากกลุ่มผู้เรียนที่เป็นชนพื้นเมืองซึ่งลงทะเบียนเรียนในวิทยาลัย Fresno City College และวิทยาลัย Reedley College โดยใช้วิธีการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นและตัวแปรตามและเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสำรวจเพื่อศึกษาคุณลักษณะด้านสิ่งแวดล้อมที่ดีและเหมาะสมสำหรับการเรียนรู้ตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ตามทัศนะของผู้เรียนในแต่ละกลุ่มกลุ่มตัวอย่างในที่ใช้ในการวิเคราะห์ผลการวิจัยคือการเปรียบเทียบผลคะแนนจากแบบทดสอบ HESI Critical Thinking Specialty Exam แบบก่อนและหลังการทดลอง (เป็นตัวแปรตาม) และใช้ค่าที (t-test) เพื่อวิเคราะห์ตัวแปรต้นวิเคราะห์แบบจับคู่และทำการทดสอบค่า Mann-Whitney ผลการวิจัยพบมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระหว่างผลคะแนนจากแบบทดสอบ HESI Critical Thinking Specialty Exam ก่อนและหลังการทดลองที่ระดับ 0.003 ผลจากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง 8 คน สามารถช่วยยืนยันได้ว่าพวกเขามีทัศนคติในด้านบวกร้อยละ 100 เกี่ยวกับวิธีการสอนตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์

จากการศึกษางานวิจัยในประเทศและงานวิจัยต่างประเทศทำให้รู้ว่าการใช้ชุมชนเป็นฐานสามารถใช้ในการบูรณาการเข้ากับศาสตร์ต่าง ๆ ได้ เช่น การใช้ชุมชนในกานศึกษาเรื่องน้ำท่วมหรือศึกษาเกี่ยวกับการงานอาชีพในท้องถิ่น เพื่อนำมาใช้เป็นอาชีพการดำรงชีวิตในสังคมปัจจุบันได้และ ผู้เรียนจะได้รู้จักรากเหง้าของบรรพบุรุษหรือถิ่นฐานที่ตนเองอยู่ ผู้วิจัยจึงคิดว่าควรให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการเรียนการสอนเกี่ยวกับท้องถิ่นของตนเองในกลุ่มสาระการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ โดยมีลักษณะการจัดการเรียนรู้คือการเรียนรู้โดยมีส่วนร่วมของชุมชนอันจะเกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนในด้านวิถีชีวิตความเป็นอยู่ ความเป็นมาของชุมชนหรือท้องถิ่นนั้น ๆ ประเพณีที่มีสืบทอดกันมาและเกิดประโยชน์ต่อชุมชนหรือท้องถิ่นในความรักต่อบ้านเกิด

2.8 กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 2.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่อง การใช้ชีวิตแบบพอเพียง
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ได้ดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือการวิจัย
3. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากรในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนกลุ่มศูนย์มิ่งเมือง
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ที่เรียนวิชาเศรษฐศาสตร์ ในภาคเรียนที่ 2
ปีการศึกษา 2563 จำนวน 11 ห้องเรียน จำนวนทั้งหมด 191 คน

3.1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านคอกม้า
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ที่เรียนวิชาเศรษฐศาสตร์ ในภาคเรียนที่ 2
ปีการศึกษา 2563 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวน 9 คน โดยการสุ่มแบบกลุ่มโดยมีขั้นตอนการสุ่มดังนี้

ขั้นที่ 1 แบ่งกลุ่มนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ออกเป็น 11 ห้อง ตามโรงเรียน

ขั้นที่ 2 สุ่มนักเรียนมา 1 กลุ่ม โดยวิธีจับสลาก แล้วใช้นักเรียนทุกคนในห้องเรียนเป็นตัวอย่าง

3.2 เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

3.2.1 แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม รายวิชาเศรษฐศาสตร์
เรื่อง การใช้ชีวิตแบบพอเพียง โดยใช้แผนกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน จำนวน 7 แผน
รวม 14 ชั่วโมง

3.2.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่อง การใช้ชีวิตแบบพอเพียง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เป็นแบบทดสอบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ

3.2.3 แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 10 ข้อ

3.3 การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ตามลำดับ ดังนี้

3.3.1 แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่องการใช้ชีวิตแบบพอเพียงของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

3.3.1.1 ศึกษา ทฤษฎี หลักการ และแนวทางในการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เพื่อให้ได้แนวทางการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบชุมชนเป็นฐาน และรู้วิธีการสอน

3.3.1.2 ศึกษา หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อดูมาตรฐานและตัวชี้วัด ศึกษาวิธีการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ และพัฒนาโครงสร้างรายวิชาเศรษฐศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ศึกษาเนื้อหา จุดประสงค์การเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ วัสดุและประเมินผลแนวทางการสอน

3.3.1.3 ดำเนินการศึกษาการพัฒนากิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน และเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 7 แผนการเรียนรู้ 14 ชั่วโมง ตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 เนื้อหาสาระที่ใช้ในการวิจัยเรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่อง การใช้ชีวิตแบบพอเพียง กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

แผนที่	เรื่อง	แหล่งเรียนรู้	จำนวนชั่วโมง
1	การผลิตสินค้าและบริการ	ศูนย์จำหน่ายสินค้าบ้านลุม, โรงเรียนบ้านคอกม้า	2
2	ปัจจัยที่มีผลต่อการผลิต	โรงเรียนบ้านคอกม้า, บ้านลุมพุก	2
3	สิทธิพื้นฐานและบทบาทของผู้บริโภค	โรงเรียนบ้านคอกม้า	2
4	หลักการของเศรษฐกิจพอเพียง	โรงเรียนบ้านคอกม้า, บ้านลุมพุก	2

(ต่อ)

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

แผนที่	เรื่อง	แหล่งเรียนรู้	จำนวนชั่วโมง
5	การประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	โรงเรียนบ้านคอกม้า, บ้านลุมพุก	2
6	สหกรณ์	สหกรณ์บ้านลุมพุก, สหกรณ์โรงเรียนบ้านคอกม้า	2
7	การใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืน	โรงเรียนบ้านคอกม้า	2
รวม			14

3.3.1.4 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้วให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบความถูกต้อง และครอบคลุมเนื้อหา แล้วทำการปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ จากนั้น จึงนำเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ซึ่งผู้เชี่ยวชาญประกอบด้วย

1) อาจารย์ ดร.ตรุณภา นาชัยฤทธิ์ วุฒิการศึกษา (ปร.ด.) สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน อาจารย์ประจำหลักสูตรการประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน

2) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จำเนียร พลหาญ วุฒิการศึกษา (กศ.ด.) บริหารและพัฒนาการศึกษา อาจารย์ประจำสาขาวิชาบริหารการจัดการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล

3) นายพัสกร เชิดพานิชย์ วุฒิการศึกษา (ค.ม.) สาขาการบริหารจัดการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ตำแหน่งชำนาญการพิเศษ

เพื่อตรวจสอบความสมบูรณ์ถูกต้องและประเมินความเหมาะสม เพื่อนำไปปรับปรุงพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ให้สมบูรณ์ ผลปรากฏว่า มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมตั้งแต่ 4.70–4.80 อยู่ในระดับมีความเหมาะสมมากที่สุด

3.3.1.5 นำแผนการพัฒนากิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานที่ผ่านการแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญแล้วมาแก้ไขปรับปรุงให้เรียบร้อย โดยปรับปรุงด้านภาษา เนื้อหา เวลา ของแผนการจัดการเรียนรู้ แล้วจัดพิมพ์เพื่อนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 ต่อไป

3.3.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

การสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้การจัดการเรียนรู้โดยชุมชนเป็นฐาน เรื่อง ชีวิตพอเพียง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีขั้นตอนดังนี้

3.3.2.1 ศึกษาวิธีสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากหนังสือและเอกสารที่เกี่ยวข้อง

3.3.2.2 วิเคราะห์เนื้อหาสาระ ตัวชี้วัด เพื่อสร้างตารางกำหนดสัดส่วนของข้อสอบที่จะวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้เหมาะสมกับเนื้อหาวิชาที่จะใช้ในการทดลองสอน โดยให้ครอบคลุมมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัดของหน่วยการเรียนรู้ในแต่ละแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ใช้ทดสอบ

3.3.2.3 สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การใช้ชีวิตแบบพอเพียง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก โดยครอบคลุมเนื้อหาสาระและมาตรฐานตัวชี้วัด จำนวน 40 ข้อ และคัดเลือกใช้จริง จำนวน 30 ข้อ ตามกรอบแสดงการวิเคราะห์ข้อสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สาระเศรษฐศาสตร์ ดังตารางที่ 3.2

ตารางที่ 3.2 การวิเคราะห์แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาเศรษฐศาสตร์ เรื่อง การใช้ชีวิตแบบพอเพียง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

เนื้อหา	จุดประสงค์	จำนวน ที่ออก	จำนวน ที่ใช้
1. การผลิตสินค้าและบริการ	1. บอกความหมายของการผลิตสินค้าและ บริการ 2. บอกประโยชน์ของการผลิตสินค้าและบริการที่มีคุณภาพได้ 3. เขียนชื่อสินค้าและบริการได้ถูกต้อง	10	8
2. ปัจจัยที่มีผลต่อการผลิต	1. บอกปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกซื้อสินค้าและ บริการได้ 2. บอกปัจจัยที่มีผลต่อการผลิตสินค้าและบริการ ได้ 3. บอกปัจจัยที่กำหนดปริมาณสินค้าและบริการ ได้ 4. วาดภาพสินค้าและบริการได้	5	2
3. สิทธิพื้นฐานและบทบาทของผู้บริโภค	1. บอกการคุ้มครองและสิทธิพื้นฐานของ ผู้บริโภคได้ 2. บอกเครื่องหมายรับรองคุณภาพสินค้า ประเภทต่าง ๆ ได้ 3. บอกบทบาทของผู้บริโภคในด้านต่าง ๆ ได้ 4. อ่านประโยค คำชี้แจง คำโฆษณาสินค้าได้	5	5
4. หลักการของเศรษฐกิจพอเพียง	1. อธิบายหลักการของเศรษฐกิจ พอเพียงได้ 2. บอกแนวคิดของเศรษฐกิจ พอเพียงได้	4	3

(ต่อ)

ตารางที่ 3.2 (ต่อ)

เนื้อหา	จุดประสงค์	จำนวน ที่ออก	จำนวน ที่ใช้
5. การประยุกต์ใช้ ปรัชญาของ เศรษฐกิจ พอเพียง	1. บอกการนำแนวคิดของปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียง ไปใช้ในชีวิตประจำวันของตนเองและครอบครัว การนำไปใช้ ในกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนและกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนได้ 2. การบันทึกรายรับรายจ่ายอย่างพอเพียงได้	5	4
6. สหกรณ์	1. อธิบายหลักการและประโยชน์ของ สหกรณ์ได้ 2. บอกประเภทของสหกรณ์ได้ 3. บอกการนำหลักการของสหกรณ์ ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้	6	5
7. การใช้ทรัพยากร อย่างยั่งยืน	1. บอกวิธีการใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืนได้ 2. บอกประโยชน์ของการใช้ทรัพยากร อย่าง ยั่งยืนได้	5	3
รวม		40	30

3.3.2.4 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การใช้ชีวิตแบบพอเพียงของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่สร้างแล้ว เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อพิจารณาความถูกต้องของภาษา และตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา แล้วเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน (ผู้เชี่ยวชาญชุดเดิม) ตรวจสอบพิจารณาเพื่อประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์การเรียนรู้โดยใช้สูตร IOC (สมนึก ภัททิยธนี, 2545, น. 221) โดยเลือกข้อที่เหมาะสม ซึ่งแสดงว่าจุดประสงค์นั้นวัดได้ครอบคลุมเนื้อหา แบบประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์การเรียนรู้โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ให้คะแนน +1 เมื่อแน่ใจว่าข้อสอบนั้นวัดได้ตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้
ให้คะแนน 0 เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อสอบนั้นวัดได้ตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้
ให้คะแนน -1 เมื่อแน่ใจว่าข้อสอบนั้นวัดได้ไม่ตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้

3.3.2.5 นำผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับตัวบ่งชี้ โดยใช้สูตร (IOC) เลือกข้อสอบที่มีค่า IOC ระหว่าง 0.60-1.00 ผลปรากฏว่า มีค่า IOC ระหว่าง 0.60-1.00 และแบบทดสอบมีคุณภาพผ่านเกณฑ์ จำนวน 40 ข้อ

3.3.2.6 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไปทำการทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านคอกม้า อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 9 คน นำผลมาวิเคราะห์ค่าความยากง่าย (P) และค่าอำนาจจำแนก (B) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายข้อ แล้วพิจารณาคัดเลือกแบบทดสอบที่มีค่าความยากง่ายอยู่ระหว่าง 0.60-1.00 และค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.60 ขึ้นเลือกข้อสอบที่เข้าเกณฑ์ 30 ข้อ

3.3.2.7 วิเคราะห์หาความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ จำนวน 30 ข้อ โดยใช้วิธีของโลเวท (Lovett Method) ผลปรากฏว่า มีความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.930

3.3.2.8 จัดพิมพ์และนำแบบทดสอบฉบับสมบูรณ์ที่ได้จากการวิเคราะห์ จำนวน 30 ข้อ ไปดำเนินการกับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อรวบรวมข้อมูลตามแผนการวิจัยต่อไป

3.3.3 แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียน

3.3.3.1 ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้อง วิธีการสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจในการเรียนรู้

3.3.3.2 กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะของความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และกำหนดลักษณะแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

3.3.3.3 สร้างแบบสอบถามความพึงพอใจในการเรียนรู้ รายวิชาเศรษฐศาสตร์ เรื่อง การใช้ชีวิตแบบพอเพียงของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ โดยมีเกณฑ์ให้คะแนน ดังนี้

5 คะแนน หมายถึง ระดับความพึงพอใจมากที่สุด

4 คะแนน หมายถึง ระดับความพึงพอใจมาก

3 คะแนน หมายถึง ระดับความพึงพอใจปานกลาง

2 คะแนน หมายถึง ระดับความพึงพอใจน้อย

1 คะแนน หมายถึง ระดับความพึงพอใจน้อยที่สุด

3.3.3.4 นำแบบสอบถามความพึงพอใจในการเรียนรู้ต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้ชุมชนเป็นฐานที่สร้างเสร็จแล้ว เสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสม แล้วทำการปรับปรุงแก้ไข จากนั้นนำเสนอผู้เชี่ยวชาญชุดเดิม เพื่อตรวจสอบคุณภาพความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามของพฤติกรรมความพึงพอใจ เพื่อหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา เมื่อผู้เชี่ยวชาญให้ข้อเสนอแนะในการตั้งคำถามแบบสอบถามแล้วนำมาหาค่า IOC ที่มีค่าตั้งแต่ 0.80-1.00

3.3.3.5 จัดพิมพ์แบบสอบถามความพึงพอใจในการเรียนรู้ฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.4.1 แบบแผนการทดลองเป็นแบบกลุ่มเดียวทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน (One Group Pretest-Posttest) (อรัญ ชูยกระเดื่อง, 2557, น. 34)

ตารางที่ 3.3 แบบแผนการทดลองแบบกลุ่มเดียวทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

กลุ่ม	ทดสอบก่อน	ทดลอง	ทดสอบหลัง
กลุ่มทดลอง	O_{pre1}	X	O_{post1}

เมื่อ X แทน เป็นตัวแปรสาเหตุที่จัดกระทำ
 O_{pre1} แทน เป็นผลการทดสอบก่อนทดลอง
 O_{post1} แทน เป็นผลการทดสอบหลังทดลอง

3.4.2 ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.4.2.1 ขอนหนังสือจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ไปยังผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านคอกม้า จังหวัดมหาสารคาม เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.4.2.2 ขอความร่วมมือกับนักเรียนโรงเรียนบ้านคอกม้า จำนวน 1 ห้องเรียน ซึ่งเป็นกลุ่มทดลองของการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 9 คน จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน

3.4.2.3 ชี้แจงเพื่อให้นักเรียนมีความเข้าใจถึงวิธีการเรียนรู้บทบาทของผู้เรียนเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน โดยแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ เกณฑ์การวัดและประเมินผล การปฏิบัติงานกระบวนการกลุ่ม วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และข้อตกลงในการทำกิจกรรม และทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 30 ข้อ เพื่อตรวจสอบความรู้พื้นฐานของนักเรียน จากนั้นทำการตรวจให้คะแนนแล้วบันทึกคะแนนเก็บไว้ใช้วิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

3.4.2.4 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้วิจัยสร้างขึ้น ไปทำการทดสอบกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เป็นกลุ่มทดลอง แล้วบันทึกคะแนนที่ได้จากการทดลองครั้งนี้เป็นคะแนนก่อนเรียน

3.4.2.5 ดำเนินการทดลอง โดยใช้วิธีจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน โดยผู้วิจัยเป็นผู้สอนเอง ตามแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 7 แผน 14 ชั่วโมง

3.4.2.6 ทำการทดสอบหลังเรียน โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การใช้ชีวิตแบบพอเพียง จำนวน 30 ข้อ ซึ่งเป็นแบบทดสอบชุดเดียวกับแบบทดสอบที่ใช้ทดสอบก่อนเรียน แล้วบันทึกผลการสอบให้เป็นคะแนนหลังเรียน

3.4.2.7 ให้นักเรียนทำแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 10 ข้อ

3.4.2.8 นำคะแนนที่ได้จากการทดสอบก่อนเรียน-หลังเรียน และจากการทำแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มาวิเคราะห์ทางสถิติ เพื่อตรวจสอบสมมติฐานต่อไป

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.5.1 วิเคราะห์หาประสิทธิภาพของแผนกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน รายวิชาเศรษฐศาสตร์ เรื่อง การใช้ชีวิตแบบพอเพียง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

3.5.2 วิเคราะห์หาดัชนีประสิทธิผลของกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่อง การใช้ชีวิตแบบพอเพียง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

3.5.3 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้ t-test for Dependent Sample

3.5.4 วิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่อง การใช้ชีวิตแบบพอเพียง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน กำหนดการแปลผลคะแนนตามลำดับความพึงพอใจ 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2546, น. 67)

4.51-5.00 หมายถึง มีความพึงพอใจมากที่สุด

3.51-4.50 หมายถึง มีความพึงพอใจมาก

2.51-3.50 หมายถึง มีความพึงพอใจปานกลาง

1.51-2.50 หมายถึง มีความพึงพอใจน้อย

1.00-1.50 หมายถึง มีความพึงพอใจน้อยที่สุด

3.6 สถิติที่ใช้ในการวิจัย

3.6.1 สถิติพื้นฐาน

3.6.1.1 ร้อยละ (Percentage) คำนวณจากสูตร ดังนี้ (อรัญ ชูยกระเดื่อง, 2557, น. 69)

$$p = \frac{f}{N} \times 100 \quad 3-1$$

เมื่อ	p	แทน	ร้อยละ
	f	แทน	จำนวนใดๆ ที่ต้องการหาร้อยละ
	N	แทน	จำนวนทั้งหมด

3.6.1.2 ค่าเฉลี่ย (Mean) โดยใช้สูตร ดังนี้ (อรัญ ชูยกระเดื่อง, 2557, น. 70)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N} \quad (3-2)$$

เมื่อ	\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง
	N	แทน	จำนวนของข้อมูลจากประชากร
	$\sum X$	แทน	ผลรวมของข้อมูล

3.6.1.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) มีสูตร ดังนี้ (อรัญ ชูยกระเดื่อง, 2557, น. 73)

$$S.D = \sqrt{\frac{(\sum x^2) - (\sum x)^2}{(N - 1)}} \quad 3-3$$

เมื่อ	S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	X	แทน	คะแนนแต่ละตัว
	N	แทน	จำนวนคะแนนในกลุ่ม
	$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมดของในกลุ่ม

3.6.2 การหาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ ตามเกณฑ์ 80/80 โดยใช้สูตรคำนวณ หาค่า E_1/E_2 ใช้สูตรดังนี้ (ประสาธน์ เนื่องเฉลิม, 2556, น. 214)

$$E_1 = \frac{\frac{\sum X}{N}}{A} \times 100 \quad (3-4)$$

เมื่อ	E_1	แทน	ประสิทธิภาพของกระบวนการ
	$\sum X$	แทน	คะแนนรวมของแบบประเมินพฤติกรรมและใบงานทุกเรื่องรวมกัน
	A	แทน	คะแนนเต็มของแบบทดสอบหลังเรียน
	N	แทน	จำนวนนักเรียนทั้งหมด

$$E_2 = \frac{\frac{\sum X}{N}}{B} \times 100 \quad (3-5)$$

เมื่อ	E_2	แทน	ประสิทธิภาพของผลลัพธ์
	$\sum X$	แทน	คะแนนรวมของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
	B	แทน	คะแนนเต็มของแบบทดสอบหลังเรียน
	N	แทน	จำนวนนักเรียนทั้งหมด

3.6.3 การหาค่าดัชนีประสิทธิผล คำนวณจากสูตร (เผชญ์ กิจระการ และสมนึก ภัททิยธนี, 2545, น. 30-36) ดังนี้

$$\text{ดัชนี} = \frac{\text{ผลรวมคะแนนทดสอบหลังเรียน} - \text{ผลรวมคะแนนทดสอบก่อนเรียน}}{(\text{จำนวนนักเรียน} \times \text{คะแนนเต็ม}) - \text{ผลรวมคะแนนทดสอบก่อนเรียน}}$$

$$E.I. = \frac{P_2 - P_1}{100 - P_1}$$

3.6.4 สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

การทดสอบสมมติฐานการวิจัย เป็นการทดสอบผลการวิจัยที่ผู้วิจัยคาดการณ์หรือคาดคะเนล่วงหน้า ข้อที่ 1 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนโดยใช้สูตรคำนวณหาค่า Wilcoxon Signed-Ranks Test

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่องการใช้ชีวิตแบบพอเพียง
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้เสนอลำดับขั้นต่อไปนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
2. ลำดับขั้นในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

n	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
\bar{X}	แทน	คะแนนเฉลี่ย
S.D.	แทน	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
E_1	แทน	ประสิทธิภาพของกระบวนการ
E_2	แทน	ประสิทธิภาพของผลลัพธ์
t	แทน	ค่าสถิติทดสอบ

4.2 ลำดับขั้นในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่อง การใช้ชีวิตแบบพอเพียง
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ให้มีประสิทธิภาพ ตามเกณฑ์ 75/75

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ดัชนีประสิทธิผลของกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่อง
การใช้ชีวิตแบบพอเพียง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

ตอนที่ 3 วิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้
ชุมชนเป็นฐาน เรื่อง การใช้ชีวิตแบบพอเพียง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังเรียน

ตอนที่ 4 วิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ต่อการจัดกิจกรรม
การเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน

4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ผลการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่อง การใช้ชีวิตแบบพอเพียง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ให้มีประสิทธิภาพ ตามเกณฑ์ 75/75 ได้แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 7 แผน แต่ละแผนประกอบด้วย สารสำคัญ มาตรฐานตัวชี้วัด จุดประสงค์การเรียนรู้ สารการเรียนรู้ กระบวนการจัดการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อ/แหล่งการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ บันทึกหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผลการประเมินความเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 4.90-5.0 ซึ่งอยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด และ ผลการหาประสิทธิภาพ ดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 ประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่อง การใช้ชีวิตแบบพอเพียง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

เลขที่	คะแนนการทดสอบย่อย							รวม	ทดสอบ หลังเรียน (30)
	แผนที่ 1 (10)	แผนที่ 2 (10)	แผนที่ 3 (10)	แผนที่ 4 (10)	แผนที่ 5 (10)	แผนที่ 6 (10)	แผนที่ 7 (10)		
1	10	9	9	9	9	10	9	62	24
2	9	9	9	8	9	9	9	62	25
3	5	9	9	10	9	9	9	60	24
4	9	9	9	8	9	9	9	62	26
5	9	9	9	9	9	9	9	63	25
6	9	9	9	9	9	9	9	63	26
7	9	9	9	9	9	9	9	63	26
8	4	9	9	10	8	9	8	57	24
9	9	9	10	9	8	10	8	63	25
รวม								555	225
\bar{X}								61.67	25.00
SD								2.00	0.87
ร้อยละ								88.10	83.33

จากตารางที่ 4.1 พบว่า นักเรียนได้คะแนนเฉลี่ยจากการทำแบบทดสอบย่อย เท่ากับ 61.67 จากคะแนนเต็ม 70 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 88.10 และได้คะแนนเฉลี่ยจากการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน เท่ากับ 25.00 จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 83.33 ดังนั้น แผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่อง การใช้ชีวิตแบบพอเพียง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จึงมีประสิทธิภาพ เท่ากับ 88.10/83.33 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์หาค่าดัชนีประสิทธิผลของกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่อง การใช้ชีวิตแบบพอเพียง ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น ดังตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 ดัชนีประสิทธิผลของกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่อง การใช้ชีวิตแบบพอเพียง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

จำนวน	คะแนนเต็ม	ผลรวมคะแนน ก่อนเรียนทุกคน	ผลรวมคะแนน หลังเรียนทุกคน	ดัชนีประสิทธิผล (E.I.)
9	30	117	225	0.7059

จากตารางที่ 4.2 พบว่า ผลการวิเคราะห์หาค่าดัชนีประสิทธิผลของกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่อง การใช้ชีวิตแบบพอเพียง เท่ากับ 0.7059 แสดงว่าหลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่อง การใช้ชีวิตแบบพอเพียง ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น แล้วนักเรียนมีความก้าวหน้าทางการเรียน เรื่อง การใช้ชีวิตแบบพอเพียง เพิ่มมากขึ้นร้อยละ 70.59

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่อง การใช้ชีวิตแบบพอเพียง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังเรียน ทำการทดสอบด้วยสถิติ Wilcoxon Singed Rank Test ผลดังตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.3 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่องการใช้ชีวิตแบบพอเพียง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังเรียน

นักเรียน คนที่	คะแนน ก่อนเรียน	คะแนน หลังเรียน	ผลต่างคะแนน (หลัง-ก่อน)	อันดับที่ของ ความแตกต่าง	อันดับตามเครื่องหมาย	
					บวก	ลบ
1	15	24	9	1	1	
2	15	25	10	2	2	

(ต่อ)

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

นักเรียน คนที่	คะแนน ก่อนเรียน	คะแนน หลังเรียน	ผลต่างคะแนน (หลัง-ก่อน)	อันดับที่ของ ความแตกต่าง	อันดับตามเครื่องหมาย	
					บวก	ลบ
3	13	24	11	3	3	
4	13	26	13	7	7	
5	12	25	13	7	7	
6	14	26	12	4.5	4.5	
7	14	26	12	4.5	4.5	
8	10	24	14	9	9	
9	11	25	13	7	7	
รวม					45	0

$T^*_{.05,.08} = 8$ ($T=0 < 8$ จึงปฏิเสธ H_0)

จากตารางที่ 4.3 พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่อง การใช้ชีวิตแบบพอเพียง มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ผลดังตารางที่ 4.4

ตารางที่ 4.4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน

ข้อ	รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความพึงพอใจ
1	นักเรียนชื่นชอบการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน	4.60	0.57	มากที่สุด
2	นักเรียนพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน และทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้ครบถ้วนและครอบคลุมตามผลการวิจัยที่คาดหวังของรายวิชา	4.60	0.57	มากที่สุด

(ต่อ)

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

ข้อ	รายการประเมิน	\bar{x}	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
3	นักเรียนพึงพอใจต่อผลการเรียนรู้ด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ที่สามารถทำให้ผู้เรียนเข้าใจในเนื้อหาของบทเรียนได้ง่าย	4.60	0.57	มากที่สุด
4	นักเรียนชื่นชอบและมีความสุขสนุกสนานในการเรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ที่ทำให้นักเรียนเข้าใจบทเรียนยิ่งขึ้น	5.00	0	มากที่สุด
5	นักเรียนมีความพึงพอใจที่มีโอกาสแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อหาได้เต็มความรู้ความสามารถ	5.00	0	มากที่สุด
6	นักเรียนชื่นชอบกิจกรรมในกระบวนการกลุ่มตามกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ซึ่งทำให้นักเรียนเข้าใจมากขึ้น	4.60	0.57	มากที่สุด
7	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานทำให้นักเรียนมีความรู้สึกชื่นชอบและกระตือรือร้นต่อการเรียนมากขึ้น	4.60	0.57	มากที่สุด
8	นักเรียนมีความพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ที่ทำให้นักเรียนสามารถจดจำเนื้อหาในแต่ละเรื่องได้อย่างยั่งยืน	5.00	0	มาก
9	นักเรียนชื่นชอบการนำเสนอเนื้อหาที่มีความหลากหลายและน่าสนใจ	4.60	0.57	มากที่สุด
10	นักเรียนพึงพอใจในการทดสอบหลังเรียนที่สามารถช่วยให้ผู้เรียนได้ตรวจสอบความเข้าใจในเนื้อหาที่เรียนและความก้าวหน้าของตัวเองได้	4.60	0.57	มากที่สุด
รวม		4.70	0.40	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.4 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ใช้ชุมชนเป็นฐาน โดยรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{x} = 4.70$, S.D. = 0.40) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ($\bar{x} = 5$, S.D. = 0) โดยลำดับที่สอง คือ ($\bar{x} = 4.6$, S.D. = 0.57)

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่อง การใช้ชีวิตแบบพอเพียง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผู้วิจัยได้ สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. สรุป
2. อภิปรายผล
3. ข้อเสนอแนะ

5.1 สรุป

ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

5.1.1 ผลการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่อง การใช้ชีวิตแบบพอเพียง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ให้มีประสิทธิภาพ ตามเกณฑ์ 75/75 ได้แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 7 แผน แต่ละแผนประกอบด้วย สารสำคัญ มาตรฐานตัวชี้วัด จุดประสงค์การเรียนรู้ สารการเรียนรู้ กระบวนการจัดการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อ/แหล่งการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ บันทึกหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผลการประเมินความเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 4.90-5.00 ซึ่งอยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด และผลการหาประสิทธิภาพ เท่ากับ 88.10/83.33 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด

5.1.2 ผลการวิเคราะห์หาค่าดัชนีประสิทธิผลของกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่อง การใช้ชีวิตแบบพอเพียง เท่ากับ 0.7059 แสดงว่าหลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่อง การใช้ชีวิตแบบพอเพียง ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น แล้วนักเรียนมีความก้าวหน้าทางการเรียน เรื่อง การใช้ชีวิตแบบพอเพียง เพิ่มขึ้นร้อยละ 70.59

5.1.3 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่อง การใช้ชีวิตแบบพอเพียงหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ.05

5.1.4 ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่อง การใช้ชีวิตแบบพอเพียง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

5.2 อภิปรายผล

5.2.1 ผลการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่อง การใช้ชีวิตแบบพอเพียง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ให้มีประสิทธิภาพ ตามเกณฑ์ 75/75 ได้แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 7 แผน แต่ละแผนประกอบด้วย สารสำคัญ มาตรฐานตัวชี้วัด จุดประสงค์การเรียนรู้ สารการเรียนรู้ กระบวนการจัดการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อ/แหล่งการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ บันทึกหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผลการประเมินความเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 4.90-5.00 ซึ่งอยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด และผลการหาประสิทธิภาพ เท่ากับ 88.10/83.33 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้วิจัยได้ศึกษาการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งมีองค์ประกอบครบถ้วนและได้นำมาเขียนแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน โดยมีขั้นตอนที่สำคัญในการจัดการเรียนรู้ 4 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การนำเข้าสู่บทเรียนที่แท้จริงจะเริ่มขึ้นก็ต่อเมื่อผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนได้สัมผัส “ธรรมชาติที่แท้จริงขององค์ความรู้ นั้น” เช่น การเรียนการสอนในห้องเรียน การศึกษาแหล่งเรียนรู้ในชุมชน การอ่านหนังสือ การทดลอง การพูดคุย และการประชุม 2) การสอนเป็นกระบวนการเรียนรู้ต้องมีการจัดสรรเวลาให้ขั้นตอนนี้อย่างเหมาะสม เนื่องจากเป็นธรรมชาติของผู้เรียนที่จะต้องมีการสะท้อนคิดอยู่ตลอดเวลา เช่น การเขียนสรุปสิ่งที่เรียนรู้ การบันทึกการเรียนรู้ การทำการบ้าน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้เรียน 3) ขั้นตอนให้ผู้เรียนจัดวางองค์ความรู้ใหม่ ผสานกับองค์ความรู้เก่าด้วยตนเอง เช่น การเขียนแผนภาพมโนทัศน์ (Mind Mapping) การสรุปการเรียนรู้ออกมาเป็นรูปแบบหรือกรอบความคิด การนำเสนอผลการเรียนรู้ของผู้เรียน 4) การสรุปบทเรียน ผู้เรียนจะต้องลงมือปฏิบัติอีกครั้งเพื่อพิสูจน์การเรียนรู้ของตนเองว่าเข้าใจได้ถูกต้องหรือไม่ เพื่อรวบรวมสิ่งที่เรียนรู้ที่ถูกต้องหรือสิ่งที่ควรปรับปรุงสำหรับดำเนินการเรียนรู้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ อุเทน วาหงา (2560, น. 78-117) ได้ทำการศึกษาเรื่องการพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนสังคมศึกษา โดยประยุกต์แนวคิดชุมชนเป็นฐานการเรียนรู้ และทฤษฎีการสร้างความรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์และความสามารถในการสื่อสารของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การวิจัยดำเนินการเป็น 5 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ระยะที่ 2 การออกแบบรูปแบบการเรียนการสอน และเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ระยะที่ 3 การพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพรูปแบบการเรียนการสอนและ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ระยะที่ 4 การนำรูปแบบการเรียนการสอนไปใช้ และระยะที่ 5 การประเมินผล การใช้รูปแบบการเรียนการสอน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1 โรงเรียนเทศบาลวัดดอนไก่อี (สังวรจันทสรราชกุรวิทยา) สังกัดเทศบาลเมืองกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร จำนวน 30 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม ระยะเวลาที่ใช้เวลาในการเรียนการสอนตามรูปแบบดังกล่าว 15 ชั่วโมง ผลการวิจัย

สรุปได้ว่า 1) รูปแบบการเรียนการสอนสังคมศึกษา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่พัฒนาขึ้น หลักการ วัตถุประสงค์การจัดการเรียนการสอนและการวัดและประเมินผล 2) ผลการประเมินผล การใช้รูปแบบการเรียนการสอนสังคมศึกษา พบว่า 2.1) นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยของความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2.2) นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยของความสามารถในการสื่อสารหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5.2.2 ผลการวิเคราะห์หาค่าดัชนีประสิทธิผลของกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่อง การใช้ชีวิตแบบพอเพียง เท่ากับ 70.59 แสดงว่าหลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น แล้วนักเรียนมีความก้าวหน้าทางการเรียน เรื่อง การใช้ชีวิตแบบพอเพียง เพิ่มมากขึ้น ร้อยละ 70.59 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน มีจุดเด่น การมุ่งพัฒนาให้เกิดความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่เรียนอย่างแท้จริง ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเอง มีกระบวนการร่วมมือระหว่างกลุ่ม การปฏิสัมพันธ์ และกระบวนการแสวงหาความรู้ โดยมีขั้นตอน ในการจัดทำแผนการพัฒนากิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ของศรีวรรณ ฉัตรสุริยวงศ์ (2557) ได้วิจัยเรื่อง กระบวนการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ สำหรับ นักเรียนระดับประถมศึกษา การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาและหาประสิทธิภาพของ กระบวนการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการคิดอย่างมี วิจารณญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา 2) ศึกษาประสิทธิผล ของกระบวนการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน และ 3) ขยายผลกระบวนการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/1 โรงเรียน บ้านปล่องเหลียม สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรสาคร จำนวน 34 คน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย กระบวนการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชน เป็นฐาน คู่มือการใช้กระบวนการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ แบบประเมินความสามารถด้านการคิดอย่างมี วิจารณญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.) ค่าทีแบบไม่อิสระ (t-test Dependent) และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาและหาประสิทธิภาพของกระบวนการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา เชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา 2) ศึกษาประสิทธิผลของกระบวนการพัฒนากิจกรรม การเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน และ 3) ขยายผลกระบวนการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/1 โรงเรียนบ้านปล่องเหลียม สังกัด

องค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรสาคร จำนวน 34 คน ภาคเรียนที่ 2 ปี การศึกษา 2557 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย กระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน คู่มือการใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ แบบประเมินความสามารถด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ค่าทีแบบไม่อิสระ (t-test Dependent) และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

5.2.3 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่อง การใช้ชีวิตแบบพอเพียง หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง การใช้ชีวิตแบบพอเพียง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ใช้ชุมชนเป็นฐาน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นนั้น ได้ผ่านการวางแผนบทเรียนให้ถูกต้อง มีระบบ โดยมีการศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และดำเนินตามขั้นตอนปัญหาเป็นฐานอย่างมีระบบ เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการจัดการเรียนรู้ โดยให้ผู้เรียนฝึกการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ฝึกสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง และยังเน้นกระบวนการเรียนแบบกลุ่ม ให้ผู้เรียนได้ทำงานร่วมกับผู้อื่น ได้ฝึกความรับผิดชอบ สามารถแบ่งหน้าที่กันเองได้ โดยมีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามจริง ผู้เรียนมีผลงานที่น่ายอมรับและบรรลุตามจุดประสงค์ที่กำหนด สอดคล้องกับงานวิจัย ชนภัทร์ อินทวารี (2558, น. 3) ได้ทำวิจัยเรื่อง พัฒนาการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน การจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดโบสถ์ จังหวัดสิงห์บุรี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดโบสถ์ จังหวัดสิงห์บุรี โดยใช้การจัดการเรียนรู้ชุมชนเป็นฐาน จำนวน 37 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบประเมินคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 12 ข้อ โดยมีค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา อยู่ระหว่าง 0.6-1.0 และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 30 ข้อ โดยมีค่าเฉลี่ยความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา 0.6-1.0 ค่าความยากง่าย 0.20-0.89 และค่าอำนาจจำแนก 0.21-0.58 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบ t-test แบบ Dependent ผลการวิจัยพบว่า แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น จำนวน 5 แผน มีองค์ประกอบดังนี้ สารการเรียนรู้ จุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหาหลักสูตร การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้การวัดและประเมินผล โดยมีวิธีจัดการเรียนรู้ คือ การทัศนศึกษาในสถานที่จริง การอภิปรายกลุ่ม การสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องในท้องถิ่น การสร้างแผนผังความคิด ผลการทดลองพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนของนักเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

5.2.3 ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการพัฒนากิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่อง การใช้ชีวิตแบบพอเพียงชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.70$, S.D. = 0.40) แสดงว่าการพัฒนากิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่องการใช้ชีวิตแบบพอเพียง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ธรรมชาติของมนุษย์ซึ่งมีความต้องการ ถ้าความต้องการนั้นได้รับการตอบสนอง

ทั้งหมดหรือบางส่วนจะเกิดความรู้สึกยินดีทำให้เกิดความรู้สึกที่ดีในสิ่งนั้นความพึงพอใจจะเกิดขึ้น นอกจากนี้การจัดการเรียนการสอนโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เป็นการมุ่งพัฒนาให้เกิดความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่เรียนอย่างแท้จริง โดยการให้นักเรียนสร้างความรู้ด้วยตนเอง โดยอาศัยการร่วมมือจากกลุ่ม กระบวนการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและกระบวนการแสวงหา ดังนั้น ความพึงพอใจจึงเป็นความรู้สึกที่ดี หรือทัศนคติที่ดีของบุคคล ซึ่งเกิดจากการได้รับการตอบสนองตามที่ตนต้องการ หรือเป็นปฏิภิกิริยา ความรู้สึกที่แสดงออกมาตามความรู้สึกของบุคคลเมื่อเป็นไปตามเป้าหมายที่ตนตั้งไว้ ตรงกันข้าม หากความต้องการของตนไม่ได้รับการตอบสนองความไม่พึงพอใจก็จะเกิดขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ สุปรียา ไฝล้อม (2562, น. 96) ได้ทำวิจัยเรื่อง รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเมืองเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการสิ่งแวดล้อมของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ตัวอย่างการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ของโรงเรียนเทศบาลสวนสนุก ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 40 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) แผนการจัดการเรียนรู้ 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 3) แบบประเมินทักษะทางสังคม และ 4) แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ ผลการวิจัยพบว่า 1) เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเมืองเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการสิ่งแวดล้อมของนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 4 2) เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเมืองเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการสิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 3) เพื่อทดลองใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเมืองเป็นฐานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการสิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

5.3.1.1 ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่อง การใช้ชีวิตแบบพอเพียง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ครูผู้สอนต้องศึกษาหลักการและขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้ใช้ให้เข้าใจ มีการวางแผนและปรับเวลาในกิจกรรมต่าง ๆ ให้มีความเหมาะสมกับพื้นฐานความรู้ของนักเรียน

5.3.1.2 ควรเสริมแรงทางบวกแก่นักเรียน เพราะจะช่วยให้นักเรียนเกิดความมั่นใจ กล้าแสดงออก และมีความสุขในการเรียนรู้ ซึ่งจะส่งผลให้การปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ เกิดความสำเร็จ

5.3.1.3 ครูผู้สอนควรแจ้งผลคะแนนให้นักเรียนทราบทันที เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนสนใจ การเรียนรู้และการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ยิ่งขึ้น นอกจากนี้ นักเรียนยังสามารถนำไปวิเคราะห์จุดบกพร่อง ที่ตัวเองควรพัฒนาได้

5.3.1.4 ครูผู้สอนควรมีการประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละครั้ง เพื่อนำปัญหา ที่พบไปปรับปรุงแก้ไข และใช้ในการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

5.3.2 ข้อเสนอแนะเพื่อทำการวิจัยครั้งต่อไป

5.3.2.1 ควรทำการศึกษาเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคงทน ในการเรียนรู้ของนักเรียนที่เรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน และการจัดกิจกรรม การเรียนรู้ด้วยวิธีการอื่น ๆ เช่น การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้หมวดความคิด เป็นต้น

5.3.2.2 ควรทำการศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ในสาระ การเรียนรู้อื่น ๆ หรือในระดับชั้นอื่น ๆ ด้วย

5.3.2.3 ควรทำการศึกษาการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ เพื่อใช้ประกอบการจัดกิจกรรม การเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ที่มีความทันสมัย มีคุณภาพ และเน้นการมีส่วนร่วมของนักเรียน

บรรณานุกรม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บรรณานุกรม

- กนกรัตน์ นาครชตะอมร. (2549). การพัฒนาผลการเรียนรู้ เรื่อง เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ด้วยรูปแบบ
ชิปป่า สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ:
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- กรมวิชาการ. (2544). หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สหกรณ์ การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไข
เพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ: ครูสภาลาดพร้าว.
- คมกริช พะเลียง. (2560). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
เรื่อง ภูมิศาสตร์ทวีปอเมริกาเหนือ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่ม
ร่วมมือ STAD (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ครูอดิสร ขาวสะอาด. (2557). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
และความพึงพอใจในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต).
กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พจมาน เหล่าเจริญ. (2560). การพัฒนาบทเรียนบนเว็บแบบจำลองสถานการณ์ เรื่อง โครงสร้างของพีช
วิชา วิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต).
มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- พิทักษ์กุล จุฑารัตน์. (2558). การจัดการเรียนรู้แบบโดยใช้สถานการณ์จำลองอูบัติภัยหมู่รายวิชา
การพยาบาลวิกฤต อุกเหินและสาธารณสุข นักศึกษาชั้นปีที่ 3 (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต).
นครปฐม: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- สุดา เจ๊ะอูมา. (2556). ผลของการใช้สถานการณ์จำลองที่มีต่อความสามารถในการคิดย้อนกลับ
ตามทฤษฎีของเพียเจท์ ของเด็กปฐมวัยชั้นปีที่ 3 (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต).
นครศรีธรรมราช: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.
- เดโช สนวนานนท์. (2512). ปทานุกรมจิตวิทยา. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ถวิล ธาราโรจน์. (2536). พฤติกรรมมนุษย์กับการพัฒนาตน (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: อักษรพิพัฒน์.
- ทิศนา แคมมณี. (2553). ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ
(พิมพ์ครั้งที่ 11). กรุงเทพฯ: ด่านสุทธาการพิมพ์ จำกัด.

- ทศนา แคมมณี. (2543). *ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2546). *การพัฒนาหลักสูตรและการวิจัยเกี่ยวกับหลักสูตร*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- บุรชัย ศิริมหาสาคร. (2540). โลกาภิวัตน์กับการพัฒนาหลักสูตร. *สารพัฒนาหลักสูตร*, 16(128), 7-9.
- ประนอม เดชชัย. (2521). *แนวคิดใหม่ในการสอนสังคมศึกษา*. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ประสาธน์ เนื่องเฉลิม. (2560). *วิจัยการเรียนการสอน* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เผชญิ กิจระการ และสมนึก ภัททิยธนี. (2544). การวิเคราะห์ประสิทธิภาพสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา E_1E_2 . *วารสารวัดผลการศึกษา*, 7, 44-62.
- เผชญิ กิจระการ และสมนึก ภัททิยธนี. (2545). ดัชนีประสิทธิผล. *วารสารการวัดผลการศึกษา*, 8, 30-36.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต). (2543). *ความสำคัญของพระพุทธศาสนาในฐานะศาสนาประจำชาติ* (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: บริษัทสหธรรมมิก.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2530). *การสร้างและพัฒนาแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- พัชรกมล เต็มใจ. (2554). *การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษา และความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ด้วยการสอนแบบซิปปาโมเดลกับการสอนแบบ 4MAT (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต)*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ไพศาล หวังพานิช. (2526). *การวัดผลทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- วัฒนาพร ระวังทุกข์. (2543). *แผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: แอลทีเพรส.
- วันเพ็ญ วรจรโกลม. (2542). *การสอนสังคมศึกษาในระดับมัธยมศึกษา*. กรุงเทพฯ: สถาบันราชภัฏธนบุรี.
- วารี วองพินัยรัตน์. (2530). *การสร้างข้อสอบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์*. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยครูสวนสุนันทา สหวิทยาเขตรัตนโกสินทร์.
- ศรวิวรรณ ฉัตรสุริยวงศ์. (2557). *กระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สมนึก ภัททิยธนี. (2545). *การวัดผลการศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมนึก ภัททิยธนี. (2546). *การวัดผลการศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กทม: ประสานการพิมพ์.

- สมนึก ภัททิยธนี. (2553). การตรวจสอบคุณภาพของการใช้เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย (พิมพ์ครั้งที่ 6). กทม. สิ้นธุ์: ประสานการพิมพ์.
- อรัญ ชูยกระเดื่อง. (2557). เอกสารประกอบการสอนวิชาการวิจัยทางการศึกษา (*Educational Research*). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- อารมณ เพชรชื่น. (2527). เทคนิคการวัดและประเมินผลการศึกษา. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- Brooks, J. (2010). The Effectiveness of Constructivist Science Instructional Methods on Middle School Students' Student Achievement and Motivation. *Dissertation Abstracts International*, 154(97), 52.
- Brown, G. (2010). A Study of Constructivists' Learning Characteristics in Learning Communities. *Dissertation Abstracts International*, 110(58), 114.
- Sweeney, H. (2010). Academically at-risk Students' Perceptions of a Constructivist high School Biology Pedagogy. *Dissertation Abstracts International*, 122(93), 39.

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ภาคผนวก ก

แผนการจัดการเรียนรู้

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 การผลิตสินค้าและบริการ

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
 รายวิชา เศรษฐศาสตร์ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563
 หน่วยที่ 1 ชีวิตพอเพียง เวลา 2 ชั่วโมง

1. สาระสำคัญ

การตัดสินใจผลิตสินค้าและบริการต้องคำนึงถึงความคุ้มค่าในการผลิต

2. มาตรฐาน/ตัวชี้วัด

ส3.1 ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกซื้อสินค้าและบริการ

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

ความรู้

1. บอกความหมายของการผลิตสินค้าและบริการได้
2. บอกประโยชน์ของการผลิตสินค้าและบริการที่มีคุณภาพได้
3. เขียนชื่อสินค้าและบริการได้ถูกต้อง

ทักษะ

1. การสื่อสาร/การบอกเล่า
2. การทำงานกลุ่ม

คุณธรรม จริยธรรม/คุณลักษณะอันพึงประสงค์

1. ใฝ่เรียนรู้
2. ความรับผิดชอบ
3. ประหยัด
4. ซื่อสัตย์สุจริต

4. สาระการเรียนรู้

- 4.1 การผลิตสินค้าและบริการประโยชน์ของการผลิตสินค้าและบริการที่มีคุณภาพ
- 4.2 การเขียนชื่อสินค้าและบริการ

5. กระบวนการจัดการเรียนรู้

กิจกรรม (เวลา 2 ชั่วโมง)

การนำเข้าสู่บทเรียน

1. ทำแบบทดสอบก่อนเรียน
2. ครูชี้แจงตัวชี้วัดชั้นปี และจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ

ขั้นตอนที่ผู้เรียนจัดวางองค์ความรู้ใหม่ผสมผสานกับองค์ความรู้เก่าด้วยตนเอง

3. นำนักเรียนลงพื้นที่แหล่งเรียนรู้ ศูนย์จำหน่ายสินค้าบ้านลุม, โรงเรียนบ้านคอกม้า แล้วศึกษาหาข้อมูล ระบุภาพสินค้าต่าง ๆ แล้วร่วมกันแยกประเภทของสินค้า เช่น นม อาหาร ยารักษาโรค เป็นสินค้าเพื่อการบริโภค เสื้อผ้า รองเท้า บ้าน รถยนต์ เป็นสินค้าเพื่อการอุปโภคกิจกรรม

4. นักเรียนแบ่งกลุ่มและมอบหมายให้แต่ละกลุ่มช่วยกันเขียนชื่อสินค้าและบริการที่มีการซื้อขายในร้านค้าใกล้หมู่บ้านให้ได้มากที่สุด โดยแบ่งสิ่งของออกเป็น 3 กลุ่ม คือ อุปโภค บริโภค บริการ สมาชิกในกลุ่มนำข้อมูลมาสรุปและส่งตัวแทนออกมาเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน

5. นักเรียนแต่ละกลุ่มศึกษาใบความรู้ ดังนี้ ใบความรู้เรื่อง สินค้าและบริการ

6. นักเรียนทำใบงานที่ 01

7. ยกตัวอย่างสินค้าเพื่อการบริโภคและอุปโภค

8. นักเรียนช่วยกันบอกความหมายของการผลิตสินค้าและบริการ บทบาทของการผลิต และประโยชน์ของการผลิตสินค้าและบริการที่มีคุณภาพโดยครูช่วยอธิบายเพิ่มเติม

การสรุปบทเรียน

9. ครูนักเรียนร่วมกันสรุปความหมายของการผลิตสินค้าและบริการ บทบาทของการผลิต และประโยชน์ของการผลิตสินค้าและบริการที่มีคุณภาพ

6. กิจกรรมเสนอแนะ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

7. สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

สื่อ/แหล่งเรียนรู้

- ใบความรู้

- ใบงานที่ 01

- ตัวอย่างสินค้าและบริการ (ของจริง/รูปภาพ)

- ศูนย์จำหน่ายสินค้าบ้านลุม, โรงเรียนบ้านคอกม้า

8. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

การวัดและประเมิน

1. ประเมินความรู้เกี่ยวกับความหมายของการผลิตสินค้าและบริการ

2. ประเมินทักษะการสื่อสาร การทำงานกลุ่ม

3. ประเมินคุณธรรม จริยธรรม/คุณลักษณะอันพึงประสงค์

วิธีการ

1. ประเมินจากผลงานนักเรียน
2. สังเกตการทำงาน

เครื่องมือ

1. แบบประเมินผลงานนักเรียน
2. แบบสังเกตการทำงานกลุ่ม
3. แบบประเมินคุณธรรม จริยธรรม/คุณลักษณะอันพึงประสงค์

เกณฑ์การประเมิน

1. ผ่านเกณฑ์ ร้อยละ 70

9. บันทึกหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

1. ความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้

.....

 แนวทางการพัฒนา

2. ปัญหา/อุปสรรคในการจัดการเรียนรู้.....

.....

 แนวทางแก้ไข

3. การปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้
-

ลงชื่อ ผู้สอน

(นางสาวปัทมา นันติลก)

วันที่ เดือน พ.ศ.

10. บันทึกความคิดเห็นของผู้ตรวจสอบแผนการจัดการเรียนรู้

.....

.....

.....

ลงชื่อ

(นางพิศมัย เหล่าพิเดช)

..... / /

หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

.....

.....

.....

(ลงชื่อ) ผู้ตรวจ

(นายสมัย ภูน้ำเย็น)

ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านคอกม้า

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ใบบันทึกความรู้

ชื่อ นามสกุล ห้อง เลขที่.....
เรื่อง

1. สรุปความรู้ที่ได้

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. สรุปแนวคิดใหม่ที่ได้

.....

.....

.....

.....

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

3. การนำไปใช้ประโยชน์

.....

.....

.....

.....

.....

.....

เกณฑ์การประเมิน

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม วิชาเศรษฐศาสตร์
 ประกอบแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง การผลิตสินค้าและบริการ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

ข้อ	ประเด็นการประเมิน	ระดับคะแนน
1.	การวางแผนการทำงาน 1. มีการกำหนดขั้นตอนการทำงานที่ชัดเจน 2. มีการกำหนดหน้าที่การทำงานกลุ่ม 3. มีการวางแผนหาข้อมูลจากสื่อ 4. มีการปฏิบัติงานตามแผนและขั้นตอนที่วางไว้ 5. มีการช่วยกันสืบค้นข้อมูลจากสื่อ การประเมินให้คะแนนพิจารณาตามเกณฑ์ ดังนี้ - ปฏิบัติได้ทั้ง 5 ประเด็น - ปฏิบัติได้ทั้ง 4 ประเด็น - ปฏิบัติได้ทั้ง 3 ประเด็น - ปฏิบัติได้ทั้ง 2 ประเด็น - ปฏิบัติได้ทั้ง 1 ประเด็น	 5 4 3 2 1
2.	มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และช่วยเหลือกัน 1. มีส่วนร่วมในการนำเสนอผลงาน 2. มีการแสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 3. มีการเปิดโอกาสให้ทุกคนแสดงความคิดเห็น และอภิปราย 4. มีการวิพากษ์และสรุปเป็นความรู้ 5. มีการช่วยกันสรุปเพื่อนำเสนอหน้าชั้นเรียน การประเมินให้คะแนนพิจารณาตามเกณฑ์ ดังนี้ - ปฏิบัติได้ทั้ง 5 ประเด็น - ปฏิบัติได้ทั้ง 4 ประเด็น - ปฏิบัติได้ทั้ง 3 ประเด็น - ปฏิบัติได้ทั้ง 2 ประเด็น - ปฏิบัติได้ทั้ง 1 ประเด็น	 5 4 3 2 1

ข้อ	ประเด็นการประเมิน	ระดับคะแนน
3	<p>ปฏิบัติตามขั้นตอนอย่างเคร่งครัด</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. มีการศึกษาขั้นตอนการทำงานทำชัดเจน 2. มีการกำหนดบทบาท และหน้าที่อย่างชัดเจน 3. มีการปฏิบัติตามบทบาท และหน้าที่ที่กำหนด 4. มีการวิพากษ์และสรุปเป็นความรู้ 5. มีการช่วยกันสรุปเพื่อนำเสนอหน้าชั้นเรียน <p>การประเมินให้คะแนนพิจารณาตามเกณฑ์ ดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - ปฏิบัติได้ทั้ง 5 ประเด็น - ปฏิบัติได้ทั้ง 4 ประเด็น - ปฏิบัติได้ทั้ง 3 ประเด็น - ปฏิบัติได้ทั้ง 2 ประเด็น - ปฏิบัติได้ทั้ง 1 ประเด็น 	<p>5</p> <p>4</p> <p>3</p> <p>2</p> <p>1</p>
4.	<p>ผลงานเสร็จภายในเวลาที่กำหนดและเป็นไปตามวัตถุประสงค์</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. มีการกำหนดวัตถุประสงค์ของการทำงาน 2. มีการกำหนดระยะเวลาการทำงาน 3. มีการทำงานสำเร็จตรงตามจุดประสงค์ 4. มีการทำงานเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนด 5. มีการทำงานตรงตามจุดประสงค์และเสร็จภายในเวลาที่กำหนด <p>การประเมินให้คะแนนพิจารณาตามเกณฑ์ ดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - ปฏิบัติได้ทั้ง 5 ประเด็น - ปฏิบัติได้ทั้ง 4 ประเด็น - ปฏิบัติได้ทั้ง 3 ประเด็น - ปฏิบัติได้ทั้ง 2 ประเด็น - ปฏิบัติได้ทั้ง 1 ประเด็น 	<p>5</p> <p>4</p> <p>3</p> <p>2</p> <p>1</p>
5.	<p>การนำเสนอผลงาน การรายงาน</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. มีการนำเสนอผลงานในชั้นเรียน 2. มีส่วนร่วม ตั้งใจ เต็มใจนำเสนอผลงานที่รับผิดชอบ 3. มีการนำเสนอผลงานตรงตามเนื้อหา และจุดประสงค์ 4. มีการนำเสนอผลงานเป็นขั้นตอน และตรงตามเวลาที่กำหนด 	

ข้อ	ประเด็นการประเมิน	ระดับคะแนน
	5. มีการเปิดโอกาสให้เพื่อกลุ่มอื่น ๆ ร่วมกิจกรรมตลอด การเวลานำเสนอ การประเมินให้คะแนนพิจารณาตามเกณฑ์ ดังนี้ <ul style="list-style-type: none"> - ปฏิบัติได้ทั้ง 5 ประเด็น - ปฏิบัติได้ทั้ง 4 ประเด็น - ปฏิบัติได้ทั้ง 3 ประเด็น - ปฏิบัติได้ทั้ง 2 ประเด็น - ปฏิบัติได้ทั้ง 1 ประเด็น 	5 4 3 2 1

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
 RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

แบบทดสอบก่อนเรียน เรื่องการผลิตสินค้าและบริการ

คำชี้แจง ข้อสอบแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 10 ข้อ 10 คะแนน

คำสั่ง ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดหรือเหมาะสมที่สุดเพียงคำตอบเดียว

1. การเลือกบริโภคสินค้าและบริการ ขึ้นอยู่กับปัจจัยข้อใดมากที่สุด

ก. ความสะดวกสบาย	ข. ความคงทนถาวร
ค. ความสวยงาม	ง. ความจำเป็น

2. ข้อใดไม่ใช่หลักเกณฑ์ในการเลือกซื้อสินค้าและบริการ

ก. ความจำเป็น	ข. การลดราคา
ค. คุณภาพของสินค้า	ง. การเปรียบเทียบเวลา

3. สินค้าชนิดใด จัดเป็นสินค้าประเภทคงทนถาวร

ก. ยาสีฟัน	ข. อาหาร
ค. เสื้อผ้า	ง. ผงซักฟอก

4. นักเรียนควรเลือกซื้อสินค้าชนิดใด จึงจะเกิดประโยชน์มากที่สุด

ก. อุปกรณ์การเรียน	ข. หนังสือการ์ตูน
ค. ของเล่น	ง. ลูกอม

5. ข้อใดไม่ใช่สิทธิพื้นฐานของผู้บริโภค

ก. ได้รับประกันสินค้า	ข. ได้รับคำชมจากผู้ขาย
ค. ได้รับข้อมูลสินค้า	ง. อิสระในการเลือกซื้อ

6. นักเรียนควรเลือกซื้อสินค้ามาใช้ เพราะเหตุใดมากที่สุด

ก. ความสวยงาม	ข. ความทันสมัย
ค. ความหรูหรา	ง. ความจำเป็น

7. นักเรียนควรเลือกซื้อสินค้าที่มีลักษณะอย่างไร

ก. ราคาถูกคุณภาพดี	ข. ราคาถูกไม่มีคุณภาพ
ค. ราคาแพงคุณภาพดี	ง. ราคาแพง ไม่มีคุณภาพ

8. สินค้าใดเป็นสินค้าที่มีตรา อย. กำกับ

ก. หม้อหุงข้าว	ข. ยาสีฟัน
ค. พัดลม	ง. เตารีด

9. สินค้าใดเป็นสินค้าที่มีตรา มอก. กำกับ

ก. กระดาษไฟฟ้า	ข. ผงซักฟอก
ค. ยาสระผม	ง. สบู่

10. หากนักเรียนถูกผู้ขายสินค้าเอาเปรียบ จะต้องไปร้องเรียนที่หน่วยงานใด
- ก. สำนักนายกรัฐมนตรี
 - ข. องค์การอาหารและยา
 - ค. สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค
 - ง. สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ใบงานที่ 01

เรื่อง สินค้าและบริการ

คำชี้แจง ให้นักเรียนยกตัวอย่างสินค้าเพื่อการบริโภคและอุปโภคมาชนิดละ 5 ชนิด

(10 คะแนน)

สินค้าเพื่อบริโภค	สินค้าเพื่อการอุปโภค
1.	1.
2.	2.
3.	3.
4.	4.
5.	5.

ชื่อ.....นามสกุล.....ชั้น.....เลขที่.....

ใบความรู้สำหรับนักเรียน เรื่อง สินค้าและบริการ

1. ความหมายของสินค้าและบริการ

สินค้าและบริการ หมายถึง สิ่งต่าง ๆ ที่สามารถตอบสนองความต้องการและมีประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ ซึ่งนับตั้งแต่สิ่งที่อยู่ตามธรรมชาติ และสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นมา

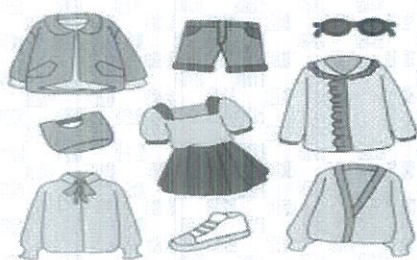
2. ประเภทของสินค้า

สินค้าต่างๆอาจแบ่งออกได้ดังนี้

1. สินค้าเพื่อบริโภค หมายถึง สินค้าหรือสิ่งที่สามารถรับประทานหรือดื่มกินได้ เช่น อาหาร ยา วัคซีนโรค น้ำตาล นม น้ำมันพืช เป็นต้น

2. สินค้าเพื่ออุปโภค หมายถึง สินค้าหรือสิ่งของสำหรับ ใช้สอย แต่ใช้รับประทานหรือดื่มกินไม่ได้ เช่น เสื้อผ้า บ้าน ร้องเท้า เครื่องนุ่งห่ม เครื่องครัว เครื่องเรือนตกแต่งบ้าน เป็นต้น

ในการดำเนินชีวิตของมนุษย์ไม่ได้มีความต้องการเฉพาะอาหารเพียงอย่างเดียว แต่ยังมี ความต้องการบริโภคสินค้าชนิดอื่นๆด้วย ซึ่งสินค้าและบริการบางชนิดเราบริโภคเพื่อความอิ่มท้อง เช่น การดื่มนม การรับประทานอาหาร เป็นต้น แต่บางชนิดเราบริโภคเพื่อความอิมใจ เช่น การชม ภาพยนตร์ การดูโทรทัศน์ ดังนั้น จึงมีการผลิตสินค้าและบริการอย่างหลากหลายและมีความแตกต่าง ทั้งด้านราคาและคุณภาพ

ภาคผนวก ข

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

รายวิชา

สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม(ส14101)

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

โรงเรียนบ้านคอกม้า

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

คำชี้แจง

1. แบบทดสอบมีทั้งหมด 1 ตอน คะแนนเต็ม 30 คะแนน ดังนี้
ตอนที่ 1 แบบปรนัย 30 ข้อ (30 คะแนน)
2. ให้นักเรียนอ่านข้อคำถามอย่างละเอียดแล้วตอบลงในกระดาษคำตอบที่กำหนดให้
3. เวลาที่ใช้ในการสอบ 60 นาที
4. นักเรียนต้องทำข้อสอบทุกข้อลงในกระดาษคำตอบ
5. ห้ามขีดเขียนข้อความใด ๆ ลงในแบบทดสอบ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563
 วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม(ส14101) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านคอกม้า
 เวลา 60 นาที

คำชี้แจง 1. แบบทดสอบแบบปรนัย มีทั้งหมด 30 ข้อๆ ละ 1 คะแนน

2. ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย × ทับข้อที่ถูกที่สุดลงในกระดาษคำตอบ

1. การปฏิบัติตนตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ควรเริ่มจากที่ใด

ก. ตนเอง	ข. จังหวัด
ค. ชุมชน	ง. ครอบครัว
2. ข้อใดสอดคล้องกับเศรษฐกิจพอเพียง

ก. ไม่ใช่เทคโนโลยีในการผลิตเลย	ข. ประหยัดไม่ฟุ่มเฟือย
ค. ไม่กู้หนี้ยืมสิน	ง. ไม่พึ่งพาผู้อื่น
3. ข้อใดไม่ใช่วิธีการของเศรษฐกิจพอเพียง

ก. พึ่งพาตนเองและอยู่แบบพอมีพอกิน	ข. จัดตั้งกองทุนสนับสนุนเกษตรกร
ค. ส่งเสริมให้ความรู้กับเกษตรกร	ง. รวมกลุ่มกันต่อต้านรัฐบาล
4. เศรษฐกิจพอเพียงเหมาะกับการดำเนินชีวิตของใคร

ก. แม่ค้า	ข. ทหาร
ค. ตำรวจ	ง. ทุกคน
5. ข้อใดไม่ใช่หลักแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียง

ก. ความหรรษา	ข. ความมีเหตุผล
ค. ความพอประมาณ	ง. มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี
6. ใครปฏิบัติตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง

ก. สัมรับประทานอาหารเหลือทุกครั้ง	ข. ก่อขุดซ่อมแซมกระโปรงที่ขาด
ค. เงาะซื้อรองเท้าครั้งละ 5 คู่	ง. อนุรักษ์ใส่เสื้อผ้าตามแฟชั่น
7. ข้อใดไม่ใช่การนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้

ก. ไม่ใช่เงินซื้อของ	ข. ใช้จ่ายอย่างประหยัด
ค. จัดสรรเงินรายได้เป็นส่วน ๆ	ง. ช่วยประหยัดน้ำและไฟฟ้า
8. การใช้จ่ายแบบใด เป็นการใช้จ่ายตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง

ก. ใช้จ่ายตามความพอใจ	ข. ใช้จ่ายอย่างประหยัด
ค. ใช้จ่ายโดยไม่คิด	ง. ใช้จ่ายฟุ่มเฟือย

9. การแต่งกายแบบใด เป็นการแต่งกายตามหลักเศรษฐกิจ พอเพียง
ก. แต่งกายด้วยเสื้อผ้าราคาแพง	ข. แต่งกายด้วยเสื้อผ้าที่สะอาด
ค. แต่งกายด้วยเสื้อผ้าราคาถูก	ง. แต่งกายด้วยเสื้อผ้าขาด ๆ
10. ใครปฏิบัติตามหลักแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไม่ถูกต้อง
ก. อ่อนมีเหตุผลในการลงทุน	ข. ออกทำงานอย่างมีหลักการ
ค. เอ็มใช้จ่ายเงินอย่างประหยัด	ง. อิมเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนเป็นหลัก
11. การเลือกบริโภคสินค้าและบริการ ขึ้นอยู่กับปัจจัยข้อใดมากที่สุด
ก. ความสะดวกสบาย	ข. ความคงทนถาวร
ค. ความสวยงาม	ง. ความจำเป็น
12. ข้อใดไม่ใช่หลักเกณฑ์ในการเลือกซื้อสินค้าและบริการ
ก. ความจำเป็น	ข. การลดราคา
ค. คุณภาพสินค้า	ง. การเปรียบเทียบราคา
13. สินค้าชนิดใด จัดเป็นสินค้าประเภทคงทนถาวร
ก. ยาสีฟัน	ข. อาหาร
ค. เสื้อผ้า	ง. ผงซักฟอก
14. นักเรียนควรเลือกซื้อสินค้าชนิดใด จึงจะเกิดประโยชน์มากที่สุด
ก. อุปกรณ์การเรียน	ข. หนังสือการ์ตูน
ค. ของเล่น	ง. ลูกอม
15. ข้อใดไม่ใช่สิทธิพื้นฐานของผู้บริโภค
ก. ได้รับประกันสินค้า	ข. ได้รับคำชมจากผู้ขาย
ค. ได้รับข้อมูลสินค้า	ง. อิสระในการเลือกซื้อ
16. นักเรียนควรเลือกซื้อสินค้ามาใช้ เพราะเหตุใดมากที่สุด
ก. ความสวยงาม	ข. ความทันสมัย
ค. ความหรูหรา	ง. ความจำเป็น
17. นักเรียนควรเลือกซื้อสินค้าที่มีลักษณะอย่างไร
ก. ราคาถูก คุณภาพดี	ข. ราคาถูก ไม่มีคุณภาพ
ค. ราคาแพง คุณภาพดี	ง. ราคาแพง ไม่มีคุณภาพ
18. สินค้าใดเป็นสินค้าที่มีตรา ออย. กำกับ
ก. หม้อหุงข้าว	ข. ยาสีฟัน
ค. พัดลม	ง. เตารีด

19. สินค้าใดเป็นสินค้าที่มีตรา มอก. กำกับ
ก. กระดาษไฟฟ้า	ข. ผงซักฟอก
ค. ยาสระผม	ง. สบู่
20. หากนักเรียนถูกผู้ขายสินค้าเอาเปรียบ จะต้องไปร้องเรียนที่หน่วยงานใด
- ก. สำนักนายกรัฐมนตรี
- ข. องค์การอาหารและยา
- ค. สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค
- ง. สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม
21. การปฏิบัติตนในข้อใดที่สอดคล้องกับคำว่า “เศรษฐกิจพอเพียง” มากที่สุด
ก. เป็นคนรักสันโดษ เรียบง่าย	ข. เป็นคนทันสมัย ทันเหตุการณ์
ค. อยู่ตามอัตภาพ ยึดทางสายกลาง	ง. หยุคซื้อ หยุคจ่าย เน้นการเก็บออม
22. การดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจในข้อใด ที่นำหลักปรัชญาเศรษฐกิจมาใช้ในการแก้ปัญหา
- ก. วิทยา ดำเนินธุรกิจที่ให้ผลตอบแทนสูง
- ข. วรพล ดำเนินธุรกิจแบบค่อยเป็นค่อยไป
- ค. วรวิทย์ ดำเนินธุรกิจตามแบบที่บรรพบุรุษกำหนด
- ง. นิพนธ์ ดำเนินธุรกิจบนความพอดีกับศักยภาพตน
23. ข้อใดถือเป็นหลักการที่สำคัญของเศรษฐกิจ พอเพียง
ก. มีเหตุผล	ข. มีความรู้
ค. มีความยั่งยืน	ง. มีความเข้มแข็ง
24. หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำไป ประยุกต์ใช้ในข้อใดได้ดีที่สุด
ก. การทำธุรกิจ	ข. การดำเนินชีวิต
ค. การประกอบอาชีพ	ง. การแสวงหารายได้
25. ข้อใดคือประโยชน์ที่ได้รับจากการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการผลิตธุรกิจขนาดย่อมและขนาดเล็ก
ก. เพิ่มผลกำไร	ข. ช่วยกระตุ้นยอดขาย
ค. พัฒนาคุณภาพสินค้า	ง. ต้นทุนการผลิตต่ำ สินค้าราคาถูก
26. ข้อใดกล่าวถูกต้อง
- ก. เงินทุนไม่ใช่ปัจจัยหลักต่อการเจริญเติบโตทางธุรกิจ
- ข. บุคลากรที่มีความรู้ส่งผลให้มีการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า
- ค. การบริหารจัดการที่ดีต้องใช้เทคโนโลยีในการผลิตสินค้าและบริการ
- ง. การใช้เทคโนโลยีในการผลิต ส่งผลให้เพิ่มขึ้นขั้นตอนการผลิตและแรงงาน

27. ข้อใดสอดคล้องกับการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจโดยใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียง
- ก. เปลี่ยนงานเพื่อให้มีรายได้สูงขึ้น
 - ข. รู้จักตนเอง กินของไทยใช้ของไทย
 - ค. ลดรายจ่ายทุกประเภทเพื่อให้มีเงินออม
 - ง. การสร้างนิสัยการใช้จ่ายแต่พอควรไม่ก่อหนี้
28. ข้อใดสอดคล้องกับวิธีการของหลักเศรษฐกิจพอเพียง
- ก. อารี หางานพิเศษทำเพื่อเพิ่มรายได้
 - ข. นารี กู้เงินนอกระบบเพื่อนำมาต่อทุนทำการค้า
 - ค. ปราณี ขอความช่วยเหลือจากเพื่อนให้ช่วยขายสินค้า
 - ง. พาวินี ขอร้องไห้แม่ออกเงินลงทุนให้เพื่อทำธุรกิจขายตรง
29. หากเราดำเนินชีวิตตามหลักทางสายกลางจะนำไปสู่สิ่งใด
- ก. ความยั่งยืน
 - ข. ความร่ำรวย
 - ค. ความฟุ้งเฟ้อ
 - ง. ความอยากได้อย่างมี
30. ข้อใดคือปัญหาของการผลิตสินค้าและบริการในท้องถิ่น
- ก. ขาดแคลนทรัพยากร
 - ข. ไม่มีแรงงานที่เพียงพอ
 - ค. ช่องทางของตลาดมีน้อย
 - ง. ขาดทักษะและความถนัดในการผลิต

ภาคผนวก ค

แบบวัดความพึงพอใจในการพัฒนากิจกรรมการจัดการเรียนรู้
โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

แบบวัดความพึงพอใจในการพัฒนากิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน
เรื่อง การใช้ชีวิตแบบพอเพียง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

คำชี้แจง แบบสอบถามเพื่อตรวจสอบความพึงพอใจของนักเรียนที่ได้รับการพัฒนากิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่อง การใช้ชีวิตแบบพอเพียง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

การตอบแบบสอบถาม ให้นักเรียนอ่านข้อความแล้วพิจารณาว่าข้อความใดตรงกับความรู้สึกของนักเรียน โดยทำเครื่องหมาย ✓ เพียงข้อละ 1 ระดับ โดยแต่ละข้อมีระดับความเหมาะสมให้เลือกตอบ 5 ระดับ ดังนี้

5	หมายถึง	มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด
4	หมายถึง	มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก
3	หมายถึง	มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง
2	หมายถึง	มีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย
1	หมายถึง	มีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อยที่สุด

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

แบบประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ
เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนต่อการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน

เรื่อง การใช้ชีวิตแบบพอเพียง

(สำหรับผู้เชี่ยวชาญ)

คำชี้แจง ให้ท่านพิจารณาความสอดคล้องของแบบประเมินแต่ละข้อกับนิยามศัพท์เฉพาะ แล้วทำเครื่องหมายถูก (✓) ลงในช่องว่างที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน ดังนี้

- +1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามสอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ
0 เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อคำถามสอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ
-1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามไม่สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ

นิยามศัพท์

การวัดหรือความรู้สึกรู้สึกของบทเรียน การตรวจสอบทัศนคติของนักเรียนที่มีต่อการพัฒนากิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่อง การใช้ชีวิตแบบพอเพียง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)

ข้อ	รายการประเมิน	ความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ		
		+1	0	-1
1	นักเรียนชื่นชอบการจัดการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน			
2	นักเรียนพึงพอใจต่อการจัดการจัดการการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน และทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้ครบถ้วนแลครอบคลุมตามผลการวิจัยที่คาดหวังของรายวิชา			
3	นักเรียนพึงพอใจต่อผลการเรียนรู้ด้วยการจัดการจัดการการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ที่สามารถทำให้ผู้เรียนเข้าใจในเนื้อหาของบทเรียนได้ง่าย			
4	นักเรียนชื่นชอบและมีความสุขสนุกสนานในการเรียนด้วยการจัดการจัดการการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ที่ทำให้นักเรียนเข้าใจบทเรียนยิ่งขึ้น			
5	นักเรียนมีความพึงพอใจที่มีโอกาสแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อหา ได้เต็มความรู้ความสามารถ			
6	นักเรียนชื่นชอบกิจกรรมในกระบวนการกลุ่มตามกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานซึ่งทำให้นักเรียนเข้าใจมากขึ้น			
7	การจัดการจัดการการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ทำให้นักเรียนมีความรู้สึกชื่นชอบและกระตือรือร้นต่อการเรียนมากขึ้น			

ข้อ	รายการประเมิน	ความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ		
		+1	0	-1
8	นักเรียนมีความพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ที่ทำให้นักเรียนสามารถจดจำเนื้อหาในแต่ละเรื่องได้อย่างยั่งยืน			
9	นักเรียนชื่นชอบการนำเสนอเนื้อหาที่มีความหลากหลาย และน่าสนใจ			
10	นักเรียนพึงพอใจในการทดสอบหลังเรียนที่สามารถช่วยให้ผู้เรียนได้ ตรวจสอบความเข้าใจในเนื้อหาที่เรียนและความก้าวหน้าของตัวเองได้			

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน
(.....)

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ภาคผนวก ง

แบบประเมินการวิจัย (ผู้เชี่ยวชาญ)

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

แบบประเมินการ กิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน
เรื่อง การใช้ชีวิตแบบพอเพียง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 (สำหรับผู้เชี่ยวชาญ)

คำชี้แจง

แบบประเมินเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง เหมาะสมทุกๆ ด้านของการกิจกรรมการจัดการเรียนรู้
โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่อง การใช้ชีวิตแบบพอเพียง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 7 แผน (14 ชั่วโมง)
หลังจากท่านตรวจสอบครบทุกแผนแล้วขอให้ท่านพิจารณาความเหมาะสมแล้วทำเครื่องหมาย ✓
ข้อละ 1 ระดับ โดยแต่ละข้อมีเกณฑ์การพิจารณาให้เลือก 5 ระดับ ดังนี้

เหมาะสมมากที่สุดให้	5	คะแนน
เหมาะสมมากให้	4	คะแนน
เหมาะสมปานกลางให้	3	คะแนน
เหมาะสมน้อยให้	2	คะแนน
เหมาะสมน้อยที่สุดให้	1	คะแนน

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

แบบประเมินคุณภาพแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1

การจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน

เรื่อง การใช้ชีวิตแบบพอเพียง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 (สำหรับผู้เชี่ยวชาญ)

คำชี้แจง แบบประเมินนี้จัดทำขึ้นเพื่อตรวจสอบคุณภาพของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน
เรื่อง การใช้ชีวิตแบบพอเพียง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

ข้อ	รายการ	ความเหมาะสม				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1	มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัดการเรียนรู้มีความเชื่อมโยงกัน					
2	สาระสำคัญ และสาระการเรียนรู้มีความสอดคล้อง/ สัมพันธ์กัน					
3	จุดประสงค์การเรียนรู้สามารถวัดและประเมินผลได้					
4	ความถูกต้องเหมาะสมของการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน					
5	สื่อ อุปกรณ์ และแหล่งเรียนรู้สอดคล้องกับการจัดกิจกรรม การเรียนรู้					
6	การวัดและประเมินผลมีความชัดเจนทั้งด้านพุทธิพิสัย ทักษะพิสัย และจิตพิสัย					
7	วิธีการประเมิน เครื่องมือ และเกณฑ์การประเมิน มีความสอดคล้อง/สัมพันธ์กัน					

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

ลงชื่อ ผู้เชี่ยวชาญ
(.....)

การเผยแพร่ผลงานวิจัย

ปัทมา นันทลก, วรเวช ศิริประเสริฐศรี และอรัญญา ชูยกระเดื่อง. (2565). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนฐาน เรื่อง การใช้ชีวิตแบบพอเพียง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. วารสารสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 9(1), มกราคม-เมษายน.

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ สกุล	นางสาวปัทมา นันติลก
วัน เดือน ปี เกิด	9 มิถุนายน 2538
ที่อยู่ปัจจุบัน	44 หมู่ 2 บ้านเชียงเครือ ตำบลเชียงเครือ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ 46000
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนบ้านคอกม้า
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2560	ศิลปศาสตรบัณฑิต (ศศ.บ.) สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
พ.ศ. 2564	ครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) สาขาวิชาสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY